

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Editor: Ion. Popovici, Director
SALA DE LECTURA

CONȘTIINȚA ȘI CULTURA ECONOMICĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

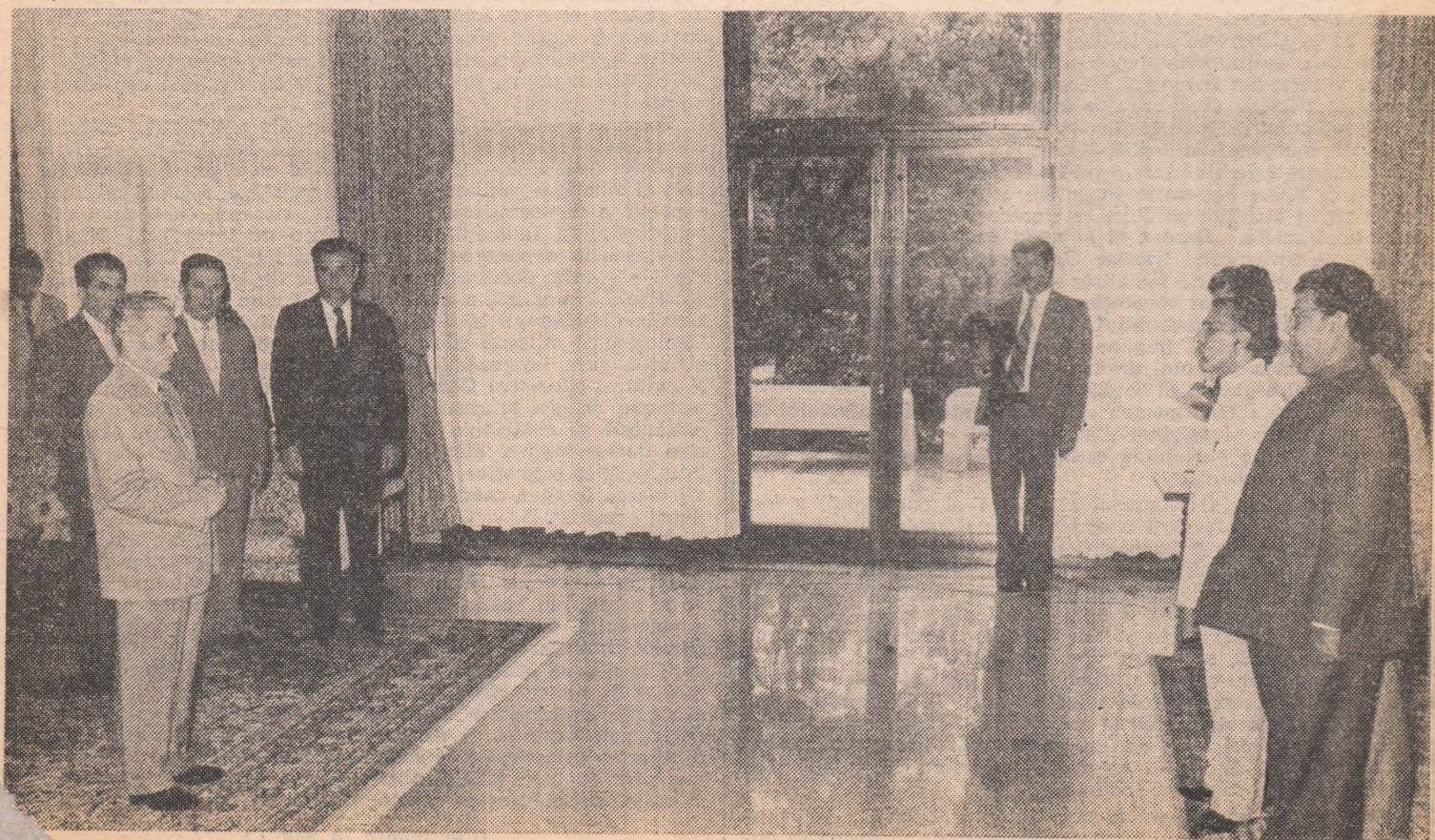
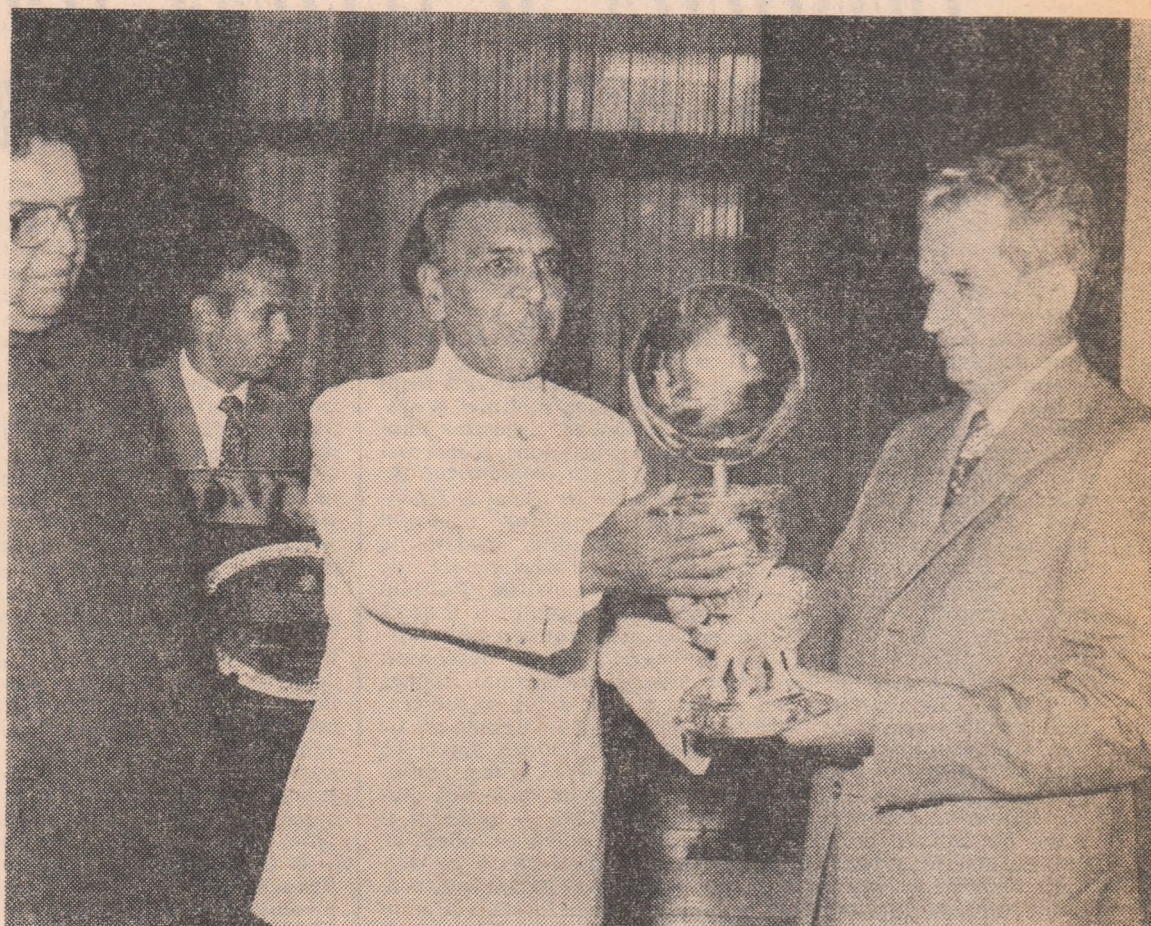
Într-o atmosferă de puternică unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimînd hotărîrea întregului popor român de a înfăptui neabătut politica de dezvoltare social-economică a țării, de înflorire a culturii socialiste, istoricul Program al partidului,

Congresul al II-lea al educației politice și culturii socialiste



TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU I-A FOST CONFERITĂ DISTINCȚIA „OM AL ANULUI 1981“

Ilustrare vie a
înaltei aprecieri
pentru activitatea
neobosită în slujba
dezideratelor
supreme de pace
și dezarmare ale
întregii omeniri,
pentru făurirea
unei lumi mai bune
și mai drepte,
de prietenie
și colaborare între
toate națiunile



CONȘTIINȚA ȘI CULTURA ECONOMICĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

NE PREGĂTIM să sărbătorim împlinirea a 17 ani de la Congresul al IX-lea al partidului — adevărat moment de cotitură în istoria și destinul patriei și poporului nostru — într-o atmosferă de intensă efervescență politică, sub semnul a două evenimente de însemnătate deosebită: Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie și Congresul al II-lea al Educației politice și culturii socialiste. Desfășurându-se la scurt timp de la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. care, prin magistrala expunere prezentată de secretarul general al partidului a făcut o cuprinzătoare analiză materialist-dialectică a evoluției și stadiului actual al dezvoltării societății românești, a deschis largi perspective întregii opere de făurire a noii orânduiri, a înarmat întregul partid și popor cu orientări clare și un program cuprinzător de muncă în toate domeniile, inclusiv în acela al activității ideologice și politico-educative, Congresul educației politice și culturii socialiste și-a concentrat dezbaterile tocmai asupra acestor probleme, asupra operei nobile de a făuri un om nou, cu o înaltă conștiință socialistă. Partidul nostru punind pe primul plan dezvoltarea puternică a forțelor de producție, ca o condiție primordială pentru progresul multilateral al întregii societăți, acordă o egală atenție dezvoltării neîncetate a conștiinței oamenilor muncii. Socialismul, spunea în repetate rânduri, secretarul general al partidului, se construiește pentru oameni, de către oameni, și aceștia trebuie să fie pe deplin conștienți de importanța și complexitatea operei pe care o făuresc, de cerințele contemporaneității și sensurile majore ale istoriei. Tocmai pornind de la unitatea dialectică dintre forțele de producție și conștiința socialistă — partidul și statul au creat și creează toate condițiile pentru ca, odată cu creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale, să se dezvolte puternic învățămîntul, știința, cultura, să fie întărită continuu întreaga activitate politico-educativă, de formare a omului nou, înaintat, cu un larg orizont de cunoaștere și înțelegere — constructor conștient al socialismului și comunismului.

Astăzi, privind retrospectiv asupra celor 17 ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului ne dăm și mai bine seama de însemnătatea cardinală a acelui moment. Pentru că atunci, din îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost adoptată strategia accelerării procesului de industrializare, de creare a unor ramuri industriale moderne, de înaltă tehnicitate, competitive pe plan mondial, strategie care într-o perioadă istorică scurtă ne-a permis să lichidăm starea de înapoiere economică și ne permite astăzi să ne stabilim ca obiectiv trecerea în rîndul statelor cu dezvoltare medie. „Doresc, și la acest congres, — se spune în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul educației politice și culturii socialiste — să subliniez rolul forțelor de producție ca factor revoluționar determinant pentru victoria socialismului și comunismului. De aceea nu trebuie să uităm nici un moment că se impune să facem totul pentru înfăptuirea neabătută a planului de dezvoltare economico-socială, asigurînd astfel o puternică bază tehnico-materială pentru dezvoltarea generală a țării, pentru ridicarea continuă a nivelului de viață materială și spirituală a poporului — țelul suprem al întregii politici a partidului, esența societății socialiste pe care o edificăm în România.”

Și tot atunci, la Congresul al IX-lea al partidului, a fost deschisă epoca instaurării unei profunde și reale democrații, a edificării treptate a sistemului democrației noastre muncitorești de astăzi — unic în felul său — superior oricărei forme de democrație burgheză. Plecînd de la premisa fundamentală că în socialism oamenii muncii sînt nu numai producători ci și proprietari ai mijloacelor de producție și beneficiari ai muncii pe care o prestează, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat ferm și consecvent pentru crearea unui sistem de conducere la toate nivelele, de la unitatea economică sau teritorială pînă la societate în întregul său, în care poporul să fie cel care decide, pentru ca oamenii muncii să fie participanți direcți la actul de conducere, la îndeplinirea hotărîrilor și la controlul îndeplinirii lor.

Dar această participare la activitatea decizională, democrația socialistă în sine — a cărei cea mai expresivă formă în do-

meniu economic o constituie autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară — presupune cunoaștere și responsabilitate, presupune o înaltă conștiință socialistă. Tocmai de aceea partidul nostru, secretarul său general acordă o atît de mare importanță activității educative, răspîndirii cunoștințelor politico-economice, dezvoltării neîncetate a conștiinței socialiste a cărei componentă principală o constituie conștiința și cultura economică. Pentru că este absolut necesar, ca atunci cînd cineva se pronunță asupra problemelor care se ridică în procesul conducerii unei întreprinderi, asupra sarcinilor de plan și căilor îndeplinirii lor, asupra gospodăririi cît mai judicioase a mijloacelor, să facă acest lucru în deplină cunoștință de cauză, înțelegînd și pătrunzînd în miezul fenomenelor economice. Este acest lucru cu atît mai evident acum cînd, datorită agravării crizei care se constată pe plan mondial și ale cărei reverberații negative se fac simțite și în economia noastră, este necesar ca resursele de care dispunem să fie economisite la maximum, să fie valorificate cît mai bine pentru a obține rezultate cît mai bune în folosul țării și al poporului. Calitatea de proprietari a oamenilor muncii implică o mentalitate de proprietari socialist caracterizați prin atitudinea plină de grijă față de avuția întregului popor, respectul și cultul muncii și în același timp o poziție fermă, militantă, față de orice fel de concepție și manifestare retrogradă care ar contraveni intereselor poporului, mersului înainte al societății noastre socialiste. Tocmai de aceea, sublinia secretarul general al partidului, educația politică și ridicarea nivelului de cultură presupun o totalitate multilaterală de cunoștințe din toate domeniile economico-sociale, însușirea minunatelor cuceriri ale științei și cunoașterii umane, iar „la baza întregii activități politico-educative și culturale trebuie să stea permanent concepția revoluționară despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric, principiile nobile ale socialismului științific”. Iar în concepția profund umanistă a secretarului general al partidului cultura este un bun al întregului popor, este strîns legată de viața și istoria poporului, însăși munca, în care este pusă pricepere, entuziasm, dăruire pentru patrie și pentru socialism, fie că este în mină, în fabrică sau pe ogoare, este considerată un act de cultură.

Tocmai acestor probleme specifice ale activității culturale-educative, ale formării omului nou, ale dezvoltării conștiinței socialiste i-au fost consacrate lucrările celui de-al II-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, nouă și grăitoare expresie a democratismului orînduirii noastre, care, în lumina orientărilor și indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea sa la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, document programatic de inestimabilă valoare teoretică și practică, a analizat modul cum se îndeplinesc hotărîrile Congresului al XII-lea în domeniul activității politico-ideologice și cultural-educative. Prin problemele pe care le-a abordat, prin programul de măsuri privind acțiunile politice și cultural-educative Congresul este merit să aibe o profundă înțelegere asupra procesului general de dezvoltare a societății românești să contribuie după cum aprecia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu „la impulsivarea activității politico-educative, de formare a conștiinței socialiste. În afirmarea largă a marilor valori morale și spirituale ale orînduirii noastre”.

Așa cum a reieșit din lucrările Congresului, din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor Congresului, este necesar ca în programele de activitate educativă să se acorde un spațiu mai larg cunoașterii politicii economice a partidului, problematicei autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, ale înfăptuirii noii revoluții agrare, ale trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate. Cu atît mai mult cu cît noile măsuri de perfecționare a conducerii economiei naționale, și ale autoconducerii muncitorești pe baza dezvoltării proprietății socialiste, incumbă răspunderi sporite din partea colectivelor de oameni ai muncii, din partea fiecărui muncitor, inginer, tehnician ca și din partea țărănimii chemată să ridice agricultura pe o nouă treaptă de dezvoltare. „În cen-

(Continuare în pag. 4)

Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României (I)

A DESEA, pentru a evidenția remarcabilele realizări obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste, se realizează — și nu fără temei — o raportare la perioada istorică relativ scurtă în care au fost înregistrate amplele prefaceri în economie și societate. Element de măsurare a vitalității economiei românești, a realismului și clarviziunii concepției elaborate de partid, raportarea la timpul istoric se vădește relevantă și pentru perioade mai scurte de vreme. Într-adevăr, acum, când aniversăm șaptesprezece ani de la Congresul al IX-lea al partidului, se evidențiază cu deosebită vigoare efectele ample, manifestate în toate planurile vieții sociale, ale istoricelor hotărâri adoptate cu acest prilej.

În perioada amintită au cunoscut o puternică dezvoltare forțele de producție, s-a îmbunătățit continuu nivelul de trai al oamenilor muncii, au înflorit arta și cultura. Dar ceea ce se impune cu forța de netăgăduit a realității este caracterul unitar, viziunea globală, cuprinzătoare, de lungă perspectivă a concepției privind edificarea societății socialiste, concepție elaborată sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această continuitate este elocvent dovedită și de expunerea secretarului general al partidului la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R.

Analiza întreprinsă în expunere evidențiază realizările de adevărată anvergură istorică, profundele mutații din toate domeniile vieții economice, sociale și politice, rod al activității pline de eroism și abnegație, al creației conștiente a tuturor oamenilor muncii sub conducerea clarvăzătoare a partidului, drumul glorios al înaintării rapide pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație socialistă. „Dacă comparăm situația României din 1938 — anul cu economia cea mai dezvoltată înaintea celui de-al II-lea război mondial — cu situația din 1980, sublinia secretarul general al partidului, putem constata cu mândrie și satisfacție ce uriașe realizări a obținut poporul nostru într-o etapă istorică scurtă, în dezvoltarea economico-socială pe calea socialismului, a bunăstării și fericirii întregii națiuni“.

Progrese de anvergură în economie

AȘA CUM ATESTĂ indicatorii statistici privind nivelul și dinamica unor elemente ale bazei tehnico-materiale în țara noastră și ale rezultatelor utilizării acestora (tabelele nr. 1 și 2), ritmurile ridicate constituie o caracteristică fundamentală a dezvoltării economiei noastre naționale; ele oglindesc amplexarea deosebită a activității productive, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ, evoluția dinamică a parametrilor de eficiență, gospodărirea superioară a avuției poporului, profunzimea prefacerilor din toate domeniile vieții economico-sociale în consens cu

aspirațiile poporului, radicala schimbare a peisajului economic și social al țării. Creșterea produsului social de la 83 mld. lei în 1950, la 344 mld. lei în 1965 și la aproape 1 251 mld. lei în 1980, iar a venitului național de la 35 mld. lei, la 143 mld. lei și respectiv aproape 509 mld. lei, reflectă sintetic că țara a devenit de 15 ori mai bogată față de nivelul existent la începutul primului cincinal. În industrie, producția anului 1980 întrece de 33 ori pe cea din 1950 și reprezintă peste 80% din întreaga producție din deceniul 1956—1965, a acestei ramuri; numai sporul din 1980 față de 1975 echivalează aproape cu producția din al doilea cincinal; producția din 1980 a ramurii energie electrică întrece pe aceea din 1950 de 47 ori, a metalurgiei feroase de 31 ori, a construcțiilor de mașini de 111 ori, a chimiei de 178 ori, a industriei textile de 19 ori, a industriei sticlei de 33 ori, a industriei de pielărie, blănărie și încălțăminte de 15 ori, a industriei alimentare de 9,4 ori etc.

Trecerea agriculturii pe calea socialistă, eforturile mari ale societății pentru dotarea tehnică a acestei ramuri de bază a economiei, fermitatea cu care a acționat partidul după Congresul al IX-lea — pe cordonatele unei concepții novatoare despre rolul și funcțiile agriculturii în țara noastră — pentru creșterea continuă a producției agricole au constituit temelia succeselor înregistrate. Volumul de investiții destinat agriculturii a crescut de la circa 17 mld. lei în cincinalul 1956—1960, la 126,3 mld. lei în 1976—1980, iar cantitatea de îngrășăminte chimice livrată agriculturii întrece, în 1981, de 11 ori pe aceea din 1962. Pe

această bază, producția globală agricolă era în 1980 de 3,5 ori mai mare ca în 1950; producția de cereale boabe a făcut un salt de peste 15 mil. t în 1980 față de 1950 și de aproape 8 mil. t față de 1965; sporuri însemnate s-au înregistrat și la celelalte produse vegetale, precum și la numărul de animale și producția animală.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție a fost și rămâne factorul determinant care a creat condițiile dezvoltării generale a patriei noastre. România dispune în prezent de o economie puternică, capabilă să asigure dezvoltarea continuă a țării și ridicarea bunăstării generale a întregului popor. România a depășit cu ani în urmă stadiul de țară slab dezvoltată intrând în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. Dacă avem în vedere dezvoltarea generală a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare (industrie, agricultură, transporturi), precum și dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii, România se află — cu un venit național pe locuitor de peste 1 500 de dolari — în faza tranzitorie spre nivelul mediu de dezvoltare economică. La baza tuturor succeselor obținute în crearea unei puternice avuții naționale se află politica înțeleaptă a partidului de dezvoltare puternică a forțelor de producție în concordanță cu complexul de factori economici, sociali, politici. „Dacă România, trecind pe calea construcției socialiste, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare

Tabelul nr. 1
Evoluția unor indicatori ai dezvoltării economiei românești

	1950	1965	1980	1930		1985	
				1930	1980		
Populația — mii loc.	16 311	19 027	22 201	136,1
Populația ocupată — mii	8 377,2	9 684	10 350,1	124
Numărul personalului muncitor — mii	2 123	3 249,2	7 340,0	346	107,9
Total investiții — mld. lei	6 304	47 177	210 451	33 ori	128,8*
Fonduri fixe — mld. lei	207	517	1 864,3	827 ori
Produsul social — mld. lei	83	344	1 250,9	15 ori	134,3**
Venitul național — mld. lei	35	146	503,7	15 ori	141,1
Venitul național pe locuitor — mii lei	2,2	7,6	22,9	11 ori
Producția globală industrială — mld. lei	27,5	178,4	936,1	33 ori	144**
Producția globală agricolă — mld. lei	32,4	62,5	129,1	349	124,4—127,4***
Volumul comerțului exterior	8,3	43,9	340,3	41 ori	175,5**
Venitul național pe o persoană ocupată în producția materială (%)	100	379	13,7 ori	—
Productivitatea muncii pe o persoană ocupată — %	100	343	923	—	140,4****
— în industrie	100	343	923	—	140,4****
— în construcții-montaj	100	261	718	—	130,1****
— în transportul feroviar	100	180	364	—

Dinamica în cifre relative este calculată după date comparabile

*) 1981—1985/1976—1980; **) producția marfă; ***) medie anuală 1921—1965/1976—1980; ****) calculată pe baza producției nete

o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate”.

Modernizarea și eficiență

RETROSPECTIVA drumului făuririi vieții noi în România relevă că industrializarea socialistă, concepută ca operă vastă, de largă perspectivă, pe baza realităților și cerințelor economiei românești, și-a confirmat și își confirmă pe deplin valențele de opțiune fundamentală și de verigă principală a progresului economico-social. Politica de industrializare a fost aplicată în condițiile analizei și reevaluării exigente atât a realiză-

ve și subiective, în care are loc construcția socialistă. Deși au trebuit învinse multe greutăți și piedici, dinamismul vieții economico-sociale s-a manifestat atât la nivel național, cât și pe plan sectorial, al ramurilor și teritorial. Asigurarea progresului multilateral al României pune convingător în lumină superioritatea de necontestat a socialismului, valențele sale uriașe de progres în toate domeniile, relevă clarviziunea și realismul politicii partidului, gândirea sa înaintată.

Virtuțile acestei politici se vădese în mod strălucit dacă avem în vedere faptul că transformările economico-sociale

de dezvoltarea ramurilor și subramurilor care valorifică la un grad mai înalt resursele naturale și de muncă, a celor care permit extinderea gamei produselor de nivel tehnic și calitativ superior. În agricultură se are în vedere înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare, în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială din satele noastre. Producția globală a agriculturii va crește cu cel puțin 24,4—27,4% față de nivelul înregistrat în anul 1980. Va avea loc transformarea și modernizarea în continuare, potrivit unor noi exigențe, a bazei tehnico-materiale — prin înfăptuirea unui vast program de investiții.

Dinamismul vieții economice se reflectă și în amplele și profunde mutații de structură în cadrul forțelor de producție, a producției, precum și în structura socială, punându-se în lumină cursul intens spre modernizare și eficiență ridicată, dezvoltarea echilibrată, armonioasă a economiei românești. Industria contribuia în 1980 cu 58,6% la producerea venitului național, comparativ cu 48,9% în 1965, cu 44% în 1950 și cu doar 30,8% în 1938. Construcțiile de mașini, chimia și metalurgia dețineau, în producția industrială, în 1980, o pondere de 54,5% față de 46% în 1965, 23,9% în 1950 și respectiv 19,6% în 1938. Semnificativ este și faptul că circa 80% din necesarul de mașini, utilaje și instalații ale tuturor ramurilor este asigurat de către industria națională, iar la realizarea exportului construcția de mașini împreună cu chimia și alte sectoare industriale contribuie cu peste două treimi.

Au intervenit modificări importante în structura fiecărei ramuri, prin prioritatea absolută acordată activităților cu mare efect de antrenare în mecanismul de funcționare a economiei, în valorificarea superioară a resurselor patri-moniuului național, în așezarea întregii economii românești pe temelii solide ale euceririlor științei și tehnicii moderne. Astfel, în metalurgie, producția de oțeluri de calitate superioară și cea de laminare de înaltă prelucrare a cunoscut sporuri mai rapide; în domeniul construcțiilor de mașini, în perioada 1966—1981, producția industriei de mecanică fină și optică a crescut de 25 ori, a mijloacelor de automatizare și ale tehnicii de calcul de 40 ori. Sînt aspecte ce ilustrează ferma orientare, mai ales în perioada ultimului deceniu și jumătate, a industriei naționale spre ramurile de vîrf ale tehnicii și tehnologiei moderne.

dr. Costinel LAZAR

Tabelul nr. 2
Producția pe locuitor la principalele produse industriale și agricole

	U.M.	1950	1965	1970	1975	1980
Energie electrică	kWh	130	905	1 732	2 529	3 040
Cărbune net	kg	198	541	1 014	1 275	1 584
Oțel	kg	34	180	322	449	593
Aparate de radio	buc./1 000					
	loc.	2	17	22	34	39
Televizoare	" "	—	5	14	24	24
Mașini electrice de spălat rufe de uz casnic	" "	—	4	6	8	15
Frigidere	" "	—	7	7	16	17
Mașini-unelte pentru prelucrat metale prin așchiere	buc./10 000					
	loc.	—	4	7	13	13
Tractoare	" "	2	8	14	24	32
Autoturisme	" "	—	2	12	32	40
Țesături	mp	12	23	30	41	52
Tricotaje	buc.	1	4	7	9	13
Încălțăminte	perechi	1	2	3	4	5
Uleiuri comestibile	kg	2	9	14	15	17
Zahăr	kg	5	21	19	24	23
Cereale boabe	kg	315,7	662,3	524,9	718,6	909,9
Floarea-soarelui	kg	13,1	29,6	33,0	34,3	36,8
Sfêclă de zahăr	kg	35,7	153,4	144,2	230,9	250,5
Cartofi	kg	98,2	115,3	101,9	127,8	186,2
Lapte	litri	140,6	170,9	187,3	209,1	239,4
Oua	buc.	67	136	175	255	303

rilor cit și a neajunsurilor din economie, ale înlăturării unor teze și viziuni înguste, rutiniere și a unor tendințe existente în etapele trecute de aplicare mecanică a unor experiențe valabile în alte condiții; această politică a fost remodelată în concordanță cu exigențele progresului în noile etape, cu cerințele afirmării plene a revoluției tehnico-științifice, cu sesizarea din vreme a acțiunii puternice a unor factori destabilizatori, de frînă din economia mondială.

În anii de după Congresul al IX-lea al partidului, teoria și practica revoluționară a construcției socialiste au fost strălucit inovate, promovându-se cu consecvență noul în întreaga gândire și practică socială, prin analiza lucidă — prin abordarea prospectivă, multilaterală — a complexului de factori și condiții concrete, interne și externe, obiecti-

din ultimii 10 ani, sporirea substanțială a avuției națiunii s-au produs în condițiile când pe plan mondial s-au manifestat cu putere instabilitatea, criza economică, criza energetică, care — datorită adâncirii interdependențelor economice în lumea contemporană — ne-au creat serioase dificultăți în realizarea programelor și planurilor noastre. Tocmai în aceste împrejurări grele se evidențiază și mai mult superioritatea originii noastre socialiste.

Înfăptuirea obiectivelor înscrise în documentele Congresului al XII-lea al F.C.R. prefigurează o economie națională care se va baza pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură de înaltă productivitate, pe adîncă implantare a euceririlor științei și tehnicii înaintate în absolut toate ramurile economice. Se accelerează cu precă-

Conștiința și cultura economică

(Urmare din pag.)

trul activității politico-educative și culturale sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să stea, deci, munca pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului în fiecare unitate, creșterea productivității muncii, a eficienței economice și, pe această bază, asigurarea creșterii mai puternice a venitului național a bogăției naționale a patriei noastre — singura cale pentru asigurarea mijloacelor necesare înfăptuirii programului de progres și civilizație”

Evident în această vastă și complexă operă educativă sarcini de o deosebită importanță și răspundere revin presei, ca mijloc eficace de propagandă, de mobilizare a oamenilor muncii la înfăptuirea politicii partidului. Cu atât mai mult publicisticii economice implicată direct în procesul formării și dezvoltării culturii și conștiinței economice.

După cum a reieșit din lucrările Congresului este necesar ca activitatea mijloacelor de informare în masă din țara noastră să se ridice pe o nouă treaptă calitativă, să-și sporască aportul la unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială a țării pentru bunăstarea materială și spirituală a întregii națiuni, să pună cu mai multă putere în evidență munca și realizările poporului nostru, să manifeste în același timp, mai multă combativitate și fermitate față de stăruirile de lucruri negative, față de concepțiile retrograde.

Perfecționându-și neîncetat activitatea, așa cum cerea secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la a 50-a aniversare a ziarului Știința, presa își va putea spori contribuția, prin mijloacele sale specifice, la înfăptuirea politicii partidului, a Programului său de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, la afirmarea în toate domeniile a principiilor eticii și echității socialiste, la formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință patriotică și revoluționară, constructor activ al socialismului în România, militant pentru pace și înțelegere între popoare, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai dre-

EXIGENȚE ALE ECONOMISIRII ENERGIEI

- Îmbunătățirea folosirii energiei termice
- Accentuarea reducerii consumului de hidrocarburi

ÎN VEDEREA ASIGURĂRII condițiilor necesare dezvoltării în ritm susținut a economiei naționale, conducerea partidului nostru a inițiat un ansamblu de măsuri cu privire la extinderea bazei proprii de materii prime și resurse energetice și la reducerea suplimentară a consumului de combustibili. Corespunzător acestui complex de măsuri, așa cum s-a stabilit la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982, trebuie aplicată o politică fermă de gospodărire rațională și reducere a consumurilor de resurse energetice, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate.

Recent, la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 iunie 1982, au fost examinate, și stabilite sarcinile suplimentare de reducere a consumului de hidrocarburi pentru producerea energiei termice. În acest sens s-a hotărât ca **Ministerul Energiei Electrice — în calitate de administrator unic al tuturor surselor de energie — să preia întreaga responsabilitate privind producerea, distribuția și utilizarea în condiții de eficiență maximă a energiei termice.** Totodată, Comitetul Politic Executiv a trasat sarcini ministerelor, centralelor, întreprinderilor, institutelor de cercetare și proiectare să ia măsurile corespunzătoare în vederea reducerii consumului de abur și apă caldă, în primul rând la marii consumatori din economie.

ENERGIA termică este utilizată sub formă de apă caldă și apă fierbinte pentru uz casnic și industrial și sub formă de abur pentru procese tehnologice. Din consumul total de energie termică distribuită centralizat, ramurilor economiei naționale le revine în prezent circa 87 la sută, iar consumatorilor casnici aproximativ 13 la sută. De menționat că populația utilizează și combustibil care este ars direct în instalații individuale de încălzire centrală și în sobe. Ținând seama și de acest consum, ponderea consumului populației, din consumul total de energie termică, este de circa 20 la sută.

În funcție de condițiile locale, consumurile de energie termică ale industriei și ale populației se acoperă de regulă în comun din centrale electrice de termoficare care produc combinat energie electrică și termică sau din

centrale termice care produc numai energie termică. Centralele electrice de termoficare, datorită producerii combinate a energiei electrice și termice, realizează un grad mai ridicat de utilizare a combustibilului față de producerea separată a energiei electrice în centrale electrice de condensatie și a energiei termice în centrale termice sau instalații individuale. Centralele de termoficare sînt utilizate cu prioritate pentru alimentarea marilor consumatori de energie termică de pe platformele industriale și din zonele mari urbane. Din aceste centrale se satisfac peste 50 la sută din energia termică distribuită centralizat. În perspectivă, fiind seama de necesitatea economisirii combustibilului, se preconizează construirea cu precădere de centrale termice. Ce importanță prezintă acestea pentru economia națională?

Atît în centralele electrice de termoficare, cît și în centralele termice pentru producerea energiei termice, o pondere foarte importantă în consumul de combustibil actual îl reprezintă hidrocarburi; la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-au aprobat măsurile și sarcinile suplimentare de reducere a consumului de hidrocarburi pentru producerea energiei termice în semestrul doi al acestui an și pe perioada 1983—1985. De asemenea, s-au prevăzut — în raport de tipurile de combustibili — niveluri mai reduse privind producerea energiei termice precum și repartizarea acesteia pe consumatori.

Prin prisma tuturor acestor orientări, **gospodărirea eficientă a resurselor energetice** are în vedere consumul rațional de energie termică, eliminarea risipei, folosirea ei cu randamente ridicate, atît în ceea ce privește producerea, cît și în ceea ce privește transportul și utilizarea acesteia. Măsurile pentru reducerea consumurilor de energie termică sînt diferite în sectorul industrial și cel casnic. Pentru industrie este necesară îmbunătățirea în continuare a tehnologiilor, selectarea pentru noile obiective industriale a acelora care prezintă consumuri specifice minime de energie, recuperarea integrală a resurselor energetice, termice și de combustibili. Pentru economisirea energiei termice în sectorul casnic trebuie să se examineze în continuare posibilitățile de reducere a pierderilor de căldură din locuințe prin mărirea izolației clădirilor, izolarea suplimentară a zidurilor din spate-

le radiatoarelor de calorifer etc. Aceste măsuri pot avea ca efect reducerea pierderilor de energie termică în clădire pînă la 30 la sută.

Una din direcțiile importante pentru economisirea combustibililor se referă la instalațiile existente, alimentate din centrale termice locale. În aceste instalații se impun **măsuri de eliminare a pierderilor de căldură** datorate izolației termice necorespunzătoare, a pierderilor de abur și apă caldă și a celor de presiune rezultate din dimensionarea necorespunzătoare a rețetelor. Sînt necesare de asemenea măsuri de amenajare și reparare a rețelelor existente de distribuție din incintele industriale și a celor dintre centralele termice de cîrtal și blocurile de locuințe, care să înlăture pierderile de căldură sub orice formă. În prezent, în mai multe localități, datorită concepției de realizare a acestor instalații precum și a întreținerii și exploatării necorespunzătoare a lor, conductele termice sînt amplasate în canale subterane fără drenaje și hidroizolații.

MĂSURILE de economisire strictă a combustibililor și de gospodărire rațională și reducere a consumurilor de resurse energetice și, în principal, de hidrocarburi stau la baza concepției privind dezvoltarea surselor de producere a energiei termice. Astfel, datorită randamentului ridicat de utilizare a combustibilului în cadrul producerii combinate a energiei electrice și termice, se prevede **dezvoltarea în continuare a termoficării.** Tot pentru obținerea unor economii de combustibil se promovează noi soluții prin care din grupurile de condensatie pe cărbune să se livreze energie termică sub formă de apă fierbinte destinată încălzirii locuințelor și obiectivelor industriale. În acest fel, o parte din energia termică care era evacuată în mediul înconjurător prin apa de răcire devine energie termică utilă.

În scopul reducerii consumului de hidrocarburi se prevede ca o serie de centrale electrice de termoficare, care în prezent funcționează pe această bază, să fie transformate pentru a putea folosi în procesul de ardere cărbunele. De asemenea, pentru mai buna gospodărire a bazei proprii de resurse energetice se are în vedere valorifi-

dr. ing. Nicolae ARMENCOIU
directorul Institutului de studii
și proiectări energetice

(Continuare în pag. 31)

PRIORITĂȚI ÎN ECHIPAREA ECONOMIEI CU MIJLOACE TEHNICE MODERNE

ÎN CINCINALUL actual construcția de mașini urmează să înregistreze o creștere anuală de circa 11% a producției nete, în timp ce exportul pe devize libere va spori cu 113%, cu o balanță export-import activă. Realizările obținute în 1981 — un spor față de anul precedent de circa 4% la producția netă și de 13% la export — confirmă capacitatea industriei noastre constructoare de mașini de a îndeplini rolul ce-i revine de propulsor al progresului tehnic în întreaga economie.

Pentru acest an se urmărește realizarea integrală a obiectivelor înscrise în programele speciale de produse și grupe de produse, în cadrul cărora creșterea importantă sint prevăzute la instalații foraj sonde — 6%, unități de pompare — 37%, utilaje miniere — 7%, turbine 10%, utilaje pentru industria de materiale refractare — 22%, nave maritime — 28%, tractoare — 15%, mașini și utilaje pentru semănat — 60% etc. Concomitent cu acestea se desfășoară acțiuni intense pentru realizarea sarcinilor preconizate în atingerea nivelului de creștere a productivității muncii, sporul de producție ce se va realiza pe această cale fiind de 74%.

Contribuție hotărâtoare la dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

CONSTRUCȚIA de mașini este angajată cu tot potențialul uman și tehnic în realizarea programului prioritar stabilit de partid pentru dezvoltarea bazei energetice și de materii prime. În acest scop au fost luate din vreme mășuri — începând de la cercetare și proiectare și pînă la finalizare în execuție — pentru asimilarea de noi instalații și modernizarea celor existente, pentru ca necesarul de utilaje să fie realizat în cât mai mare măsură cu forțe proprii în țară. Bunăoară, pornindu-se de la una din caracteristicile de bază ale programului, care are în vedere ca în 1985 aproape 50% din producția de energie electrică să fie realizată în termocentrale pe bază de lignit și șisturi bituminose, s-a stabilit ca în totalul produselor noi ce se asimilează în acest an, ponderea celor miniere și energetice să depășească 25%. Pentru utilajul minier, de pildă, se prevede o creștere de 82%, la turbine cu abur 263%, la unități de pompare 186%. Practic, pentru exploatarea miniere din subteran și de la

suprafață se va finaliza chiar în acest an asimilarea tuturor familiilor de utilaje prevăzute în program. La finele anului 1985 va fi atins un nivel de aplicare a tehnologiilor de extracție cu complexe de susținere în subteran de circa 60%, iar la lucrările de mecanizare, tăiere și încărcare a producției miniere de aproape 80%.

În prezent condițiile create permit să se realizeze în concepție proprie orice tip de cazane cu destinații diferite. S-a reușit, de pildă, să se proiecteze cazanele energetice de 1 035, 525, 420 și 120 tone, care echipează grupurile de 330 MW, 150—125 MW, 50 MW și 12 MW, cu soluții pentru funcționarea în regim optim. De asemenea, se are în vedere construirea de centrale de zonă sau platforme industriale, orientarea cu precădere spre cele ce realizează combinat energia electrică și termică, echiparea aceleiași centrale cu cazane de tipuri și mărimi corespunzătoare și anume: cazane cu mori cu grătar, cu împingere răsturnată, cu ardere în strat fluidizat etc.

O mare atenție se acordă realizării utilajelor pentru concasarea și manipularea cărbunelui și gospodăriile centralelor termice. Pentru cercetarea sistemelor de ardere se va dezvolta o bază puternică la Doicești. În acest scop, apreciem necesară îmbunătățirea activității de coordonare la nivelul economiei naționale, în așa fel încît să se promoveze o concepție unitară în asigurarea centralelor cu sorturile și cantitățile de cărbune pe zone geografice, în condiții economice de transport. Experiența dobîndită a demonstrat că randamentul cazanelor depinde vizibil de caracteristicile cărbunilor utilizați. Iată de ce opinăm și cu acest prilej că este necesară corelarea construcției ca și amplasarea de noi obiective energetice cu dezvoltarea sectorului minier — care furnizează combustibilul — în toate fazele.

Utilizarea noilor surse de energie și re folosibile angrenează construcția de mașini în asimilarea de noi tipuri de pompe submersibile, turbine de vînt, echipamente energetice pe biogaz. Pentru utilizarea unor combustibili deșeu (celolignină, rumeguș, coji de copac, puzderii de in și cinepă, leșii bisulfurice, gaz de furnal și cocserie) au fost concepute cazane corespunzătoare pentru diverși beneficiari din economie. Totodată, echipamentele hidromecanice

necesare amenajărilor hidroenergetice și a cursurilor de apă pentru irigații vor fi executate într-o concepție modulară mult mai conturată.

Împreună cu Ministerul Energiei Electrice sintem angajați în realizarea măsurilor din programul adoptat pentru termocentralele Rovinari și Turceni, avînd drept scop mărirea în continuare a fiabilității echipamentelor, asigurarea alimentării cu cărbune și reducerea consumului de păcură.

Trebuie subliniat în contextul actual faptul că dacă ne putem permite să abordăm rezolvarea unor probleme legate de construcția unor centrale electrice nucleare într-un termen scurt și cu un grad de integrare al fabricației în țară destul de mare, aceasta se datorește marilor acumulări de pînă acum în materie de dotare tehnică. Practic, acest program implică aproape toate sectoarele de vîrf ale economiei românești, în mod deosebit metalurgia, chimia și construcțiile de mașini. Se fac pregătiri pentru realizarea capacităților necesare, în paralel cu asimilarea rapidă a unor materiale, tehnologii și produse ale tehnicii nucleare. Totodată, au fost deschise fronturi de lucru pentru dezvoltarea industriei orizontale și alinierea ei la exigențele de calitate impuse de fabricația de echipamente nucleare.

Dotarea agriculturii cu mașini de înalt randament

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor deosebit de mari pe care le are agricultura în creșterea producției vegetale și animale impune și o dotare tehnică corespunzătoare. În acest scop a fost elaborat, împreună cu Ministerul Agriculturii, un program de realizare a sistemelor de mașini care să asigure executarea semănatului în circa 15 zile, recoltarea grîului în aproximativ 8 zile și a porumbului în cel mult 30 de zile, asigurînd în același timp efectuarea în bune condiții a lucrărilor în legumicultură, viticultură, pomicultură, zootehnie etc. Acestea sint utilaje de înaltă productivitate, modulate, cu un grad ridicat de tipizare, care pot folosi diferite echipamente ce execută la o singură trecere mai multe lucrări. În același timp, se vor promova tehnologii agricole eficiente cu agregate ce folosesc mai bine puterea tractorului și deter-

mină, în final, reducerea vizibilă a consumului de carburanți. Un exemplu în acest sens îl oferă combina de mare capacitate multifuncțională, echipată cu module detașabile, independente, pentru recoltarea păioaselor și a știuletelui de porumb, care lasă în urmă terenul complet eliberat, gata pregătit pentru executarea altor lucrări agricole.

În acest cîncinal vor fi livrate un număr adecvat de tractoare, semănători, mașini de combatere a dăunătorilor, pluguri în variante recent modernizate, discuitoare, freze și remorci basculante. Majoritatea lucrărilor agricole vor putea fi astfel complet mecanizate, chiar și pe terenurile situate în pante pînă la 25 grade. Pe de altă parte, pot fi consemnate numeroase preocupări pentru asigurarea unor tipuri perfecționate de baterii și a altor tipuri de utilaje pentru complexe zootehnice. Este concepută de altfel o sistemă de mașini care cuprinde utilaje și echipamente diferite, motocare, cositoarea greblă autopropulsată etc., ce va contribui la mecanizarea, începînd din acest an, a întregii suite de lucrări de pe pășuni și fînețe, precum și la realizarea unor fabrici complete de preparare a nutrețurilor combinate.

Preocupările industriei constructoare de mașini în domeniul amintit pot fi completate și cu acțiunile ce se desfășoară pentru valorificarea unor surse energetice ale agriculturii. În acest scop vor fi livrate stații de producere a biogazului, asigurînd motoarele termice care să utilizeze acest fluid energetic. S-au creat, de asemenea, condiții de a răspunde mai bine cerințelor mari pentru echiparea de microhidrocentrale, paralel cu realizarea de instalații submersibile de captare a apelor geotermale pentru încălzirea serelor și locuințelor. A fost extinsă, totodată, activitatea pentru realizarea unor utilaje capabile să contribuie la sporirea gradului de prelucrare a produselor agricole în cadrul consiliilor unice agro-industriale și se află în curs de execuție noi sisteme de mașini pentru industria alimentară, îndeosebi pentru fabricile de ulei, zahăr, amidon, glucoză, margarină, de preparare a cărnii, de panificație, de conserve de legume și fructe.

Ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale

PE LINGĂ măsurile menite să asigure accelerarea proceselor de modernizare și înnoire a producției, un loc important îl ocupă promovarea de tehnologii avansate ca suport principal al valorificării superioare a materiilor prime și reducerea consumurilor pe fiecare unitate de produs. Ținînd seama de noile condiții create pe piața mondială, de criza de materii prime și energetice se impune, mai mult ca oricînd, intensificarea eforturilor pentru găsirea

celor mai bune căi, mijloace și soluții atît pe plan creativ cît și pe cel al acțiunilor practice, concrete pentru **limitarea strictă a consumului de materii prime și de resurse energetice.**

În acest context, pentru acest an, în cadrul ministerului nostru **consumurile de materiale înregistrează reduceri sensibile.** Astfel, în anul 1982 fiecare milion lei producție marfă din construcția de mașini se realizează cu 2,650 tone laminate mai puțin decît în anul 1981. În aceste condiții producția din acest an va crește cu circa 11%, cu un consum redus față de cel înregistrat în anul trecut.

Avînd în vedere aceste reduceri, s-a trecut la elaborarea unor **soluții constructive** care să conducă la obținerea unor **produse mai ușoare** decît cele existente și folosirea unor **tehnologii moderne** care să permită reducerea pierderilor tehnologice de materiale și, pe cît posibil, o valorificare superioară a materiilor prime. Astfel, în industria de autovehicule, tractoare etc., s-au stabilit măsuri și termene ferme pentru economisirea în acest an a cel puțin 1150 tone aluminiu.

Cu toate acțiunile întreprinse pentru încadrarea în nivelurile normelor de consum planificate pe 1982, rezultatele înregistrate în trimestrul I a.c. nu sînt în totalitate satisfăcătoare. Dacă la laminate finite pline din oțel, de pildă, s-a realizat indicele de valorificare propus, totuși coeficientul de utilizare la acestea nu s-a realizat decît la nivel de 0,803 în loc de 0,868 planificat. De asemenea, deși s-a obținut în același interval de timp o economie de 3220 tone laminate, la unele produse și grupe de produse s-au înregistrat depășiri. Este cazul cu autoturismele Dacia 1300, autobasculantele de 16 t, remorcile basculante și autobuzele de mare capacitate, podurile rulante de 36 t f boghiurile pentru locomotive, unitățile de pompare, vagoanele pentru transport călători și altele. Cauza principală, deși nu singura, o constituie aprovizionarea necorespunzătoare cu materiale, livrarea metalului la dimensiuni mai mari decît cele prevăzute în contracte. Întrucît la depășirea normelor de consum contribuie declasatele și rebuturile, se impune, mai ales în întreprinderile mari, urgentarea introducerii tehnologiilor moderne de control și executarea standurilor de probe prevăzute în plan.

O contribuție însemnată la reducerea consumului de materiale metalice și la îmbunătățirea coeficientului de utilizare a laminatelor finite pline din oțel o are **aplicarea măsurilor privind folosirea și valorificarea la maximum a materialelor recuperabile.** Din analizele efectuate a rezultat că în cursul anului 1981 pe total minister s-au recuperat și valorificat 44 704 *) tone metal, din care 35 886 tone pentru executarea unor reperi de dimensiuni mici din producția

*) În această cifră nu sînt cuprinse cantitățile de materiale metalice recuperate ca deșeurii sub formă de șpan, maselote, rețele de turnare, bavuri, zguri etc. și nici piesele recondiționate.

curentă. De asemenea, s-au recuperat mari cantități de nisipuri de turnătorie, resturi de materiale plastice și cauciuc, reziduuri de carbid și altele. Desigur, s-ar fi putut valorifica cantități mai mari de materiale refolosibile dacă în redistribuirea lor nu s-ar fi întîmpinat unele greutăți datorate neasigurării condițiilor corespunzătoare privind dotarea întreprinderilor cu mașini și utilaje specifice (utilaje necesare pentru prelucrarea șpanului, zdrobitoare de bucăți masive de metal etc.). În scopul eliminării acestor neajunsuri s-au intensificat eforturile pentru realizarea sistemelor de mașini și utilaje corespunzătoare (sfărîmătoare de șpan, foarfeci de proporționat, prese de brichetat șpan etc.).

O atenție sporită este acordată **reducerii mai accentuate a consumurilor de combustibili și energie electrică.** Cunoașterea îndeaproape a destinației și ponderii diferitelor utilități în structura consumurilor energetice a făcut posibilă orientarea mai adecvată și eficientă a eforturilor de economisire pe ansamblu și pe unități. Astfel, în prezent, pentru reducerea consumului de combustibil se acționează prin modernizarea și înlocuirea cuptoarelor industriale necorespunzătoare. În cadrul acestei acțiuni se prevede și dotarea acestora cu recuperatoare de căldură în două trepte: treapta I-a pentru preîncălzirea aerului de combustie și treapta a II-a pentru producerea de energie termică; dotarea receptoarelor de combustibil cu instalații de AMCR și menținerea acestora în stare de funcțiune; optimizarea funcționării instalațiilor, limitarea mersului în gol, reducerea pierderilor prin neelanșitate și izolații deteriorate etc.

Reducerea consumurilor materiale și energetice, valorificarea superioară a resurselor vor influența în acest an pozitiv nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă: pe ansamblul ministerului este prevăzută o reducere a acestora față de realizările din 1981 cu 45 lei/1000 lei în condiții comparabile. Din aceste reduceri, circa 50% privesc costurile materiale, cărora le revin o reducere de 22 lei/1000 lei producție marfă.

Preocuparea principală a oamenilor muncii din industria construcțiilor de mașini în această perioadă și în preajma „Zilei constructorului de mașini” este înfăptuirea sarcinilor majore puse de partid pentru a realiza mașini, utilaje și instalații tehnologice complexe, de înalt randament, care să contribuie la înnoirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a țării, la creșterea contribuției României la circuitul mondial de bunuri și valori, la ridicarea continuă a avuției naționale, a nivelului de trai al întregului popor.

Stelian TEODORESCU
adjunct al ministrului industriei
construcțiilor de mașini

Fundamentarea deciziei de stabilire a dimensiunii optime a fermelor de vaci de lapte

CONCENTRAREA producției în unități agricole de mărime și dimensiuni optime reprezintă cadrul organizatoric indispensabil creșterii producției și eficienței economice. În funcție de înzestrarea tehnico-materială, de nivelul organizării producției și a muncii, în condițiile date, dimensiunea fermelor trebuie să se stabilească la limitele care asigură producția cea mai ridicată și un nivel al cheltuielilor de producție care să permită obținerea celui mai ridicat beneficiu.

Mărimea și dimensiunea optimă indică limitele eficienței economice a concentrării producției în ferme. Capacitatea de producție maximă a ansamblului de resurse materiale, umane și financiare reflectă limita superioară a mărimii optime a fermei, care poate asigura eficiența economică cea mai ridicată.

Indicii economici ai mărimii fermelor de vaci sunt considerați: volumul producției fizice de lapte, producția marfă totală, conjugați cu efectivul de vaci; valoarea fondurilor fixe puse în funcțiune și numărul de lucrători etc. Mărimea fermei reflectă latura calitativă a organizării producției — nivelul de intensificare a producției. Acesta depinde de efortul de investiții și de gradul de organizare științifică a producției. Măsura în care investițiile efectuate multiplică efectul pozitiv al condițiilor naturale și biologice existente se reflectă în nivelul randamentelor medii, al cheltuielilor de producție și al beneficiilor. Aceste rezultate exprimă, de fapt, eficiența folosirii capacității de producție a fermelor, în condițiile unor dimensiuni date.

În practică se utilizează frecvent, ca indicator al dimensiunii fermelor de vaci, efectivul mediu anual. Pentru operativitate, organizarea activității în funcție de efectivele de vaci facilitează luarea unor măsuri în vederea valorificării eficiente a tuturor resurselor existente pe teritoriu și fundamentează deciziile privind adâncirea specializării și cooperarea în producție. Dimensiunea fermei reflectă latura cantitativă a organizării producției și trebuie abordată în contextul interdependenței cu mărimea acesteia. O fermă de vaci poate fi mare din punctul de vedere al efectivului medii anuale, dar mică din punctul de vedere al înzestrării cu restul fondurilor de producție, precum și din punctul de vedere al producției fizice și marfă. În acest caz, avem de-a face cu o fermă în care se practică un sistem extensiv de producție. În cazul alocării unor fonduri de producție suplimentare, pe calea investițiilor, crește gradul de intensificare al producției și la aceleași efective medii anuale se obține o producție fizică sau marfă mai ridicată.

Aceasta impune și o permanentă reconsiderare a dimensiunilor optime ale fermelor de vaci, în funcție de gradul de înzestrare tehnico-materială, de organizarea muncii și a producției, de restricțiile de consum de energie.

Asupra mărimii și dimensiunii fermelor de vaci influențează un complex de factori naturali, tehnici, organizatorici, sociali și de conjunctură. Acțiunea acestora are intensități și sensuri diferite. Unii factori favorizează creșterea dimensiunii fermelor, cum ar fi: creșterea gradului de mecanizare, modernizarea tehnologiilor, adâncirea specializării, perfecționarea mijloacelor de transport, modernizarea drumurilor și căilor de acces, ridicarea gradului de calificare profesională, creșterea capacității de organizare a conducătorilor etc. Alți factori defavorizează creșterea dimensiunii fermelor, cum ar fi: creșterea cheltuielilor cu transportul furajelor de la distanțe mari și a producției de lapte, unele restricții fitosanitare și zooveterinare, dificultăți în organizarea producerii și depozitării unor cantități mari de furaje, dificultăți în depozitarea și transportul deșeurilor, riscuri în creșterea gradului de poluare a mediului înconjurător etc. În general, această din urmă grupă de factori are implicații nefavorabile în privința menținerii sănătății și capacității biologice ridicate a vacilor de lapte, în nivelul și structura consumurilor specifice exprimate în unități energetice convenționale, în nivelul costurilor de producție. Făcând abstracție de influența unor

factori de conjunctură, cum ar fi folosirea unor construcții existente sau a factorilor care pot acționa în ambele sensuri (amplasarea centrelor populate, sursele de apă, sistemele de furajare zonală etc.), dimensiunea optimă a fermelor de vaci se poate aprecia cu ajutorul unui sistem complex de indicatori tehnico-economici care reflectă pregnant influențele contradictorii ale factorilor care favorizează și defavorizează creșterea dimensiunii. Dintre aceștia, relevanți sînt: randamentele medii procentuale de natalitate și de reformă, cheltuielile de producție, productivitatea muncii, costurile de producție, beneficiile etc.

O serie de indicatori tehnico-economici, cum ar fi: consumurile specifice, cheltuielile cu furajele, volumul și costul rației de întreținere etc., ajută la clarificarea și sublinierea dimensiunilor optime și indică sistemele de furajare rațională.

În lucrare ne-am propus să utilizăm, în scopul stabilirii dimensiunii optime a fermelor de vaci de lapte, funcții putere și funcții parabolice. Exemplificarea o facem folosind un număr de șapte ferme de vaci de lapte aparținând I.A.S. „Prejmer” județul Brașov. Aceste ferme au dimensiuni variabile, și realizează randamente medii, costuri de producție și beneficii sensibile diferite. Asupra rezultatelor de producție și economice influen-

Tabelul nr. 1
Indicatori tehnico-economici în fermele de vaci din cadrul I.A.S. Prejmer (în 1989)

Ferma	Efectiv mediu anual (capete)	Prod. de lapte (l/cap)	Cheltuieli (lei/cap)	Consum anual de u.n. (u.n./cap)	Rația de întreținere (u.n./cap)	Rația de producție (u.n./cap)	Cheltuieli cu furajele (lei/cap)	Cheltuieli cu retribuția (lei/cap)	Rezultat financiar (lei/cap)
1	405	3 564	9 110	4 811	1 500	3 311	4 800	1 946	-1 461
2	405	3 564	9 110	4 811	1 500	3 311	4 800	1 946	-1 461
3	740	3 165	7 927	3 165	1 500	1 665	3 175	2 024	-1 139
4	440	3 090	6 425	3 090	1 500	1 590	3 098	1 516	+ 248
5	900	3 202	7 546	3 492	1 500	1 992	3 617	1 924	- 512
6	510	3 246	6 643	3 202	1 500	1 746	3 333	1 576	+ 260
7	560	3 411	6 425	3 246	1 500	1 911	3 430	1 505	+ 785
Media I.A.S.	580	3 298	7 574	3 693	1 506	2 193	3 683	1 802	- 526

țază factori de organizare și conducere condiționali de dimensiuni care valorifică diferit condițiile naturale și economice date (tabelul 1).

Pentru fundamentarea deciziei de stabilire a dimensiunii optime a fermelor ne-am bazat pe faptul că elementele de cheltuieli privind retribuția muncii pentru întregul efectiv cresc odată cu acesta. Ca urmare, indicatorul economic „retribuție (y)”, influențat de dimensiunea efectivului de vaci (x), poate fi reprezentat prin relația:

$$y = ax^b$$

Această formulă se utilizează și în exprimarea dependenței dintre: efectivul mediu de vaci furajate și cheltuielile cu retribuția muncii pe hectolitru de lapte, consumul mediu anual de unități nutritive (u.n.) pe vacă furajată și producția medie de lapte, rația de producție pe vacă furajată și producția medie de lapte.

Pentru indicatorii enumerați au fost calculate valorile a, b, precum și coeficientul de corelație r dintre $\lg x$ și $\lg y$. Mărimile acestor parametri sînt redată în tabelul nr. 2.

Cheltuielile totale de producție, cheltuielile cu furajele pe vacă, cheltuielile cu furajele pe hectolitru de lapte, precum și costul de producție al laptelui variază în raport cu mărimea efectivului mediu de vaci furajate, după un model de tip parabolic:

$$y = ax^2 + bx + c$$

unde: x — efectivul mediu de vaci furajate; y — indicatorul economic considerat; iar a, b, și c sînt parametrii de regresie (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 2

Parametrii ecuației de regresie $y = ax^b$

Relația	a	b	r
Efectivul mediu de vaci furajate (x, capete) și producția de lapte (y, l/cap)	6 229	-0,1002	-0,536
Efectivul mediu de vaci furajate (x, capete) și cheltuielile cu retribuirea pe animal (y, lei/cap)	382,9	0,1099	0,255
Efectivul mediu de vaci furajate (x, capete) și cheltuielile cu retribuirea pe hectolitru (y, lei/hl)	14,23	0,2079	0,465
Consumul anual de u.n. pe vacă (x) și producția medie de lapte (y, l/vacă)	412,8	0,2542	0,367
Rația de producție anuală pe vacă furajată (x, u.n.) și producția medie de lapte (l/vacă)	915,7	0,168	0,9124

Estimarea parametrilor din aceste două relații s-a făcut cu ajutorul metodei celor mai mici pătrate.

Din estimările prezentate în tabelele 2 și 3, rezultă că există o strinsă legătură între mărimea efectivului de vaci din ferme și producția medie de lapte pe vacă, reflectată de mărimea coeficientului de corelație ($r = -0,536$). Producția totală de lapte crește odată cu mărimea efectivului de vaci din fermă, dar de obicei într-un ritm încetinit, ceea ce se poate să ne ducă la concluzia că producția de lapte pe vacă scade în raport cu mărimea efectivului de vaci. Când efectivul de vaci crește cu 1%, producția medie de lapte scade cu 0,1002%.

Tabelul nr. 3

Parametrii ecuației de regresie $y = ax^2 + bx + c$ dintre efectivul mediu de vaci furajate (x, capete) și principalii indicatori sintetici (y).

y	a	b	c	r
Cheltuieli de producție pe vacă (lei/cap)	0,0264	-34,986	13 139	0,582
Costul de producție al laptelui (lei/hl)	0,000533	-0,6838	401,3	0,494
Cheltuielile cu furajele (lei/cap)	0,01825	-25,1792	11 593	0,761
Cheltuielile cu furajele (lei/hl)	0,000406	-0,6559	312,8	0,817

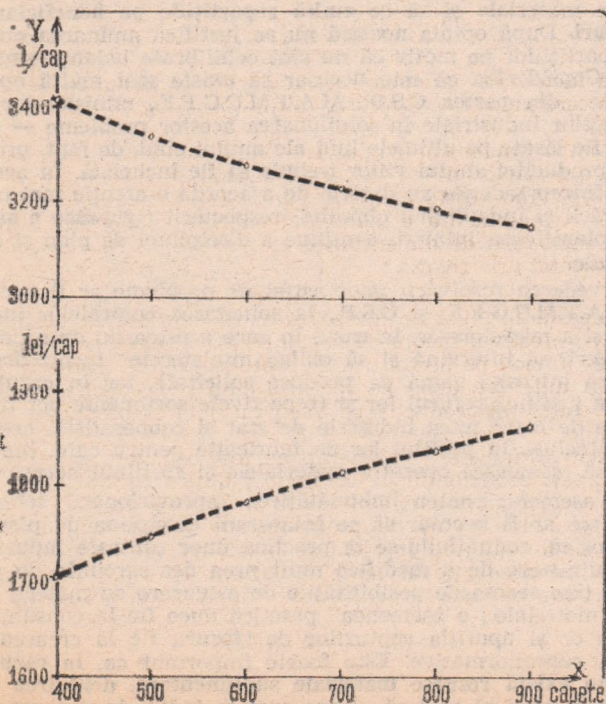


Fig. 1 Influența efectivului mediu asupra producției de lapte (l.) și cheltuielilor de retribuire (lei)

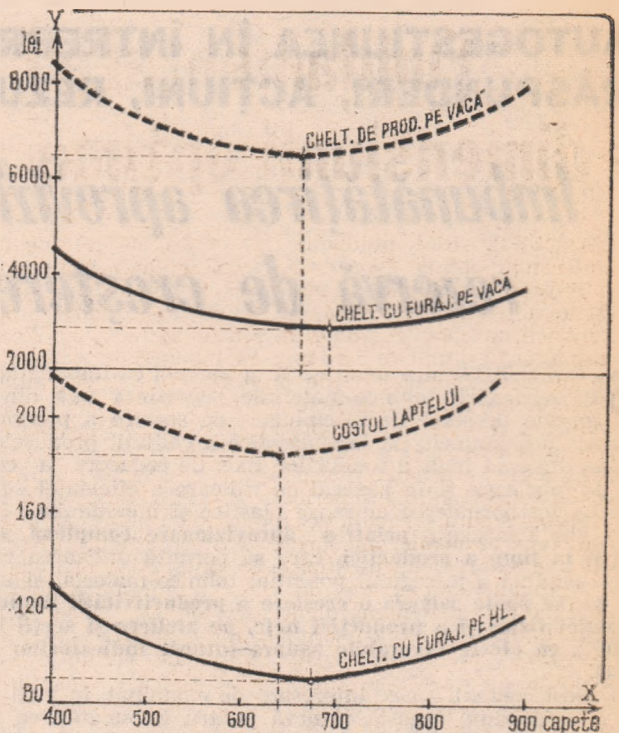


Fig. 2. Dinamica indicatorilor economiei după dimensiunea fermelor de vaci

În raport cu mărimea efectivului de vaci, cheltuielile cu retribuirea pe animal și pe hectolitru cresc; sporirea cu 1% a efectivului de vaci are ca efect creșterea cu 0,1099% și respectiv 0,2079% a acestor cheltuieli. (fig. nr. 1).

Asemănător se comportă relația dintre consumul anual de u.n. pe vacă și producția medie de lapte, precum și relația din-

Tabelul nr. 4

Criterii de optimizare și dimensiunea optimă a fermelor de vaci

	Optim	
	x, capete	y, lei/cap
Minimizarea cheltuielilor de producție pe vacă	663	6 372,1
Minimizarea costului de producție al laptelui/hl	641	171,7
Minimizarea cheltuielilor cu furajarea pe animal	690	2 913,2
Minimizarea cheltuielilor cu furajarea pe hectolitru de lapte	675	91,3

tre rația de producție anuală pe vacă furajată și producția medie de lapte. La o creștere cu 1% a consumului anual de u.n. pe animal, precum și la o creștere cu 1% a rației de producție anuală, producția de lapte pe vacă crește cu 0,2542% și respectiv 0,168%.

Determinarea dimensiunii optime a efectivului de vaci presupune, înainte de toate, utilizarea unor metode și a unor criterii de optimizare corecte. Folosind funcția parabolică definită anterior și estimând parametrul a, b, c și r am stabilit mărimile optime în raport cu patru criterii de optimizare: minimizarea cheltuielilor de producție pe vacă; minimizarea costului de producție, minimizarea cheltuielilor cu furajarea pe animal, precum și minimizarea cheltuielilor cu furajarea pe hectolitru de lapte (tabelul 4).

În raport cu aceste criterii s-a stabilit un interval evasioptim al efectivului de vaci, cuprins între 641 și 690 capete, care realizează un volum de cheltuieli de numai 6 372,1 lei/vacă, un cost al laptelui de 171,7 lei/hl, furajare pe animal de 2 913,2 lei, precum și un nivel al cheltuielilor cu furajarea pe un hectolitru de lapte de 91,3 lei (fig. 2).

Rezultatele obținute converg către concluzia că dimensiunea optimă a fermelor de vaci, în condițiile zonei preorășenești Brașov, nu trebuie să depășească 700 capete. De altfel, în tabelul 1 remarcăm nivelul mai scăzut al costului pe hectolitru de lapte și un beneficiu minim pe vacă, la fermele cu efective medii anuale cuprinse între 440-560 capete.

Letiția ZAHIU
Gh. N. IOSIF

**AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE**

*Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale -
rezervă de creștere a eficienței producției*

SPECIALIȘTII sînt unanimi în a aprecia că îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale reprezintă una din rezervele deosebit de însemnate de sporire a producției, productivității muncii, de îmbunătățire a calității produselor și utilizare în grad înalt a fondurilor fixe, de reducere a costurilor de fabricație și în general de ridicare a eficienței economice. La întreprinderea de mase plastice și încălțăminte „Victoria” din Timișoara, printr-o aprovizionare complexă, completă și la timp a producției, care să permită utilizarea rațională și deplină a întregului potențial tehnico-material și uman existent, se poate asigura o creștere a productivității muncii, a producției fizice și a producției nete, pe ateliere și secții între 10—40%, cu efecte favorabile asupra tuturor indicatorilor economici.

În acest context, apare interesant de examinat, în mod concret, ce reprezintă această rezervă pentru îmbunătățirea activității economice în fiecare întreprindere, care sînt problemele ce apar în desfășurarea ritmică, eficientă a aprovizionării tehnico-materiale a producției, ce cauze le generează și măsurile care se impun pentru perfecționarea funcționării acestui mecanism.

**Mai multă operativitate în desfășurarea
activităților precontractuale**

ÎN CADRUL preocupărilor consecutive ale partidului și statului nostru de perfecționare a organizării aprovizionării tehnico-materiale și a livrărilor — condiție vitală pentru desfășurarea armonioasă a întregii activități economice — o atenție deosebită s-a acordat și se acordă creării unui cadru legislativ și organizatoric cit mai corespunzător. Astfel, prin Legea nr. 8/1972 și, în special, prin Legea nr. 14/1971 (modificată prin Legea nr. 11/1980) metodologia de elaborare și conținutul secțiunii de plan de aprovizionare tehnico-materială și, respectiv, a balanțelor materiale și a repartițiilor de materii prime și materiale au primit o reglementare unitară, corespunzătoare, în conformitate cu principiile noului mecanism economico-financiar.

Aceste reglementări au creat cadrul organizatoric și au determinat profunde schimbări calitative în sfera circulației mărfurilor. În acest context, în scopul perfecționării continue a pregătirii și derulării aprovizionării tehnico-materiale și a onorării în bune condițiuni a obligațiilor contractuale față de beneficiari, componente însemnate în procesul unei autogestioni eficiente — în cadrul întreprinderii de mase plastice și încălțăminte „Victoria” din Timișoara eforturile sînt orientate cu prioritate spre: fundamentarea și înlăptuirea integrală a sarcinilor de plan pe baza portofoliului de comenzi, a normativelor de plan și în concordanță cu destinațiile din balanțele de produse; stabilirea unei strînse și permanente legături atît cu principalii furnizori de materii prime și materiale, cît și cu beneficiarii produselor — prin contacte directe — astfel încît în momentul actualizării sarcinilor de plan anuale și semestriale să se poată trece operativ la definitivarea contractelor și asigurarea tuturor condițiilor necesare îndeplinirii sarcinilor stabilite.

Trebuie arătat însă că, în aplicarea în practică a reglementărilor în vigoare privind elaborarea planului de producție și pregătirea bazei tehnico-materiale a acestuia din vreme, în fundamentarea planului pe bază de contracte economice, se mențin unele probleme, a căror rezolvare operativă apreciem că ar putea avea multiple implicații pozitive asupra bunei desfășurări a activității productive și a creșterii eficienței economice. De pildă, deși potrivit Legii nr. 8/1972 actualizarea prevederilor planului anual de aprovizionare tehnico-materială și desfășurarea acestora pe ministere, alte organe centrale, pe centrale industriale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București se face cu cel puțin 6 luni

înainte de începerea executării planului, pentru anul 1982 această acțiune s-a desfășurat mult mai târziu; practic, întreprinderile au primit repartiții și cote abia în lunile noiembrie și decembrie din anul 1981, rămînind prea puțin timp pentru perfectarea contractelor și pregătirea corespunzătoare a producției. În afară de aceasta, repartițiile s-au situat uneori la un nivel inferior sarcinilor de plan care au stat la baza contractelor încheiate cu unitățile comerțului; în plus, mai sînt cazuri cînd coordonatorul de balanță anulează repartițiile pentru unele materiale și, ca urmare, devin nule și contractele încheiate pe baza lor.

Privite în cadrul relațiilor dintre unitățile economice asemenea situații au consecințe în lanț cu o sferă largă de influență, perturbînd buna desfășurare a activității în cadrul economiei naționale. Dacă ne referim numai la beneficiarii produselor fabricate de întreprinderea „Victoria”-Timișoara aceștia se ridică la peste 500, care, la rîndul lor, intră în relații cu alte unități economice. Ca urmare a acestei situații, uneori se intră în anul de plan cu o pregătire a producției și în special a aprovizionării tehnico-materiale necorespunzătoare, cu un procent scăzut al contractării materiilor prime, materialelor și produselor ș.a. Înlăturarea acestor neajunsuri a necesitat nenumărate intervenții la furnizori și beneficiari, la coordonatorii de balanță și solicitarea operativă a sprijinului organelor de partid și de stat, risipă de muncă, mijloace materiale și bănești, care considerăm că pot fi înlăturate și prevenite printr-o fundamentare mai bună a planului, realizată din timp.

Pornind de la deficiențele și lipsurile constatate, considerăm că este necesar să se acorde o mai mare atenție creării condițiilor încheierii contractelor economice înaintea începerii perioadei de plan. **Este de dorit, așa cum se prevede în Decretul Consiliului de Stat nr. 380/15 decembrie 1981, ca începînd cu pregătirea producției anului 1983 să se treacă la încheierea contractelor pînă la data de 30 iunie a anului anterior celui de plan, pe baza nivelurilor stabilite în planul cincinal 1981—1985 și a orientărilor date ulterior prin documentele de partid. Pentru aceasta este necesar să se probeze din timp balanțele materiale și să se emită repartițiile pe beneficiari și furnizori.** După opinia noastră nu se justifică amînarea emiterii repartițiilor pe motiv că nu sînt echilibrate balanțele materiale. Considerăm că este necesar să existe mai multă operativitate din partea C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F., ministerelor și centralelor industriale în soluționarea acestor probleme — care să nu fie lăsate pe ultimele luni ale anului cînd, de fapt, pregătirea producției anului viitor trebuie să fie încheiată. În același timp, întreprinderile au datoriat de a acorda o atenție mai mare elaborării și îndeplinirii planului, respectării riguroase a sarcinilor planificate, întăririi continue a disciplinei de plan și contractuale.

În vederea rezolvării unor astfel de probleme ar fi necesar ca M.A.T.M.C.G.F.F. și C.S.P., la solicitarea centralelor industriale și a ministerelor, în cazul în care acestea nu au ajuns la înțelegeri, să intervină și să oblige ministerele furnizoare să producă întreaga gamă de produse solicitate, iar în cazul în care se justifică refuzul lor și respectivele sortimente pot fi fabricate de către mica industrie de stat și cooperatistă, acestea să fie incluse în profilul lor de fabricație pentru care, bineînțeles, să primească operativ materialele și sprijinul necesar.

De asemeni, pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale ar fi necesar să se întărească disciplina de plan și tehnologică, renunțîndu-se la practica unor centrale industriale și ministere de a modifica mult prea des sarcinile de plan fără a ține seama de posibilitățile de asigurare cu materii prime și materiale; o asemenea practică duce fie la consumarea rezervelor și apariția rupturilor de stocuri, fie la crearea de stocuri supranormative. Este foarte important ca, în cazul în care nu există resurse materiale suplimentare, depășirea sarcinilor de plan să se facă — așa cum se indică în documentele de partid și de stat — numai pe seama reducerii consumurilor specifice, valorificării mai bune a resurselor materiale existente

te, eliminării pierderilor și degradărilor și încadrării stricte în cotele alocate.

În prezent se acordă o atenție deosebită încheierii contractelor pentru semestrul II a.c. cu unitățile comerciale pentru articolele de marochinărie și încălțăminte și cu beneficiarii de piele artificială și alte materii prime necesare acestor produse, acțiune declanșată, conform instrucțiunilor Ministerului Aprovizionării, la începutul lunii mai, mult prea târziu — după părăsirea noastră — pentru adaptarea planului de aprovizionare pe trim. III a.c. Totodată, s-a trecut la elaborarea structurii planului de producție și sortimental pe 1983, la elaborarea normelor de consum, urmărindu-se aplicarea în viață a hotărârilor Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind reducerea consumurilor de materii prime și materiale, de combustibil și energie, recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile, reducerea importurilor și valorificarea superioară a resurselor materiale existente, elemente care stau la baza calculării necesarului de consum, întocmirii planului de aprovizionare tehnico-materială și emiterii comenzilor către furnizori.

De subliniat că, prin măsurile preconizate, prin re proiectarea produselor și tehnologiilor de fabricație a înlocuitorilor de piele destinați industriei de marochinărie și încălțăminte, s-au redus consumurile specifice la materii prime și materiale în medie cu 20%, ceea ce reprezintă o economie la cheltuielile materiale de aproape 10 milioane lei și o reducere a efortului valutar cu peste 200 mii dolari. Desfășurarea acestei acțiuni are loc în strinsă legătură cu beneficiarii produselor și furnizorii de materii prime, urmărindu-se în același timp îmbunătățirea calității produselor. Pe baza necesarului de aprovizionat s-a trecut la emiterea de comenzi pentru anul 1983 și s-au cerut cote de la coordonatorii de balanțe, prin intermediul centralei industriale, în vederea pregătirii din timp a producției și încheierii contractelor economice.

În atenție : utilizarea cât mai eficientă a stocurilor de materiale

ÎN VEDEREA promovării, în cadrul autogestiei întreprinderii, a unei opțiuni noi în soluționarea complexelor probleme de aprovizionare, considerăm că este necesar să se acorde o atenție mai mare cunoașterii și combaterii cauzelor care conduc la epuizarea unor stocuri de materiale și apariția golurilor în aprovizionarea ritmică și completă a producției și stabilirii de măsuri de lichidare și prevenire a neajunsurilor care în multe cazuri depășesc posibilitățile de soluționare de către personalul care lucrează în domeniul aprovizionării tehnico-materiale. Dintre cauzele mai frecvente ale neritmității în aprovizionare în întreprindere menționăm : nerespectarea structurii sortimentale planificate, depășirea consumurilor specifice sau neîncadrarea în consumul specific mediu folosit în fundamentarea planului de aprovizionare, abateri de la tehnologiile de fabricație, fabricarea în avans a unor produse în detrimentul altora etc. Există tendința — care, în optica autogestiei, se cere mai ferm combătută — de a arăta că lipsesc anumite materii prime și materiale, și în mod firesc se solicită aducerea lor imediată, fără a se analiza din ce cauză s-a ajuns la această situație. Pentru a acționa în cunoștință de cauză considerăm că este necesar ca ori de câte ori apar „rupturi” de stocuri să se întocmească fișe de analiză completate cu date operative din care să rezulte clar cantitățile necesare conform planului, repartizate, asigurate și contractate, cauzele „rupturii” de stoc, consecințele și posibilitățile de soluționare, antrenând la rezolvarea lor și tehnologii produselor care au menirea să acorde o atenție mai mare reducerii pierderilor tehnologice atît în producție cît și în concepție și proiectare, avînd în vedere resursele materiale de care dispune economia națională. De pildă, prin introducerea acestor fișe de analiză asupra cauzelor „rupturii” de stoc la materiile prime și materiale de bază, factorii de răspundere din întreprinderea „Victoria” stabilesc măsuri operative și eficiente de înlăturare și prevenirea lor cum sînt : îmbunătățirea structurii sortimentelor care sînt conduse la reducerea consumului mediu al materialelor deficitare cum este p.v.c. emulsie, folosirea stabilizatorilor fabricați în țară în proporție mai mare, folosirea tălpilor cupon strict în cadrul grosimii normale, respectarea disciplinei de plan și contractuale și încadrarea strictă în cantitățile normale, repartizate și contractate.

O altă direcție de perfecționare a activității productive desfășurată sub semnul autogestiei o constituie lichidarea operativă și prevenirea formării stocurilor supranormative și fără mișcare, acțiune care în prezent apreciem că se desfășoară uneori greoi și necesită timp îndelungat. Potrivit reglementărilor în vigoare renunțările în cursul perioadei de plan la cote sau valorifi-

carea stocurilor disponibile se admit numai prin intermediul centralelor industriale tutelare, coordonatoare de balanțe materiale și prin bazele de aprovizionare tehnico-materială, prin intermediul cărora s-au achiziționat materialele respective. Din constatările noastre rezultă că acest sistem principal este bun și dă rezultate operative, dacă o altă unitate din cadrul centralei industriale sau care se aprovizionează prin baza respectivă solicită materialele disponibile. În majoritatea cazurilor însă, materialele date disponibile nu sînt solicitate de alți beneficiari din cadrul centralei industriale și bazei respective și ca urmare nu se distribuie și nici nu se preiau, iar întreprinderile nu au dreptul să le vîndă fără repartitie la alte unități dacă aparțin altor centrale sau ministere. De multe ori, centralele industriale nu le redistribuie în afara sferei lor de activitate, pentru a le păstra ca rezerve, pentru eventualele nevoi viitoare. Uneori, centralele industriale nici nu răspund la solicitările în scris de redistribuire, iar bazele de aprovizionare tehnico-materială condiționează preluarea materialelor de livrarea lor în ambalajele originale și de certificat de calitate, care nu mai pot fi asigurate, deoarece parțial au fost consumate. Numai întocmirea formelor pentru disponibilizarea materiilor prime și materialelor durează o perioadă care depășește 30 de zile, perioadă în care listele cu materialele disponibile se expediază, se prelucrează, se pun la dispoziția altor unități etc.

Pentru o mobilitate mai mare în lichidarea imobilizărilor considerăm că este bine ca în spiritul principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare — prevăzute la art. 5 din Legea nr. 11/1980, cu privire la gospodărirea resurselor materiale, a fondurilor fixe și aprovizionare tehnico-materială biroul executiv al consiliului oamenilor muncii să aibă dreptul, la propunerea directorului adjunct comercial și contabilului șef, să valorifice stocurile devenite disponibile și prin alte unități, dacă centralele industriale, respectiv coordonatorii de balanțe nu au stabilit alți beneficiari sau bazele de aprovizionare tehnico-materială nu comunică dorința de a prelua materialele respective în termen de 30 de zile de la înaintarea listelor.

Pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale o atenție deosebită trebuie acordată intrării în funcțiune la termen și atingerii parametrilor proiectați la noile capacități de producție, ale căror resurse sînt cuprinse în balanțele materiale și repartizate beneficiarilor. De mai bine de 3 ani se emit repartiții și se încheie contracte cu furnizorul Combinatul petrochimic Borzești pentru p.v.c. emulsie, materie primă de bază la fabricarea pielei artificiale, prevăzută a se obține pe o nouă instalație a combinatului, care însă nici în prezent nu funcționează la parametrii cantitativi și calitativi proiectați, ceea ce creează mari greutăți în aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderii „Victoria” și a altor beneficiari care, la rîndul lor, nu-și onorează obligațiile contractuale, cu implicații în lanț pentru economia națională.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri considerăm că este necesar să existe un mai mare spirit de răspundere din partea întreprinderii furnizoare, a ministerelor producătoare, a coordonatorului de balanțe pentru a lua toate măsurile care să asigure intrarea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați la termen, iar în cazul în care noile capacități nu au condiții de intrare în funcțiune la termen sau nu funcționează la capacitatea care s-a luat în calcul, să se țină seama de acest lucru, să se aducă operativ modificările necesare în sarcinile de plan și repartițiile emise, și să nu se amîne soluționarea problemei de la o perioadă la alta, fapt care generează necorespunderi și dificultăți de aprovizionare tehnico-materială. În acest sens propunem ca în perioada de fundamentare a planului pe anul următor (aprilie-mai) să se analizeze de către organele ministerului producător, de către coordonatorul de balanțe și dacă este cazul și de către C.S.P. situația perspectivei intrării în funcțiune și atingerii parametrilor proiectați la noile capacități de producție la care furnizorii sesizează că nu au condiții de realizare, pentru a stabili sarcini de plan corespunzătoare condițiilor existente și a preveni planificarea și repartizarea unor resurse materiale care nu există.

Întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare necesită îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, o răspundere deosebită revenind în acest sens fiecărei întreprinderi, organelor de conducere colectivă, tuturor oamenilor muncii — în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari — de a produce cu mijloacele și bunurile încredințate fiecărui colectiv cît mai mult, cît mai bine și cu o eficiență economică cît mai ridicată, încît fiecare unitate să aducă o contribuție tot mai importantă la creșterea avuției societății, a venitului național și la ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

dr. Ioan NICOARA
Timișoara

DEZBATERE „R. E.”

Cercetarea științifică în sprijinul creșterii eficienței exporturilor românești

Scurtarea ciclului „Idee – produs nou – export”

CU PRILEJUL celei de a III-a Conferințe naționale de acționări electrice desfășurată între 28–30 mai 1982, la Brașov, Revista economică a organizat o masă rotundă, pe tema rolului creației tehnico-științifice în promovarea exportului.

Au participat personalități ale cercetării științifice de profil: prof. dr. docent N. V. Bojan, președinte de onoare al conferinței — Inst. Politehnic „Gh. Asachi” — Iași; prof. dr. ing. C. Saal, președintele Comitetului de organizare a conferinței — Univ. Brașov; prof. dr. ing. A. Kelemen, Inst. Politehnic — Cluj-Napoca; prof. dr. ing. E. Seracin, Inst. Politehnic „Traian Vuia” Timișoara; prof. dr. ing. P. Degețatu, Univ. Craiova; prof. dr. ing. W. Szabo, Univ. Brașov; conf. dr. ing. I. Matlac, Univ. Brașov; conf. dr. ing. D. Călușeanu, Univ. Galați. Din partea Revistei economice a participat dr. I. Georgescu.

Analizând corelația nemijlocită existentă între competitivitatea pe piețele externe și ritmul de înnoire a mărfurilor exportate, secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, arăta încă la Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior din 1971 că: „Este necesar ca problema înnoirii produselor, a dezvoltării cercetării proprii și introducerii rezultatelor ei în producție să fie rezolvată corespunzător cerințelor revoluției tehnico-științifice de azi. În alte țări cercetarea durează, de regulă, un an sau cel mult doi, iar după finalizarea acesteia, produsul respectiv este introdus în câteva luni în fabricație; totodată, cercetarea este continuată în vederea perfecționării și îmbunătățirii lui”.

Intrucât actuala etapă de creștere intensivă a economiei ridică tot mai acut problema introducerii rapide în producție a rezultatelor cercetării proprii, ca o condiție a menținerii ritmului de creștere economică, și pentru participarea eficientă la diviziunea internațională a muncii, în cadrul dezbaterii noastre am încercat să identificăm factorii de natură să accelereze acest proces.

Cum putem atinge „masa critică” în C-D

PORNIND de la caracteristicile activității de cercetare-dezvoltare (C-D) în industria electrotehnică, presupunând concentrarea unor importante forțe (cercetători, bază tehnică, fonduri materiale) participanții au subliniat importanța coordonării spre obiective convergente a eforturilor de cercetare din diferitele centre universitare ale țării, eventual împreună cu institutele departamentale, generându-se astfel, un potențial de cercetare și dezvoltare la nivel competitiv pe plan internațional. În cadrul acestui proces de conlucrare, hotărâtoare este calitatea prognozei tehnologice care

*, Sub genericul „Cercetarea științifică în sprijinul creșterii eficienței exporturilor românești” s-au mai publicat puncte de vedere în R.E. nr. 22 și 23

orientează cu eficiență, fără zig-zag-uri costisitoare, tematica de cercetare spre obiectivele specifice ale producătorului și exportatorului român, în contextul evoluției internaționale a tehnicii și piețelor de profil.

Rolul prognozei tehnologice poate fi comparat cu un tabel al lui Mendeleev care identifică poziția „noilor elemente” chiar nedescoperite încă, în structura tabloului tehnicii mondiale, și pe această bază se formulează strategiile de cercetare-dezvoltare pentru descoperirea descrierea noilor produse. Este firesc deci ca beneficiarul industrial (centrala industrială, minister economic) să-și comunice în mod sistematic, organizat opțiunile către catedrele de învățământ superior de specialitate, organizând eventual și colaborarea multilaterală între acestea, inclusiv cu institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică de profil.

Ultimele țirguri de mostre și expoziții tehnice din țară au evidențiat existența unor cercetări desfășurate în paralel, în diferite centre din țară, având aceeași finalitate, fără să existe o informare reciprocă asupra preocupărilor și soluțiilor obținute.

Desigur că nu trebuie negată necesitatea unor soluții tehnice alternative (în cazul în care nu sînt identice) pentru diferite necesități practice, dăunătoare însă poate fi selectarea „ca regulă” a soluțiilor ICȘIT-urilor, în cazurile în care există și alte soluții valoroase, sau chiar mai valoroase.

Opțiunea beneficiarului industrial este de multe ori influențată de necesitățile practice, concrete, imediate de produse și tehnologii necesare aprovizionării tehnico-materiale a unităților din țară. Dar se scapă din vedere în asemenea cazuri criteriul introdus cu peste un deceniu în urmă în strategia dezvoltării comerțului nostru exterior și anume: specializarea producției de export. Așa cum arăta secretarul general al partidului „este necesar să se acorde mai multă atenție specializării producției de export, punîndu-se capăt practicii de a exporta din toate cîte ceva, ceea ce influențează în mod negativ eficiența comerțului nostru exterior”. Că această concepție modernă, decisivă pentru eficiența comerțului exterior nu și-a găsit încă aplicarea corespunzătoare și în exportul de inteligență o dovedește următorul exemplu: în urmă cu 6 ani Insti-

tutul politehnic „Gh. Asachi” din Iași a realizat la cererea întreprinderii „Azomureș”, o instalație de înalt nivel tehnic pentru menținerea în sincronism a motoarelor sincrone la căderi de scurtă durată a tensiunii, care produc în caz de avarie pierderi economice de ordinul milioanei. Institutul a reușit să realizeze în acest scop o instalație originală, încorporînd 8 brevete de invenție, care pusă în funcțiune s-a comportat foarte bine atît în condiții de simulare, cît și în condiții de exploatare.

Deși aprecierea a fost generală și unanimă, existînd promisiuni de preluare în fabricație a instalației de o întreprindere specializată a industriei constructoare de mașini, ea a rămas în stadiul de proiect pînă azi. Ca urmare, întreg procesul de ofertare la export a instalației a fost frînat, deși au existat cereri la export atît pe relația țări socialiste, cît și pe relația vest. Dar nici un lucru mai simplu, cum ar fi fost extinderea utilizării în țară a instalației pentru condiții similare de lucru nu s-a făcut, ceea ce desigur că este o altă pierdere pentru economia națională. Fără o extindere corespunzătoare în aplicare a rămas și „Regulatorul automat de temperatură”, dispozitiv realizat de I.P. Iași la cererea întreprinderii Teșatura-Iași, unde a înlocuit cu succes dispozitive similare aduse din import. Asemenea dispozitive s-ar putea realiza în continuare prin microproducție, dacă ar fi cunoscute și comandate. Dar popularizarea este legată, la rîndul său, de omologare, omologarea de găsirea unui beneficiar care să-l producă... și așa mai departe.

Semnificativ pentru această evoluție este și faptul că Ministerul Învățămîntului nu dispune încă de un sector care să se ocupe de coordonarea cercetării universitare. Iar institutele departamentale propun de multe ori cercetării universitare temele pe care le consideră nerentabile sau prea dificile pentru activitatea lor.

Cadru normativ stimulator

PERFECTIONAREA cadrului normativ al activității de creație tehnică în „Deceniul științei și tehnicii, eficienței și calității” credem că trebuie începută cu... începutul, adică cu documentarea. Într-adevăr, este un efort important plata în valută a documentației tehnice pentru fiecare centru universitar. Însă aceasta este o materie primă specifică, avînd caracteristica de a-și amplifica astronomic valoarea — urmare trecerii informațiilor științifice prin filtrul inteligenței creatoare. Un mijloc de menținere a legăturii cu lumea științifică internațională pentru Institutul politehnic din Iași îl constituia pînă nu de mult schimbul „Buletinului Institutului Politehnic Iași” cu circa 2000 de alte reviste de specialitate din toată lumea, ceea ce reprezenta într-adevăr o sursă importantă de documentare și un act

cultural de prestigiu național. În ultimii ani prin reducerea numărului de fascicole — apariție semestrială — și a numărului de pagini, informația transmisă a scăzut la 20 la sută și ca urmare și schimbările. Se pare că pe ansamblu nu este vorba de o economie (de hârtie), ci de o pierdere, atât în ceea ce privește prestigiul bine stabilit al publicației tehnice ieșene, cât și în ceea ce privește documentarea cercetărilor din acest centru universitar.

Lupta împotriva spiritului birocratic, funcționăresc în cercetarea științifică ar putea începe prin promovarea în funcția de șef de sector, șef de secție, șef de proiect, director numai de specialiști proveniți din cercetare, care au obținut prin cercetare proprie titlul de doctor în specialitate. Numai în baza unei asemenea experiențe se poate exercita competent sarcina de a coordona activitatea de cercetare, înțelege cerințele și exigențele acestei munci, lucru de altfel uzual în întreaga lume.

Promovarea exportului de tehnologie în deceniul științei și tehnicii se poate efectua și printr-o reglementare adecvată a raporturilor inventatorilor cu O.S.I.M. Constatăm cu surprindere în ultima vreme că pentru serviciile de examinare, publicare și menținere a protecției unui brevet de invenție se percep taxe, care în lipsa unei întreprinderi care să plătească invenția, trebuie suportate de inventator. Parcurgerea etapelor susmenționate, adesea îndelungată și costisitoare, condiționează în același timp activitatea publicistică și științifică a autorului invenției în țară și în străinătate prin prisma protecției proprietății intelectuale, factori care cumulați sînt de natură să descurajeze uneori pe autor în începerea acestei „bătălii”.

Sînt, credem, cîteva argumente care pledează pentru preluarea de către una sau mai multe întreprinderi specializate, de genul celor existente în alte țări socialiste — a sarcinilor complexe de dezvoltare a unor invenții pînă la stadiul de brevet, care să se ocupe apoi și de valorificarea industrială, în țară sau la export a unei invenții. O soluție posibilă ar fi includerea acestor activități în profilul Institutului român de consulting și Rominvent.

Dacă ar fi să ne referim la activitatea de creație tehnico-științifică desfășurată în cadrul ultimei ediții a Festivalului național „Cîntarea României”, încheiată cu înregistrarea a circa 25 000 de invenții și inovații, vom vedea că în mod obiectiv nu pot fi aplicate în producția proprie toate acestea, dat fiind cheluielile de investiții pe care le implică. Rezultă că acest portofoliu poate fi parțial valorificat și la export. În același timp dezvoltarea internă a unor invenții nu este întotdeauna incompatibilă cu cedarea licenței și unor producători externi. Dar, din păcate, în acest domeniu trebuie foarte multă operativitate, profesionalism în comercializare, altfel timpul erodează imperceptibil, dar sigur valoarea acestor produse ale inteligenței.

Un alt aspect relevant în cadrul debaterii vizează organizarea bazelor de cercetare universitare, care suferă din lipsă de personal auxiliar, ceea ce face ca activitățile administrative să fie preluate de cadrele de cercetare. O parte din actualele dificultăți ale cercetării universitare românești — cu bogate tradiții și rezultate de prestigiu mondial — se datorează neaplicării corespunzătoare

în practică a integrării învățămînt-cercetare-producție. Resursele existente în acest domeniu pot fi ilustrate cu realități atât din țara noastră, cât și din practica internațională. Exemplu, colaborarea fructuoasă între Universitatea Brașov și Industria de autovehicule, între Institutul politehnic „Traian Vuia” Timișoara și „Electromotor” Timișoara, între unități de cercetare și producție situate chiar și în centre diferite cum sînt Institutul politehnic Cluj-Napoca și Întreprinderea de calculatoare electronice București, care realizează o bună conlucrare. În practica internațională a devenit frecventă dezvoltarea unor unități de mică industrie în scopul valorificării unei invenții a unui profesor sau chiar student (exemplu microelectronică). Printre interlocutorii noștri la această dezbatere figurau realizatorii primului motor linear românesc, al primului motor pas cu pas românesc, care la timpul lor ne-au situat printre primele țări din lume în domeniul acestor tipuri de mașini electrice. Din păcate nici astăzi nu se cunoaște de ce aceste priorități tehnice nu s-au valorificat prin unități productive specializate pentru export, inclusiv de substituție a importurilor. În actualul cincinal, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie „Va trebui să asigurăm creșterea mai

puternică a științei, ca factor dinamizator al progresului economico-social”.

sector considerat a fi împreună cu dezvoltarea bazei energetice și de materii prime și agricultura hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate în patria noastră. Iată de ce trebuie să ne îngrijoreze, în sensul constructiv, de a lua măsuri energice, asigurarea unui climat de promovare și valorificare în producție și la export a creației tehnice românești. În urma debaterii în Revista economică a unor aspecte privind „Valorificarea avantajelor comparative din domeniul inovației tehnice”, ca o cale de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior, am primit la redacție din partea dr. ing. Vlad Doicaru, șef colectiv la Întreprinderea de calculatoare-București și alte propuneri cu caracter similar, privind dezvoltarea unui alt domeniu al tehnicii de vîrf „telematica optică”. Redăm în continuare scrisoarea primită.

Punct de vedere asupra telematicii optice autohtone

IMPLEMENTAREA în practică a sistemelor informaționale folosind telematica optică — de care se ocupă revista în nr. 9/1982 — presupune: experiență în domeniul aplicativ al sistemelor de calcul (mini-micro), abilitatea desfășurării de linii de comunicații de date în mediul industrial, perturbat electromagnetice sau puternic acid, impunînd utilizarea echipamentelor telematicii optice (domeniu născut la frontiera telecomunicațiilor cu informatica și care folosește drept canal de transmitere a informației purtători optici).

La noi în țară acest domeniu nou și pe plan mondial deține o experiență acumulată de mai mult timp, dar în mod disparat (în locuri și pentru scopuri diferite cercetările s-au dezvoltat în jurul unor entuziaști din Institutul politehnic București, Întreprinderea

de calculatoare electronice, Institutul de proiectări pentru automatizări, Institutul central de cercetări electrotehnice). Începute cu montaje experimentale, cu prototipuri care în urma încercărilor și-au dovedit buna soluție constructivă. Echipamentele de telematică optică românești s-au confruntat cu succes cu produse similare ale unor firme de renume la cîteva țiguri și expoziții internaționale: Hanovra, Viena, Barcelona, Leipzig, Moscova etc.; o parte din aceste sisteme conțineau nu numai tehnologie originală românească dar și componente optoelectronice indigene (fotodiode, PIN, fabricate la I.C.C.E.). Aceste produse au fost solicitate de diferiți parteneri externi și s-au înregistrat astfel exporturi de sisteme Fellas produse de Întreprinderea de calculatoare — București în afara planului de export, în Elveția, S.U.A., U.R.S.S., R.P. Chineză. Menționăm că în 1979 a fost realizat pentru prima dată în țară, cu sisteme Fellas de concepție autohtonă, primul tronson optic de date pe fibre de sticlă între două calculatoare din București. În 1980 a fost testată cu succes legătura cu sisteme Fellas prin atmosferă între alte două unități ale C.I.E.T.C., iar în 1981 a fost prezentată conducerii Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini legătura combinată pentru transmitere de date prin fibră optică și microunde cu sisteme Fellas și Interfelix. Menționăm că stațiile de transmisie a informației prin atmosferă au fost alimentate de la sisteme Solas de urmărire continuă a poziției soarelui și cu alimentare de la baterii solare, realizate în colaborare cu I.P. București, catedra prof. M. Drăgănescu.

Conjugarea experienței în domeniul realizării de echipamente cu cea din domeniul implementării aplicațiilor telematicii optice a permis specializarea în țara noastră a unor tineri ingineri (automatiști, informaticieni, fizicieni) în acest nou domeniu, astfel că în prezent ei pot răspunde unor comenzi externe privind realizarea și instalarea de sisteme pentru distanțe medii. În același timp telematica se poate considera o extindere pe un plan superior a activității de export de tehnică de calcul prin aplicații de tip „livrare la cheie”.

Toate aceste realizări ne fac în același timp să recunoaștem că în condițiile unei coordonări și orientări mai bune în acest nou domeniu realizările ar fi putut fi mult mai importante. Faptul că pînă în prezent nu a fost desemnat un organism care să direcționeze cercetarea, proiectarea, experimentarea unitară a sistemelor optoelectronice face ca acumulările calitative înregistrate de diferitele colective ce desfășură cercetări în acest domeniu să nu înregistreze afirmarea internațională corespunzătoare, eforturi importante irosindu-se în realizarea de prototipuri cu performanțe asemănătoare.

Lipsa de coordonare și orientare în acest nou domeniu are repercusiuni și în ceea ce privește alocarea optimă a resurselor: oameni, tehnologii, efort financiar. Ca în orice domeniu nou, responsabilitatea coordonării implică unele riscuri dar numai asumîndu-ne responsabilitatea și riscurile putem dezvolta eficient acest nou domeniu în țara noastră. Țări care au început după România studiul și aplicațiile în acest nou domeniu prin programe exacte, sistematice, au reușit ca în unele aplicații să ajungă din urmă sau să depășească chiar experiența noastră.

Valorificarea superioară a creației tehnice originale — cerință a progresului economic

APLICAREA OPERATIVĂ ÎN PRODUCȚIE A TEHNOLOGIILOR MODERNE

Astăzi, astăzi, când întregul nostru popor își concentrează eforturile pentru înfăptuirea obiectivelor celui de al doilea an al cincinalului 1981—1985, cincinal al calității și eficienței, asupra rolului fundamental ce revine științei și tehnologiei în dezvoltarea economică ar putea să pară de prisos. Intra-devăr, în virtutea potențialului său transformator, a resurselor uriașe de progres de care dispune, știința, deopotrivă cu prelungirile sale în planul practic: tehnica și tehnologia își află locul cuvenit în strategia dezvoltării elaborată de partid. Dacă totuși readucem în prim plan acest ansamblu de probleme o facem pentru a sublinia că procesul de transformare a gândului noilor în produs, în fapt economic, nu este rectiliniu, nu este simplu. Se înregistrează încă, așa cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu prilejul recentei Plenare a C.N.S.T., un decalaj între fondul de idei, soluții științifico-tehnice existente și aplicarea lor în producție. Evident, identificarea cauzelor și conturarea unor soluții care să permită diminuarea acestui decalaj reprezintă contribuții concrete în direcția amplificării efectelor practice ale creativității originale, pe măsura sarcinilor dar și a resurselor existente.

Inscriindu-ne în această arie problematică am căutat să identificăm, în articole publicate anterior*) unele dintre obstacolele ce apar în aplicarea invențiilor în producție. Ne propunem să continuăm această cercetare oprindu-ne, de această dată, asupra altor aspecte ce sînt circumscrise procesului de implementare a noutăților tehnice: valorificarea superioară a tehnologiilor moderne elaborate în cadrul institutelor de cercetare și eficacitatea cu care se realizează generalizarea noutăților tehnice avansate la nivelul economiei naționale.

EXISTĂ tehnologii moderne, de înaltă eficiență, rod al gândirii creatoare a cadrelor tehnice românești, care nu se aplică sau se aplică cu mari întâzieri. Iată, mărturisim, o situație care, urmînd logica dezvoltării economiei naționale, ne apare cel puțin paradoxală. În condițiile actuale, cînd economia și societatea socialistă dobîndesc, ca trăsături definitorii, receptivitate la nou, orientarea fermă și continuă spre încorporarea celor mai avansate realizări ale geniului uman, invocarea unor obstacole, fie că sînt încadrate în grupa celor „obiective” sau „subiective”, nu rezistă unor argumente de fond. Paradoxul situației este și mai clar evidențiat dacă aducem în prim plan vizi-

nea nouă și obiectivele practice ale concepției ce fundamentează noul mecanism economico-financiar; o concepție care susține tocmai, ca principală pîrgie a asigurării eficienței activității fiecărei întreprinderi, promovarea largă a progresului tehnic.

Și totuși, astfel de situații în care tehnologii originale cu efecte economice importante dobîndesc soarta — nemeritată — de simple piese într-un dosar al ideilor nevalorificate există. Ne vom opri, pentru a exemplifica această situație, dar și cu dorința de a decela cauzele unei atare stări de fapt asupra unui sector al cercetării deosebit de important pentru economia națională, și anume sectorul prelucrărilor la cald. Alegerea are la bază, pe de o parte, largă răspîndire în industria noastră a prelucrărilor la cald, iar pe de altă parte, faptul că prin însuși caracterul procesului tehnologic acest gen de operații implică un important consum energetic și de materii prime, de manoperă. Evident, orice soluție nouă, mai perfecționată, reprezintă — trebuie să reprezentăm — și un pas concret în direcția reducerii consumurilor materiale, energetice, de materii prime — cerință vitală a progresului economiei naționale.

Potrivit unor analize desfășurate la nivelul institutului de cercetare de profil, respectiv Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru sectoare calde (I.C.S.I.T.P.S.C.), a rezultat că la finele anului 1981 un număr de 18 tehnologii se aflau într-un stadiu de elaborare definitiv, dar aplicarea lor înfirzita sau fusese decalată cu un anumit interval. De asemenea, este de semnalat faptul că o mare parte a tehnologiilor au o arie de utilizare cu mult prea restrînsă față de cîmpul real în care acestea și-ar putea dovedi efectele pozitive.

Pentru a contura cu mai multă exactitate cadrul general de desfășurare a activității institutului și a surprinde proporțiile reale ale fenomenului se cuvine să precizăm din capul locului că neaplicarea cercetărilor nu reprezintă, prin pondere și efecte economice, o trăsătură definitorie a activității institutului. Dimpotrivă, marea majoritate a cercetărilor efectuate în institut își află o utilizare operativă și eficientă în producție. Iată, în acest sens, cum au evoluat realizările institutului la care ne referim într-o perioadă de șase ani (vezi tabelul). Dacă ne-am propune, ca punct de raportare, un interval mai scurt — activitatea desfășurată în anii cincinalului în curs — se impune a sublinia faptul că cercetătorii și-au orientat investigațiile spre teme de mare interes, de maximă importanță pentru actuala etapă de dezvoltare a economiei naționale: realizarea de produse noi cu per-

formanțe superioare, creșterea productivității muncii, reducerea importurilor, micșorarea consumurilor de materii prime și energie etc.

Asimilarea noutăților tehnice — un proces perfectibil

CU TOATE ACESTE REZULTATE pozitive, faptul că numeroase tehnologii valoroase, capabile să contribuie la soluționarea unor probleme stringente ale dezvoltării economiei naționale rămîn ani de zile neaplicate își menține importanța. Este evident că în condițiile ritmului tot mai alert de înnoire pe care îl înregistrează știința și tehnica modernă sporește riscul de uzură morală a produselor și tehnologiilor. Acestui efect cu largi implicații în planul competitivității produselor realizate i se adaugă, în condițiile reaplicării operației a rezultatelor cercetării în producție, importante pierderi materiale, energetice, financiare, pierderi care se răsfrîng negativ atît asupra unității beneficiare, cît și asupra economiei naționale în ansamblul său.

Să încercăm să identificăm în continuare obstacolele care se interpun încă pe traseul implementării unor tehnologii moderne, eficiente, produs al creației tehnico-științifice originale. Intrucît prin modul în care a fost conceput și pus în practică mecanismul actual de promovare a progresului tehnic — între componentele esențiale ale acestui sistem amintim: stabilirea de relații contractuale între cercetare și producție; obligativitatea fundamentării tehnico-economice a temelor de cercetare; coordonarea planului de asimilare cu cel de producție la nivel de întreprindere etc. — se urmărește tocmai limitarea la minimum a situațiilor de neaplicare a rezultatelor muncii de cercetare, putem formula, aprioric, cu statut de ipoteze, o serie de întrebări. Oare întreprinderea beneficiară nu este interesată în aplicarea soluției tehnologice propuse de cercetare? Și dacă nu este interesată, atunci de ce a semnat contractul? Sau, poate, soluția propusă nu este îndecajuns de elaborată? — caz în care responsabilitatea neaplicării ar reveni institutului

*) „Exigențe ale creșterii contribuției creației tehnice originale în procesul dezvoltării” și „Creativitatea tehnică în procesul dezvoltării economice”, în numerele 7 și 8 pe anul în curs ale „Revistei economice”

**) Cît de eronată este o asemenea concepție o dovedește practica din țările dezvoltate industrial în care se pun în operă strategii laborioase menite să stimuleze și să fructifice orice idee, orice propunere de reducere a costurilor de producție. De exemplu, în anul trecut, în Japonia într-o întreprindere de mărime mijlocie au fost înregistrate 146 242 de sugestii, propuneri, soluții de reducere a costurilor de producție, a căror aplicare a permis economisirea a 7 mid. yen.

de cercetare, unitate ce consideră finalizată o investigație care nu a oferit soluțiile corespunzătoare. Apar oare deficiențe în planul asigurării cu materii prime, aparatură etc.? Un răspuns afirmativ la această ultimă întrebare ar pune sub semnul îndoielii judiciozitatea cu care se întocmesc și corelează diferitele secțiuni de plan la nivelul beneficiarului. Dar să vedem ce concluzii se pot formula prin analiza unor cazuri concrete. Ne vom opri asupra celor 18 tehnologii elaborate la I.C.S.I.T.P.S.C. și al căror termen de aplicare fusese, la data investigației noastre, depășit.

„Semifabricate desfășurate plate și elemente componente pentru fundul de vas de presiune“. Beneficiar — Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente termo-energetice. Cauza neaplicării: nu au fost lansate în fabricație vase de presiune pentru un anumit tip de reactoare. Iată și o altă cercetare: „Execuția porților forjate utilizate în cadrul centralelor nucleare-electrice“. Beneficiarul, întreprinderea de mașini grele din Capitală, nu a trecut la fabricație industrială, ceea ce conduce la neaplicarea cercetării. În sfârșit, o a treia cercetare nefinalizată la care ne oprim se referă la „elaborarea tehnologiilor de forjare și tratament

căror aplicare este condiționată de finalizarea investițiilor pentru care sînt destinate; cauza neaplicării unor astfel de tehnologii cum ar fi, în cazul nostru, „procedeu pentru obținerea plăcuțelor bimetalice de frinare de tipul oțel-fontă“ sau „tehnologii pentru confecționarea de piese tubulare din materiale superaluminose sinterizate“ (beneficiar I.F.T.M.) o reprezintă întârzierile sau necorelările existente în activitatea de investiții.

Există și un al doilea tip de obstacole ce apar pe filiera cercetare-produție, cauze care prin pondere, prin amplitudinea efectelor economice, prin înșiră factorii economici și de decizie vizată sînt de departe cele mai însemnate. Avem în vedere acel tip de cauze care ar putea fi denumit printr-o formulare mai generală „o calitate necorespunzătoare a asimilării noilor produse și tehnologii“. Într-adevăr, dacă schițăm o distribuție a celor 18 tehnologii analizate în funcție de cauza neaplicării se remarcă faptul că mai mult de jumătate aparțin acestei ultime categorii. Astfel, deși cercetarea „Tehnologie pentru realizarea barelor anti-ruliu“ a fost finalizată încă din anul 1976, aceasta nu se aplică întrucît beneficiarul, întreprinderea de autoturisme Pitești, nu a

de stări nefirești în care beneficiarul se privează cu bună știință de obținerea unor importante beneficii (ba mai mult, se împovărează cu plata contractului de cercetare) am analizat, pe teren, una din tehnologiile care, așa cum rezultă din situațiile întocmite de institutul de cercetări, nu se aplică datorită unor deficiențe de organizare a asimilării la beneficiari.

Concluziile unui studiu de caz

ESTE VORBA despre o temă de cercetare denumită „Îmbunătățirea procedurii de miezuire la turnarea radiatoarelor“. Beneficiarul cercetării: IREMOAS București. Noua tehnologie prevede, în esență, schimbarea rețelei de fabricare a amestecului pentru miezuri prin utilizarea unei anumite substanțe — monoetilenglicol — procedeu care permite economisirea unor cantități de rășini furanice; economia respectivă, exprimată valoric, se situează la circa 800 000 lei anual. Deși costul cercetării a fost achitat de beneficiar, iar procedeu este validat, el nu se aplică. Oare ce motive pot determina întreprinderea amintită să amine cu trei ani de zile aplicarea procedurii. (Cercetarea a fost definitivată în 1980, iar un recent protocol încheiat între institut și beneficiar prevede o reeșalonare a termenului de aplicare pentru 1983).

Răspunsul, firește, l-am căutat la întreprinderea beneficiară. Iar acest răspuns este extrem de simplu: întreprinderea, factorii direct implicați din unitate, nu s-au preocupat să asigure aprovizionarea cu materiile prime necesare aplicării noului procedeu. Dar nu este deloc de mirare că lucrurile se prezintă astfel din moment ce inginerul șef al unității — deci persoana care, prin funcția ce o deține, poartă răspunderea aplicării tehnologiei, și care poate sprijini efectiv buna desfășurare a procesului de înnoire — nici nu avea cunoștință despre cercetarea la care beneficiar era întreprinderea în care activează.

Dorim să subliniem că deficiențele înregistrate în cazul prezentat în acest articol nu trebuie să proiecteze o lumină negativă asupra procesului de înnoire ce se desfășoară în întreprindere, unitatea obținînd în această direcție o serie de rezultate pozitive. Ceea ce se desprinde însă, ca o concluzie generală, este faptul că procesului de înnoire, de promovare a progresului tehnic, nu i se acordă, totdeauna, atenția cuvenită. Analiza noastră a relevat, totodată, că există tendința de a desconsidera importanța unor cercetări cu o arie de aplicare mai restrînsă, socotite a avea un caracter minor**).

Faptele asupra cărora ne-am oprit în acest articol ne îngăduie să reaffirmăm cerința, subliniată pregnant în documentele de partid, ca unitățile economice, toți factorii ce participă la procesul de înnoire, să acorde o atenție mai mare acestui sector de activitate de care depinde în mod hotărîtor progresul economiei. Totodată, se evidențiază necesitatea unei acțiuni permanente în direcția perfecționării mecanismului de promovare a progresului tehnic în funcție de cerințele economiei, specifice fiecărei etape, în funcție de însăși evoluția cunoașterii umane.

Cristian POPESCU

Evoluția valorificării lucrărilor de cercetare științifică ale I.C.S.I.T.P.S.C. în perioada 1976—1981

Anul	Efecte economice realizate			Spor de producție (mil lei)	Economii de metal (tone)	Economii de energie (MWh)	Economii combustibil (tce)
	Aport valutar mii lei valută	reducerea importului	creșterea exportului				
1976	82 110	154 288	215	724 951	1 430	230	1 620
1977	86 605	152 117	380	462 373	1 640	280	3 230
1978	58 472	119 924	—	266 519	1 370	350	4 640
1979	46 349	159 341	3 264	707 003	1 999	6 688	38 031
1980	98 028	133 720	966	206 850	1 002	15 934	81 572
1981	61 814	247 942	935	830 536	1 200	10 000	40 000

termic pentru repere de armături“, al cărei beneficiar este Institutul de proiectări și cercetări pentru utilaj petrolier. Elementul comun al cercetărilor amintite și, totodată, un prim tip de cauze ce determină întârzieri în aplicarea unor tehnologii este faptul că transpunerea lor în practică se realizează în cadrul unor programe de anvergură națională; aplicarea acestor cercetări este, evident, condiționată de realizarea lucrării în ansamblu său. Situațiile amintite pot fi integrate, din perspectiva analizei întreprinse, într-o categorie mai largă, o categorie ce grupează cauze relativ independente de realizării cercetării. Aceste cazuri pot fi considerate, din punctul de vedere al unității de cercetare sau al întreprinderii beneficiare, drept „obiective“. Dar chiar și în această situație efectele negative ale neaplicării lor nu sînt mai reduse. În fapt, elementul „subiectiv“, deci calitatea organizării, spiritul de răspundere etc. sînt de competența unor niveluri ierarhice superioare. Tocmai de aceea considerăm că se cere acționat în direcția unei mai bune corelări între planurile de cercetare și planul de investiții, în direcția realizării la termenele stabilite a tuturor lucrărilor prevăzute în plan etc. În aceeași categorie pot fi cuprinse și alte tehnologii noi a

asigurat pînă în prezent pregătirea fabricației și aprovizionarea cu materialele necesare. „Efectele economice“ ale organizării defectuoase a procesului de asimilare îmbracă forma concretă a irrisării posibilității de a reduce cheltuielile de valută cu echivalentul a 180 000 lei/valută calculat pentru perioada de neaplicare. Iată și o altă situație: cercetarea denumită „tehnologie pentru recondiționarea prăjinilor de foraj cu radoruri sudate“. Deoarece beneficiarul — Trustul petrolului Ploiești — nu a realizat utilajul necesar aplicării tehnologiei și nu a organizat corespunzător linia de recondiționare, anual se pierd cantități de metal estimate valoric la 1 200 000 lei. Iar seria exemplorilor ar putea fi cu mult îmbogățită...

Ne punem întrebarea: de ce oare beneficiarul cercetării nu izbuteste să-și organizeze în mod optim asimilarea noilor tehnologii? Este limpede că într-un asemenea caz nu mai pot fi invocate motive „obiective“ de natura celor amintite anterior. Nu rezistă unei analize de fond nici argumentul, valabil în cazul invențiilor, potrivit căruia întreprinderea nu ar fi cunoscut din timp necesarul de utilaje, de materii prime etc. pe care le presupune aplicarea noului procedeu. Pentru a afla explicații lămuritoare asupra unei astfel

Participarea României la Acordul General pentru Tarife și Comerț (G. A. T. T.)

ACORDUL General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) reprezintă cadrul organizatoric și juridic în care majoritatea țărilor din lume și-au propus să acționeze pentru diminuarea și eliminarea treptată a obstacolelor din calea comerțului internațional.

Încercări de a înlătura sau atenua barierele din calea comerțului au fost făcute încă din perioada interbelică, însă fără succes. Ne referim la conferințele internaționale de la Bruxelles (1920), Geneva (1922) și Londra (1933). După cel de-al doilea război mondial, barierele din comerțul internațional s-au accentuat și multiplicat, iar necesitatea unui acord internațional multilateral care să cuprindă reguli concertate privind schimburile comerciale și să reducă barierele din calea acestora a devenit mai stringentă. De aceea, Organizația Națiunilor Unite, încă de la crearea sa în 1945, a avut ca preocupare constituirea unui organism internațional specializat în domeniul comerțului internațional, care să ducă la eliminarea treptată a restricțiilor din calea schimburilor comerciale; acest fapt s-a oglindit în inițierea primelor negocieri de reducere a taxelor vamale și de stabilire a regulilor de bază ale comerțului internațional, ale căror rezultate s-au concretizat într-un tratat multilateral denumit Acordul General pentru Tarife și Comerț. Acordul a fost semnat la 30 octombrie 1947 de reprezentanții a 23 de state și a intrat în vigoare la 17 ianuarie 1948. În prezent, 87 de țări sînt părți contractante la acord, Tunisia are statut de aderare provizorie și 29 de țări îl aplică „de facto”. Sînt membre ale G.A.T.T. toate țările dezvoltate, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, iar dintre țările socialiste Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, Polonia, România și Ungaria.

G.A.T.T. este principalul acord și principala organizație internațională care definește regulile de bază ale desfășurării comerțului dintre țările membre, în cadrul cărora s-au convenit o serie de reduceri ale taxelor vamale și altor obstacole din calea schimburilor, constituie singurul cadru multilateral de soluționare a diferendelor comerciale dintre țări și de negociere a posibilităților de lărgire a comerțului mondial.

Principiile și obiectivele fundamentale ale G.A.T.T. sînt următoarele: acordarea reciprocă între țările membre a clauzei națiunii celei mai favorizate, respectiv aplicarea în politica comercială externă a principiului nediscriminării; interzicerea restricțiilor cantitative la import cu excepția celor necesare pentru echilibrarea balanței de plăți; protejarea pieței interne și a industriei naționale în principal prin taxe vamale; reducerea nivelului taxelor vamale și a altor obstacole din calea comerțului prin negocieri multilaterale; acordarea unui tratament mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare; folosirea consultărilor ca metodă fundamentală de reglementare a diferendelor comerciale dintre țările membre.

Rolul pozitiv jucat de G.A.T.T. în procesul de liberalizare a comerțului mondial rezultă din faptul că cele șapte runde de negocieri desfășurate de-a lungul celor 35 de ani de existență a Acordului au condus la convenirea a peste 75 000 de concesii tarifare, în sensul reducerii sau consolidării taxelor vamale. La ultima rundă de negocieri s-a convenit reducerea taxelor vamale, în medie cu 34%, eșalonat pe perioada 1980—1987. De asemenea, în cadrul G.A.T.T. s-a acordat o atenție sporită problematicei participării țărilor în curs de dezvoltare la comerțul mondial. În acest sens se înscrie completarea în 1965 a G.A.T.T. cu partea a IV-a, prin care țările dezvoltate se angajează să sprijine țările în curs de dezvoltare prin acordarea unui tratament comercial mai favorabil. În cadrul G.A.T.T. a fost negociat și un protocol prin care 18 țări în curs de dezvoltare și-au acordat reciproc concesii tarifare. Tot în cadrul G.A.T.T. a fost negociat un acord de reglementare a comerțului internațional cu produse textile.

Ca for internațional de negocieri comerciale multilaterale, G.A.T.T. va trebui să joace și în viitor un rol important în depășirea dificultăților pe care le întâmpină economia și comerțul mondial. Momentul inversării actualei tendințe spre protecționism îl poate constitui Conferința ministerială G.A.T.T. convocată pentru luna noiembrie din acest an, ale cărei obiective vizează examinarea modului de funcționare a sistemului comercial multilateral, aplicarea rezultatelor negocierilor din cadrul runde Tokyo, situația țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial, programul activității viitoare a G.A.T.T. etc.

În cadrul structurii organizatorice a G.A.T.T. se înscriu: Sesiunea părților contractante, forul cel mai înalt, care se întrunește, de regulă, o dată pe an, deciziile le adoptă, în general, prin consens; Consiliul reprezentanților țărilor membre, care

se întrunește trimestrial, conduce activitatea organelor subsidiare și organizează consultări cu părțile contractante; Comitetele specializate și grupurile de lucru care asigură activitatea curentă a G.A.T.T.; Secretariatul G.A.T.T. care îndeplinește funcțiile administrative ce rezultă din activitatea celorlalte organe.

România este membră a G.A.T.T. din anul 1971. Aderarea ei la acest acord reprezintă expresia politicii partidului nostru de intensificare a participării României la diviziunea internațională a muncii și de asigurare a unui cadru multilateral cât mai favorabil dezvoltării comerțului său exterior. Protocolul de aderare a României la G.A.T.T. prevede eliminarea restricțiilor cantitative discriminatorii practice de unele țări membre ale G.A.T.T. față de importurile provenind din România. În același timp, prin Protocol, România și-a exprimat intenția fermă de a spori importurile sale din țările membre, într-un ritm care să nu fie inferior ritmului de creștere a importurilor românești totale, prevăzut în planurile sale cincinale.

Principalele avantaje ale participării României la G.A.T.T. sînt:

a) În virtutea articolului 1 din G.A.T.T., țara noastră beneficiază în mod necondiționat de tratamentul clauzei națiunii celei mai favorizate, inclusiv de concesii comerciale negociate sub egida G.A.T.T. O excepție o constituie S.U.A., care, la aderarea României la G.A.T.T. a invocat articolul XXXV al Acordului General, potrivit căruia prevederile G.A.T.T. în speță clauza națiunii celei mai favorizate, nu se aplică între țara noastră și S.U.A. Această clauză se aplică însă în baza unui acord bilateral româno-american.

b) Potrivit articolelor II, XXIV și XXVIII ale G.A.T.T., țara noastră are posibilitatea obținerii de compensații în cazul modificării sau retragerii unor concesii de către membrii G.A.T.T., posibilitate care nu exista atîta timp cît România nu era membră a G.A.T.T. Astfel, România, ca și celelalte țări membre ale G.A.T.T., a obținut de la Piața comună compensații pentru ridicarea unor taxe vamale la importul unor produse în Anglia (cu ocazia aderării acesteia la Piața comună), compensații acordate sub forma unor reduceri de taxe vamale la alte produse.

c) În baza articolului XIII al G.A.T.T., și a Protocolului de aderare a României la G.A.T.T., se va putea obține eliminarea progresivă a restricțiilor cantitative discriminatorii la importurile provenind din țara noastră. Obiectivul eliminării complete a restricțiilor cantitative discriminatorii nu a fost încă atins, însă s-au realizat progrese sensibile în această direcție. Au suprimat complet astfel de restricții Austria și Finlanda, iar țările Pieței comune mai aplică astfel de restricții la circa 7% din exportul românesc, la nivelul anului 1981, față de circa 20% în 1971. De asemenea, s-au obținut progrese în eliminarea acestor restricții și în relațiile comerciale cu țările nordice (Norvegia mai menține astfel de restricții la circa 2% din totalul importului din România, iar Suedia la circa 0,5%). S.U.A. și Japonia nu aplică astfel de restricții față de importurile din România.

d) România are posibilitatea de a participa pe poziții de egalitate cu celelalte părți contractante la runde de negocieri comerciale internaționale, organizate sub egida G.A.T.T. în vederea reducerii și eliminării obstacolelor tarifare și netarifare. Astfel, România a participat activ la a șaptea rundă de negocieri comerciale multilaterale, organizate în cadrul G.A.T.T. (Runda Tokyo) în perioada 1973—1979. Acordurile convenite în cadrul runde fiind de natură să creeze condiții mai favorabile pentru creșterea și diversificarea exporturilor românești, țara noastră a acceptat majoritatea acordurilor negociate: protocolul conținând concesii tarifare, patru acorduri asupra obstacolelor netarifare (acordurile privind evaluarea în vamă, procedurile în materie de autorizații de import, obstacolele tehnice în calea comerțului și codul antidumping), trei acorduri privind comerțul cu diferite produse (aeronave civile, carne de vită și produse lactate) și acordul privind cadrul juridic al comerțului internațional prin care s-a statuat acordarea de către țările dezvoltate a unui tratament mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare.

Ca urmare a participării la acordurile menționate țara noastră beneficiază de avantaje importante, printre care menționăm: reducerea taxelor vamale în medie cu circa 14% la exportul în

Ion NIȚĂ

(Continuare în pag. 27)

Dinamica structurii sociale sub incidența progresului forțelor de producție

ÎN ANII construcției socialiste, poporul român, sub conducerea înțeleaptă a partidului, a înfăptuit progrese deosebite de mari în domeniul forțelor de producție și al relațiilor de producție, în creșterea venitului național, a forței materiale și spirituale a țării, în întregul său mod de viață. În ansamblul tuturor acestora, un loc deosebit ocupă schimbările petrecute în structura socială, în raporturile dintre clase și grupuri sociale și în rolul lor în producția socială. Ele se înscriu în aria deosebit de cuprinzătoare a problemelor teoretice și practice abordate cu mare profunzime științifică și pasiune revoluționară de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea sa la Plenara largită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din 1—2 iunie a.c. Cu acest prilej, secretarul general al partidului nostru spunea: „Victoria socialismului, făurirea economiei socialiste unitare și dezvoltarea puternică a forțelor de producție a determinat profunde mutații în structura societății românești, realizarea unor noi relații bazate pe comunitatea de interese între noile clase și grupuri sociale”.

Mutații în structura socială

SCHIMBĂRILE în structura socială constituie un proces de mare complexitate care, în esența sa, reflectă evoluția numerică și a ponderii fiecărei clase și a fiecărui grup social în ansamblul populației ocupate, precum și a structurii profesionale, a nivelului de calificare și de conștiință, înnoirile în locul și rolul acestora în producția socială, în aportul lor la progresul general al țării, perfecționările în relațiile sociale, în raporturile dintre clase și grupuri sociale. Toate acestea se manifestă nu numai pe ansamblul economiei naționale, ci și în profilul teritorial, știut fiind faptul că fiecare unitate teritorial-administrativă are o economie a sa, cu o anumită structură pe ramuri și, implicit, o anumită configurație socială a populației ocupate.

Mutațiile cantitative și calitative în structura socială din România sînt indisolubil legate de marile prefaceri revoluționare înfăptuite sub conducerea partidului. Viața demonstrează că factorul esențial care a antrenat după sine profunde schimbări în structura socială a țării noastre îl reprezintă dezvoltarea industriei, repartizarea acesteia în toate județele, în acțiunea de mare amploare desfășurată de către P.C.R., pentru atragerea la o viață economico-socială intensă a tuturor zonelor. Lichidarea stării de țară slab dezvoltată, moștenită de la vechea orînduire, transformarea României într-o țară industrial-agrară în plin progres au antrenat deplasări sociale structurale deosebit de mari. Astfel, în condițiile industrializării, ale promovării progresului științifico-tehnic și creșterii productivității muncii a avut loc sporirea muncii industriale în ansamblul activității umane și, ca urmare, mărirea populației ocupate în industrie și în alte ramuri neagricole, concomitent cu scăderea populației ocupate în agricultură, ea și în alte sectoare, pe baza dotării tehnice superioare a muncii. În anul 1981, din totalul populației ocupate, de 10,4 milioane persoane, 7,4 milioane își desfășurau activitatea în ramurile neagricole ale economiei naționale.

În prezent, structura socială a României este constituită din clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate.

În condițiile socialismului, clasa muncitoare a devenit clasa conducătoare a societății noastre, înfrunzind atribuțiile de proprietar asupra mijloacelor de producție, eliberată de exploatare, de producător și de beneficiar al rezultatelor obținute. În evoluția sa, clasa muncitoare a crescut din punct de vedere numeric și a cunoscut modificări în structura pe ramuri și în gradul de instruire profesională și de cultură generală. În momentul de față, clasa muncitoare este cea mai puternică clasă în societatea românească, reprezentînd peste 50% din totalul populației active. Numărul mediu al muncitorilor ocu-

pați în economia noastră națională¹⁾ era de 5668,7 mii în anul 1980, adică aproape 80% din totalul personalului muncitor, față de 1222,9 mii (57,6%) în anul 1950, de 3109,9 mii (72,2%) în 1965 și de 3338,9 mii (75,1%) în 1970.

Modificările în ocuparea pe ramuri economice a clasei muncitoare, în procesul întăririi ei, pot fi oglindite prin datele ce urmează: față de anul 1950, în anul 1960, numărul muncitorilor era mai mare de 4,8 ori pe ansamblul economiei naționale — de 4,7 ori în industrie, de peste 5 ori în construcții, de peste 2,6 ori în agricultură, de 5,7 ori în transporturi, de 6,7 ori în circulația mărfurilor etc. Creșterea numărului muncitorilor, desigur, în proporții diferite, inclusiv în agricultură, este și dovada pătrunderii tehnicii moderne în toate sectoarele de activitate, ceea ce a necesitat și prezența factorului uman capabil s-o utilizeze și s-o întrețină. Asistăm deci la o întărire a prezenței clasei muncitoare, nu numai pe ansamblu, ci și în diferite ramuri ale economiei naționale, ceea ce favorizează diseminarea largă a spiritului muncitoresc de muncă și luptă.

Dar, nu numai atât. Afirmarea tot mai puternică a clasei muncitoare are loc și în profilul teritorial, în cadrul fiecărui județ. Desi există diferențieri în dependența de dezvoltare, industrială mai ales, se constată că, în totalul personalului muncitor din fiecare județ, cea mai mare pondere o dețin muncitorii²⁾: 81,8% în jud. Alba, 83,0% în jud. Arad, 80,8% în jud. Argeș, 81,1% în jud. Bacău, 81,7% în jud. Bihor, 77,0% în jud. Botoșani, 82,2% în jud. Brașov, 79,1% în jud. Cluj, 84,2% în jud. Constanța, 79,2% în jud. Dolj, 82,1% în jud. Hunedoara, 80,2% în jud. Olt, 80,6% în jud. Timiș, 78,5% în jud. Vaslui, 72,8% în municipiul București etc.

Modernizarea structurii producției, industriale, îndeosebi în direcția accentuării ramurilor care să asigure o prelucrare avansată, o valorificare superioară a resurselor naturale, a atras după sine modificări corespunzătoare și în configurația profesională a clasei muncitoare și, deci, tendința de creștere a numărului și ponderii muncitorilor cu grad mai înalt de calificare.

Manifestarea muncitorilor ca cea mai puternică clasă a societății românești contemporane se întemeiază și pe calitatea umană mai înaltă a muncitorilor de astăzi față de cel din anii precedenți, ca urmare a pregătirii profesionale mai solide și a ridicării nivelului general de cultură, de conștiință. Este un merit deosebit al partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi așezat școala la temelie calificării tinerei generații, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii; faptul că orice formă de calificare este precedată de învățămîntul obligatoriu de 10 ani, inclusiv a primei trepte de liceu, constituie încă o dovadă a posibilităților de formare la un nivel incomparabil mai ridicat decît în trecut a muncitorilor, ca și a celorlalți lucrători. Clasa muncitoare din România de azi dispune de un grad de calificare ridicat și de o conștiință înaintată, de un orizont cultural mai larg. Gradul mai ridicat de pregătire profesională și de dezvoltare spirituală constituie o condiție a dezvoltării democrației socialiste, a promovării noului; acesta oferă posibilitatea ca muncitorii, la fel ca și ceilalți lucrători, să participe mai eficient la conducerea economică, la adoptarea deciziilor, realizîndu-și, astfel, calitatea de proprietar asupra mijloacelor de producție. Toate schimbările cantitative și calitative au dus, așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., la „creșterea continuă a rolului clasei muncitoare în societate, la îndeplinirea cu cinste a misiunii sale de clasă conducătoare a întregii națiuni, în opera de făurire a socialismului”.

În structura socială a țării noastre, un loc important ocupă țărănimea, eliberată de exploatare, proprietar al mijloacelor

¹⁾ Anuarul statistic al R.S. România, 1981, pag. 123—125

²⁾ Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R.S. România, 1981, pag. 123—130

de producție și beneficiar al rezultatelor obținute. Înzestrarea tehnică mereu mai înaltă și creșterea productivității muncii agricole, în condițiile industrializării socialiste, au atras după sine, în mod obiectiv, o reducere a numărului țărănimii, de la 4 568 200 de persoane în 1962, la 2 195 200 de persoane în anul 1980, și, totodată, scăderea ponderii populației ocupate în agricultură, de la 74,1% în anul 1950, la 29,4% în anul 1980. Deși a scăzut din punct de vedere numeric, țărănimea îndeplinește un rol deosebit de mare în producția materială, în activitatea generală de făurire a socialismului. Dezvoltarea agriculturii, ca unul din sectoarele cu rol hotărâtor în progresul economico-social al țării, înfăptuirea noii revoluții agrare, necesitatea măririi aportului agriculturii la creșterea venitului național, sporesc importanța muncii agricole și a țărănimii, a tuturor lucrătorilor din agricultură. Țărănimea cooperatistă este a doua clasă socială atît ca număr, cît și ca importanță în viața economico-socială a țării.

Țărănimea se caracterizează și prin modificări calitative, reflectate în creșterea nivelului de instruire și de cultură generală. Grație preocupării neabătute a partidului și statului pentru răspîndirea științei de carte, populația din mediul rural beneficiază, ca și cea de la orașe, de învățămînt general obligatoriu de 10 ani, inclusiv prima treaptă de liceu, de pătrunderea științei și culturii înaintate în gîndire și acțiune; ea are acces larg la toate formele de instruire. Sub impulsul progresului științifico-tehnic, al dezvoltării învățămîntului agricol, munca țărănimii se bazează în măsură crescîndă pe însușirea de cunoștințe înaintate, pe metode și tehnici de lucru avansate, și nu numai pe tradiție și experiență, care nu sînt însă lipsite de importanță.

Un alt element principal ce caracterizează țărănimea, viața și munca ei, locul și rolul ei în producția socială, îl reprezintă dreptul și obligația de a participa nemijlocit la conducere, la adoptarea hotărîrilor. Nivelul de pregătire mai ridicat îi oferă posibilitatea manifestării mai eficiente în cadrul organismelor de conducere colectivă, creșterea aportului ei la rezolvarea treburilor de interes general.

Schimbările în structura socială din România evidențiază și creșterea rolului **intelectualității**, în special a celei tehnice. Legată prin idealuri de aspirațiile maselor, de viața și lupta pentru progres a întregului popor, intelectualitatea provine, în cea mai mare parte, din rîndurile clasei muncitoare și țărănimii; ea participă activ la producția materială și la creația spirituală a poporului nostru, la progresul general al țării.

În anii socialismului, a sporit numărul de intelectuali, s-a înnoit și diversificat în mod deosebit structura profesională, a crescut nivelul ei calitativ, capacitatea de creație științifico-tehnică. Toate acestea, în strînsă legătură cu direcțiile de dezvoltare a economiei, cu cerințele de progres ale învățămîntului, științei, culturii și artei. În anul 1980, personalul muncitor ocupat în învățămînt, cultură și artă reprezenta 420 000 de persoane, iar în știință și deservirea științifică 98 300 de persoane; în agricultura țării noastre, erau ocupați 26 426 de specialiști cu studii superioare.

Referindu-se la **perspectiva structurii sociale** din țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea că încă multă vreme clasa muncitoare și țărănimea vor rămîne cele două clase principale ale societății românești. Aceasta, în condițiile în care: va crește ponderea clasei muncitoare; se va mai reduce ponderea țărănimii în totalul populației ocupate; se va înregistra o anumită creștere a numărului intelectualității tehnice, va spori în general rolul intelectualității în dezvoltarea societății socialiste, în afirmarea gîndirii și creației românești în toate domeniile, la progresul general al societății.

Condiționare dialectică între dezvoltarea economică și structura socială

MUTAȚIILE în structura socială a țării sînt organice legate de dezvoltarea forțelor de producție, de progresul economiei, în diferite etape, fiind, în același timp, atît rezultat, cît și condiție a acestora. Ele apar ca **rezultat** al progreselor înregistrate în economie, intrucit, în mod obiectiv, crearea economiei socialiste a atras după sine radicale schimbări în poziția oamenilor față de mijloacele de producție și rezultatele dobîndite, în rolul lor în conducerea societății, în raporturile dintre clase și grupuri sociale etc. Economia socialistă, înțeleasă ca un organism viu, în continuă dezvoltare, reclamă, de fiecare dată, modificări adecvate în cantitatea și calitatea factorului uman, în comportamentul lor în producția socială; dezvoltarea industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturi-

lor, comerțului, învățămîntului, științei etc., etc. **impune**, în totdeauna, anumite schimbări, creșteri sau diminuări cantitative, exigențe sporite de ordin structural, calitativ față de populația aptă de muncă. Dinamica structurii sociale, în actuala etapă de dezvoltare a României, „glindește, direct sau indirect, însăși mișcarea economică, raportul dintre diferite ramuri, subramuri în ansamblul mecanismului economic național. „**Putem afirma**, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c. **că structura socială actuală a societății românești exprimă nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, locul pe care diferite ramuri îl ocupă în sfera producției materiale și spirituale**”.

În același timp, schimbările în structura socială trebuie înțelese ca o **condiție a dezvoltării**. Avem, aici, în vedere efectul multiplu și propagat al înnoirilor socio-profesionale asupra perfecționării economiei. Stabilirea obiectivelor, sarcinilor dezvoltării, se întemeiază pe cunoașterea prealabilă de către partid și stat a posibilităților în domeniul resurselor de muncă, al potențialului uman, implicînd orientarea din timp a unor noi structuri ale populației ocupate, un anumit comportament al oamenilor în procesul muncii, precum și adaptări la cerințele de perspectivă în sistemul de învățămînt. De aici, rezultă că îmbunătățirea structurii sociale și profesionale în concordanță cu cerințele fiecărei etape, precum și îndeplinirea cu responsabilitate, de către fiecare clasă și grup social, a rolului pe care-l au în societatea noastră nu reprezintă un scop în sine, ci are ca finalitate practică prosperitatea economică și bunăstarea întregului popor.

În acest context, al rolului dinamicii structurii sociale în dezvoltarea generală a țării, se impune menționat că în actuala etapă, **s-a ridicat pe o treaptă nouă unitatea dintre muncitori, țărani și intelectuali**. Conștiente de faptul că tot ceea ce se înfăptuiește în dezvoltarea forțelor de producție, în sporirea eficienței muncii, a venitului național și a potențialului economic al țării este subordonat ridicării bunăstării lor materiale și spirituale, clasele și grupurile sociale, fără deosebire de naționalitate, acționează într-o deplină comunitate de interese, pentru transpunerea în viață a programului partidului, pentru progresul general al patriei. În lumina orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, în expunerea făcută la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R., o **puternică forță de unire a eforturilor** clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității în opera de făurire a societății socialiste, o reprezentă ridicarea nivelului general de cunoștințe al oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor cultural, formarea conștiinței omului nou al societății noastre.

Schimbările calitative cunoscute de clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate, relațiile sociale noi, oferă teren favorabil creșterii inițiativei, puterii de afirmare în procesul îndeplinirii obiectivelor și sarcinilor dezvoltării, în aplicarea noului mecanism economico-financiar; ele stimulează promovarea noului, creșterea forței colective în studiere, sesizarea și rezolvarea la timp a contradicțiilor. „**În acest sens**, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **trebuie să dăm la o parte tot ceea ce este vechi și nu mai corespunde, să facem loc noului, să acționăm în mod conștient în direcția înnoirii societății**”. Perfecționarea relațiilor sociale slujește promovării la scară tot mai mare a științei și tehnicii avansate, trecerii la o calitate superioară în toate ramurile și la toate verigile structurii organizatorice a economiei. Comunitatea de interese dintre clase și grupuri sociale oferă condiții ca saltul calitativ în dezvoltarea României să fie o rezultantă a muncii tuturor.

Totodată, mutațiile calitative care s-au produs pe plan social reprezintă un puternic factor de **amplificare a răspunderii și exigenței în muncă**, a grijii pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc. Tot mai mult se impun competența profesională și conștiința înaintată în promovarea spiritului gospodăresc în alocarea și utilizarea resurselor, în creșterea eficienței.

Dinamica schimbărilor în structura socială este un proces condus de către partid, pe baza studierii și cunoașterii aprofundate a realităților din țara noastră, a tendințelor fundamentale ale progresului, a direcțiilor de evoluție în viitor a economiei, a interdependențelor dintre fenomenele și procesele economico-sociale etc. În acest amplu proces, partidul desfășoară o largă activitate de perfecționarea pregătirii profesionale, de educare, de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste la toți cei ce muncesc, de apropiere în condițiile de muncă și de trai, de cointeresare materială prin intermediul pirghiilor economice, de întărire a alianței dintre clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate în creșterea continuă a aportului tuturor la progresul economico-social rapid.

prof. dr. Constantin ENACHE

Industria informatică și informatica funcțională (II)

2. Caracterul funcțional al informaticii

A DOUA PROBLEMĂ de mare actualitate este aceea a caracterului funcțional al informaticii. Funcția și funcționalitatea nu mai sînt acum privite, în primul rînd, în raport cu tehnica în sine ci în raport cu societatea, cu sistemul de producție, cu linia tehnologică, în raport cu omul și chiar cu obiectul din realitate supus cercetării sale.

Un asemenea mod nou, deși firesc, de a privi funcțiunea tehnică, cred că a apărut mai întîi în cadrul electronicii prin ceea ce se numește **electronică funcțională**. Vechea încercare de constituire a unei electronici funcționale în raport cu funcțiile interne, proprii electronicii, este depășită. Asemenea funcțiuni interne există în electronică și în întreaga tehnică, dar nu ele interesează la scară socială ci numai funcțiuni în raport cu societatea. Electronica funcțională a apărut cu adevărat posibilă din momentul elaborării microprocesorului deoarece cîteva dispozitive microelectronice compacte pot realiza o funcțiune în lumea reală fie direct, fie prin intermediul unei funcțiuni informaționale, reflectare abstractă a funcțiunii reale. Dacă programul informatic, ca structură informațională abstractă, joacă un asemenea rol funcțional, fie direct, fie indirect, atunci de fapt putem vorbi și de o **informatică funcțională**. Dacă electronica funcțională impune condiția unei compactitudini cît mai mari, dacă se poate la dimensiunea unei pastile de siliciu, informatica funcțională impune pe un prim plan, am putea spune local, spre deosebire de cel teritorial sau național, condiția **modularității funcționale**. Cele două puncte de vedere nu se exclud, la limită chiar pot coincide.

Această primă cerință a modularității funcționale care se referă la funcțiuni în raport cu lumea reală impune o anumită structurare a sistemelor informatice, din fericire susținută de tendințele informaticii distribuite și ierarhice. În virtutea unor asemenea cerințe și posibilități se poate trece la o adevărată organizare arhitecturală.

Dar, ce ar însemna o informatică funcțională și implicit arhitecturală la nivelul unei întreprinderi?

În linii generale, ceea ce facem astăzi se înscrie pe linia unei informaticii funcționale, mai ales activitatea noastră din ultimii ani. Fiecare pachet de programe generalizabil, elaborat pentru o anumită funcțiune a întreprinderii, ilustrează o asemenea tendință. Dar informatica funcțională la nivel de întreprindere înseamnă la limită un **modul funcțional** echipament-program-bază de date pentru fiecare funcțiune a întreprinderii. Îmbinarea unor asemenea module funcționale implică tehnologii moderne de interconectare a unor procesoare într-o rețea locală, implică constituirea unei baze de date mai generală sub formă distribuită, prin interconectarea bazelor de date ale modulelor funcționale; vor fi necesare structuri ierarhice deoarece unele funcțiuni se plasează în mod natural într-o succesiune ierarhică. În fine, fiecare modul lucrează cu un număr de terminale, unele dintre acestea fiind, la rîndul lor, module funcționale. Fiecare din aceste funcțiuni nu sînt cele interne sistemului informatic, căci există și acestea, ci funcțiuni în raport cu întreprinderea.

Arhitectura unei întreprinderi poate fi privită, ca orice arhitectură, din mai multe puncte de vedere: al conducerii întreprinderii (la toate nivelele), al omului muncii din întreprindere, al societății. Arhitectura generală ar trebui să se refere la toate aceste aspecte însă în etapa actuală, în raport

cu informatica, acordăm cea mai mare atenție conducerii și implicit modului de funcționare ale întreprinderii. În aceste condiții, putem vorbi, de următoarele funcții principale:

1 Informatica de proiectare (proiectarea asistată de calculator a produselor și tehnologiilor) care ar trebui să fie adusă la volumul unui modul funcțional pentru fiecare ramură industrială și desigur adaptat fiecărei întreprinderi. Asemenea module ar trebui să fie orientate în jurul unor minicalculatoare și display-uri grafice care să fie conectate cu linii de viteză relativ mare la calculatoare puternice în cazurile în care acest lucru este necesar, dar și la alte module funcționale (fie ele realizate numai prin software) din rețeaua națională de calculatoare (RENAC) prin intermediul rețelei de transmisii de date (RENOD). Pe de altă parte, modulele funcționale ale informaticii de proiectare trebuie să permită posibilitatea unor interconectări cu restul funcțiunilor informatice ale întreprinderii privind gestiunea, producția și procesele tehnologice. Este evident că ar urma să ne întreprindem atenția către asemenea module funcționale ca **produse informatice** și din acest punct de vedere ar trebui să organizăm activitatea noastră.

2 Informatica industrială, adică informatica pentru conducerea automată a proceselor industriale, asupra căreia nu voi insista prea mult avînd în vedere opiniile pe care le-am exprimat recent.¹²⁾ În acest caz modulele funcționale vor prezenta, de asemenea, o varietate mare în raport cu natura proceselor tehnologice. Totuși, o anumită standardizare și modularizare pe tipuri de procese va fi posibilă ca spre exemplu pentru fabricația de piese metalice (module funcționale pentru comanda mașinilor unelte, a roboților industriali, a conveioarelor, module pentru comanda celulelor cuprinzînd asemenea echipamente), pentru fabricația de circuite integrate, pentru procesele de asamblare din subsamble și piese componente pentru industria mecanică sau industria electronică etc.

Tendința funcțională este în prezent exprimată prin pachetul de programe PROCES-MINI/PROCES-MICRO unde pornindu-se de la funcții interne sub forma unor **blocuri funcționale** tipice sistemelor automate, în general, se trece la conceptul de **grup funcțional**¹³⁾ care se apropie de ideea de funcțiune externă în raport cu operatorul tehnolog care urmărește procesul tehnologic. Un micro sau minicalculator, împreună cu selecția necesară din pachetul de programe amintit mai sus, plus interfața industrială devine un modul funcțional adaptat unui anumit tip de proces și ar trebui să urmărim ca asemenea module funcționale să devină produse de catalog. Încă un pas în această direcție și intrăm în domeniul informaticii funcționale.

3 Informatica de producție adică informatica pentru gestiunea producției este marcată astăzi de cerințele tipizării, ceea ce reprezintă iarăși un pas către modularitatea funcțională.¹⁴⁾ Într-adevăr, de la bun început, s-a aplicat un criteriu funcțio-

¹²⁾ vezi lucrările citate în nota 3

¹³⁾ A. Davidoviciu, R. Andrei ș.a.: PROCES-MINI / PROCES-MICRO, pachete de programe pentru supravegherea și conducerea utilajelor, proceselor tehnologice, cu ajutorul mini și microcalculatoarelor. Buletinul Român de Informatică, vol. 2, 1981, nr. 5, p. 19-38.

¹⁴⁾ vezi Nicolae Comănescu, Dumitru Popescu, Unele aspecte privind tipizarea proiectelor informatice, Buletinul Român de Informatică, vol. 1, 1980, nr. 1, p. 44-51; Constantin Toma, Elaborarea de elemente tipizate și utilizarea lor la realizarea sistemelor informatice Buletinul Român de Informatică, vol. 1, 1980, nr. 3, p. 15-26; M. Staniciu, S. Blănaru, D. Aionită, Cîteva aspecte privind modularizarea colecției de date în cadrul SICONF, Buletinul Român de Informatică vol. 2, 1981, nr. 4, p. 16-25

nal în structurarea activităților unei întreprinderi. Chiar și „criteriul atributelor conducerii”¹⁵⁾ reprezintă o funcțiune, sau o sumă de funcțiuni, în raport cu conducerea întreprinderii. Elementele tipizate pe care le realizăm prin pachete de programe generalizabile și refolosibile sînt de fapt elemente funcționale. Dar problema informaticii funcționale este aceea de a realiza module funcționale cu un anumit grad de independență, bazate deci pe mini și microcalculatoare. În acest sens, preocupările recente din cadrul Direcției de proiectare din Institutul central pentru conducere și informatică privind sistemele informatice multinivel¹⁶⁾ bazate pe micro și minicalculatoare considerăm că devin deosebit de utile și promițătoare.

În acest stadiu, pachetele de programe TEHNO pentru gestionarea fondului de date din domeniul pregătirii tehnice a fabricației¹⁷⁾, PRODIND pentru programarea, lansarea și urmărirea producției, MECANO pentru gestiunea evidenței, funcționării și întreținerii utilajelor urmează să-și dovedească viabilitatea, să fie generalizate și elaborate versiuni pentru minicalculator. Un efort de elaborare a unui pachet de programe pentru minicalculator îl constituie sistemul TRACOS¹⁸⁾ care se livrează beneficiarului ca o entitate informatică funcțională pentru conducerea operativă a producției unei secții sau fabricii cu producție discretă. Dacă sistemul s-ar insera într-un complex de entități funcționale care să rezolve ansamblul problemelor unei întreprinderi atunci el s-ar încadra perfect în conceptul informaticii funcționale. Se mai poate observa că acest concept este posibil a fi realizat numai în condițiile informaticii distribuite.

4 Informatica de gestiune pentru gestiunea personalului, a bunurilor materiale, magaziiilor, a activității financiar-contabile și plății retribuțiilor poate fi examinată în același mod și se pot exprima cerințe similare.

5 Informatica conducerii strategice și arhitecturale a întreprinderii pentru care este necesară utilizarea de modele matematice și metode de simulare.

Cu aceste elemente nu am încheiat, desigur, arhitectura unei întreprinderi, problemă care comportă, după cum am mai menționat, și alte aspecte.

Dacă privim acum lucrurile la nivelul Sistemului Informatic Național din punct de vedere funcțional în raport cu societatea ca instituție, dar și cu populația, caracterul funcțional al informaticii nu se mai exprimă direct prin modularitate funcțională și nici prin compactitudine. Funcției de conducere la nivel național, realizată prin organe de stat și de partid, îi revine o funcțiune informatică obținută prin sistemul informatic al conducerii de stat. Deci, nu un modul (chiar dacă acesta este un sistem) ci un **sistem complex** care ar trebui să cuprindă interconectate centrele de calcul și băncile de date ale ministerelor și organelor centrale într-un mod specific sensurilor circulației informațiilor care trebuie vehiculate între ele. Cît de departe am avansat privind realizarea acestei funcțiuni a arhitecturii S.I.N.? În afara unor centre de calcul practic independente nu avem încă un proiect de interconectare, alît din punct de vedere fizic cît și logic. Odată cu începerea realizării sistemelor RENOD și RENAC, la scara întregii țări, a sosit momentul să ne întrebăm cum vom realiza interconectarea centrelor organelor de stat la București, precum și asigurarea elementelor logice unificate pentru sistemul informatic al conducerii de partid și de stat. Se știe că la acest nivel trebuie să avem aceeași codificare pentru produse, ceea ce încă nu am realizat, după cum nu lucrăm nici cu metodologii unificate de calcul a diferiților indicatori economico-sociali, existînd diferențe, spre exemplu, între dările de seamă departamentale în sistemul C.S.P. și dările de seamă statistice în sistemul D.C.S. **Este, fără îndoială, nevoie de un coordonator al sistemului informațional economico-social al conducerii de partid și de stat, de un administrator al datelor la acest nivel și de un codificator-șef, împuternicit cu rezol-**

¹⁵⁾ vezi Constantin Toma, în nota 14

¹⁶⁾ F. Melenciu, Contribuții asupra integrării mini și microcalculatoarelor în sisteme informatice orientate spre conducerea producției, Buletinul Român de Informatică, vol. 2, 1981, nr. 6, p. 22-30

¹⁷⁾ Dumitru Popescu, Nicolae Comănescu, Aurel Mihalache, TEHNIC. Pachet de programe pentru pregătirea tehnică a fabricației, Buletinul Român de Informatică, vol. 1, 1980, nr. 3, p. 78-81.

¹⁸⁾ I. Ionescu, I. Seicea, Sistem tranzacțional pe minicalculatoare pentru conducerea operativă a producției - TRACOS, Buletinul Român de Informatică, vol. 2, 1981, nr. 1, p. 32-46

¹⁹⁾ vezi N. Badea-Dincă ș.a., Perfecționarea concepției și a metodei de realizare a Sistemului Informatic Național, raport de cercetare, obținemă 5. 21. Institutul central pentru conducere și informatică, București, decembrie 1981; Nicolae Costake, Cu privire la fundamentarea cibernetico-economică a concepției sistemului național de informatică, aceea sugestia, București, 1981; V. Pescaru, Elemente de concepție privind integrarea băncilor de date în Sistemul Informatic Național, București, august 1981.

varea problemelor logice de bază ale acestui sistem și care să conlucreze cu Institutul central pentru conducere și informatică, inclusiv cu centrele de calcul ale ministerelor și organelor centrale, pentru asigurarea suportului informatic necesar, adică pentru construirea subsistemului informatic central al S.I.N.

Acest sistem, uneori confundat cu S.I.N., este numai o parte a S.I.N. Într-o țară socialistă **toate sistemele informatice se integrează în S.I.N.** Fiecare centru de calcul de minister se găsește în vârful unui sistem informatic de ramură, iar centrul de calcul al unui organ central în vârful unui sistem funcțional la nivelul economiei sau, după caz, de ramură. Asemenea sisteme încep să se contureze astăzi mai bine decît „sistemul central” și vor căpăta un mod de funcționare cu mult mai eficient odată cu constituirea rețelei de transmisii de date cu viteză medie RENOD. Dar și aceste sisteme, ca sisteme informaționale, au fiecare nevoie de un administrator de date care să conlucreze cu responsabilul informatic de ramură. De-dublarea informațional-informatic impune asemenea roluri.

Un rol important din punct de vedere funcțional pentru conducerea în profil județean și la nivelul municipiilor îl are Sistemul Informatic Teritorial. Din punct de vedere informațiv rolul principal în constituirea și funcționarea acestui sistem revine Centrului teritorial de calcul electronic, iar din punct de vedere informațional începe să se contureze necesitatea unui administrator de date. Se va observa că se face o deosebire între administratorul de date și administratorul unei baze de date, deși, în anumite condiții, aceste roluri pot să coincidă. În fiecare județ urmează să existe o singură întreprindere (centru) de calcul în profil teritorial cu secții de producție în municipii, orașe și platforme industriale (pentru cele cu întreprinderi aparținînd la mai multe ministere) deservînd organele locale administrative și conducerea de partid județeană.

De fapt, S.I.N. este constituit din sisteme care se întrepătrund. Sistemul informatic al unei întreprinderi care cuprinde nivelele de proces, gestiune industrială și gestiune economică face parte parțial alît din Sistemul Informatic de Ramură cît și din Sistemul Informatic Teritorial. Sistemul informatic central (al conducerii de partid și de stat) cuprinde părțile superioare ale sistemelor informatice de ramură și sistemelor informatice teritoriale. Este totuși aproape evident că întotdeauna va fi necesar un sistem informatic central, iar problema care se pune în viitor este aceea a raporturilor central/teritorial ramură/întreprindere în condițiile unui S.I.N. care să permită o mare flexibilitate în reglaje locale, coordonări teritoriale și interteritoriale, în conformitate cu obiectivele generale ale societății și a unor decizii care revin la nivelul întregii națiuni datorită importanței lor majore economice, sociale și politice.

Nu este posibil a examina aici multiplele aspecte arhitecturale ale Sistemului Informatic Național¹⁹⁾, inclusiv implicațiile informatice funcționale ale acestui sistem, nu numai din lipsă de spațiu, dar și din cauza faptului că asemenea lucruri urmează să fie aprofundate în continuare, alît concepțional cît și prin observarea atentă a tendințelor economico-sociale, pe de o parte, și ale evoluției tehnice S.I.N., pe de altă parte.

ÎN încheiere aș vrea să remarc că am anumite rezerve față de ceea ce se numește societate informațională. În definitiv, societatea informațională este o societate cu industrie informatică, deci cu o industrie nouă. Cînd spunem societate industrială spunem că societatea se bazează pe industrie. Cînd spunem societate informațională înseamnă că în principal societatea se bazează pe informație. Dar informația presupune întotdeauna un suport material și deci societatea nu se poate baza numai pe informație ceea ce ar însemna o viziune simplificatoare asupra societății la fel de unilaterală ca și aceea a unei societăți industriale în care predomină mașinile mecanice. Societatea actuală este o societate **industrial-culturală** și în același timp **informațională** căci informația a fost și va fi un factor de producție la fel de important ca energia și substanța.

Cu siguranță însă că se vor petrece transformări în societatea umană datorită microelectronicii și informaticii fiind nevoie de o analiză atentă a viitoarei societăți care se va baza pe o industrie nouă și care într-un anumit sens va fi post-industrială, în alt sens, informațională, din alt punct de vedere, societate a cunoașterii, pe fondul general al tendinței istorice către o societate a comunismului și civilizației.



CONVORBIRI ECONOMICE

CU

Gerard CALOT

directorul Institutului național de studii demografice (I.N.E.D.) din Paris

Structura demografică și capacitatea de inovație

— Fecunditatea a scăzut în multe țări dezvoltate la un nivel fără precedent pentru o perioadă de pace. Ce implicații are acest fenomen ?

— Scăderea fecundității în ultimii 15 ani este, după părerea mea, un fenomen nefavorabil nu atât pentru că afectează numărul populației, ci mai ales pentru că afectează structura ei în sensul îmbătrânirii, respectiv o proporție sporită a populației vîrstnice și o reducere a ponderii tineretului. Ca urmare, purtătorii de idei noi, de tehnici noi, de viziuni noi vor fi mai puțin numeroși în cadrul populației, astfel că dinamismul intelectual, științific, cultural, social, deschiderea la nou, spiritul de inovare se vor reduce. Mai puțini copii înseamnă poate un anumit răgaz: înainte de a reprezenta un beneficiu copiii înscamnă un cost. Dar în timp această reducere a numărului atrage o modificare de structură, de natură să diminueze capacitatea țărilor în cauză de a face față concurenței internaționale. O populație îmbătrînită reprezintă un pericol. Bogăția nu constă atât în numărul locuitorilor — un rege își putea aprecia puterea în secolele XVII sau XVIII după numărul locuitorilor de care depindea cel al infanteriștilor, în vreme ce acum din punct de vedere militar numărul oamenilor are mai puțină importanță —, ci mai ales în dinamismul național bazat pe o reînnoire suficientă a populației. Desigur, mărimea populației active depinde de numărul locuitorilor, dar decalajele de productivitate dintre țări pot fi foarte mari, mult mai mari decât raporturile privind numărul populației. De aceea cred că înaintea preocupării pentru mărimea populației active se impune preocuparea pentru calitatea acesteia, iar tineretea ca unul din atributele calității trebuie să se afle printre responsabilitățile statului. Acesta este motivul pentru care reducerea fecundității mi se pare a conține un risc pentru țările europene.

— Care sînt, după opinia dumneavoastră factorii determinanți ai fecundității ?

— Este sigur că factorii determinanți ai fecundității se situează în ceea ce reprezintă originalitatea substratului social-cultural. Fecunditatea nu este o problemă de modă, de întâmplare, ci un fenomen profund ancorat în însăși inima civilizației. Faptul că indiferent de originalitățile naționale, de legislații, de tradiții naționale, se observă aceleași modificări ale curbelor statistice, aceleași inflexiuni, în același timp, situează fecunditatea deasupra evenimentelor curente pe care le putem cunoaște. O altă concluzie este că marja lăsată acțiunii voluntariste este relativ îngustă. Totuși, dacă examinăm evoluțiile înregistrate în Franța sau în unele țări est-europene în ultimii 20 de ani cred că nu trebuie să fim exagerat de pesimiști. Există o marjă, care ar putea fi cuantificată ca fiind de ordinul a 10—15—20% din nivelul fecundității, res-

pectiv 0,2—0,3 copii pentru o femeie, care se poate câștiga printr-o politică adecvată, adică diferențiată potrivit condițiilor social-culturale. Într-o civilizație încă agricolă, de exemplu, este sigur că problemele se pun altfel decât într-o lume urbanizată, în care sectorul terțiar are o pondere ridicată. Totuși, mi se pare că pe ansamblu printre marile fenomene demografice ale epocii noastre — inclusiv în Europa — se numără stăpînirea fecundității, faptul că această stăpînire este ireversibilă. Problema este de a acționa astfel ca cuplurile să dorească mai mulți copii decît ar fi dorit ideal. Nu există îndoială că de acum înainte se vor naște numai copiii dorii, și trebuie să ne obișnuim cu această idee. Alte fenomene sînt: accesul femeilor la un nivel tot mai frecvent comparabil cu cel al bărbaților mai ales pe plan profesional, o căutare a confortului material al existenței mai ascuțită poate decît în orice altă epocă, mare sensibilitate la particularități, creșterea considerabilă a pretențiilor față de condițiile care trebuie asigurate copiilor; în același timp părinții doresc ca propriul lor nivel de trai să nu fie afectat prin venirea unui copil. Aceasta este lumea în care trăim și în acest cadru trebuie să căutăm cele mai bune acțiuni de politică care să favorizeze o creștere a dorinței de a avea copii. După părerea mea acțiunea statului trebuie să se îndrepte în două direcții: una este mai ales calitativă, referitoare la primul și al doilea copil, alta este cantitativă, material-financiară, în ce privește al treilea copil (de următorii nu mai vorbesc, pentru că mi se pare că aproape definitiv nu vom mai vedea familii cu patru, cinci, șase copii). Este necesar ca acțiunea guvernamentală să se adapteze contextului social-cultural dat, iar societatea noastră evoluează. De exemplu, femeile desfășoară acum o activitate profesională, dar la noi lumea muncii nu a luat act și nu s-a adaptat încă la angajarea în număr mare a femeilor. Este vorba de noțiunea de orar flexibil, mai suplu, de problema distribuției sarcinilor în familie și a orarului redus (pentru a evita opțiunea brutală între program întreg sau renunțarea la lucru). Cred că „regulile jocului” în ce privește condițiile de muncă, reglementările muncii vor trebui modificate — chiar dacă această complicație intruciva lucrurile — pentru a facilita la un anumit moment al ciclului familial concilierea între activitățile profesionale și cele familiale. Iată un exemplu în care o schimbare de mentalitate favorizată de autorități ar fi foarte de dorit. Aici nu este vorba de bani, ci de voință de a organiza într-un anumit mod lumea muncii, viața colectivă în general.

Pe de altă parte, prea adesea oamenii politici sînt foarte nerăbdători să se obțină rezultatele dorite. Or acțiunile care

au șansa să aibă o eficacitate reală, durabilă, sînt în general acțiunile discrete, ale căror rezultate nu se vor observa imediat. Rezultatele imediate ale unor măsuri restrictive pot fi considerabile, dar în timp se produce o anumită eroziune. Sînt de părere că mai ales prin măsuri pozitive, de sprijinire se poate spera o anumită eficacitate.

— Ați participat acum opt ani la Conferința mondială a populației de la București. Care apreciați că a fost, în timp, rezultatul ei cel mai important ?

— La scară mondială, problemele demografice cele mai importante sînt de departe cele ale „lumii a treia”; în raport cu acuitatea lor problemele noastre europene apar ca minore. Conferința de la București a prilejuit țărilor în curs de dezvoltare să-și exprime demnitatea și să combată unele teorii care prevalau mai ales în lumea anglo-saxonă, potrivit cărora pentru a favoriza dezvoltarea trebuie redusă creșterea demografică și în acest scop ar fi suficientă difuzarea unor mijloace anticoncepționale, practicarea avortului, sterilizarea. În spatele acestora se afla o idee cu totul naivă, cea potrivit căreia populația lumii a treia se afla în așteptarea mijloacelor anticoncepționale sau a autorizației de practicare a avortului sau sterilizării și ar adera la acest proiect de reducere a creșterii demografice dorit de țările dezvoltate. Conferința de la București a însemnat triumful tezei opuse: nu reducerea creșterii demografice favorizează dezvoltarea, ci invers — dezvoltarea este cea care favorizează reducerea creșterii demografice, cu alte cuvinte că cea mai bună pilulă este construcția de școli. Țările europene care s-au angajat în tranziția demografică, și în special Franța la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, nu aveau nici pilulă, nici stérilet, nici vreun alt mijloc modern anticoncepțional. Și totuși ele au înregistrat evoluțiile cunoscut. Ceea ce conținea cel mai mult în materie de stăpînire a producției este mai curînd voința de a ajunge la o reducere a numărului descendenților decît disponibilitatea mijloacelor anticoncepționale. Aceasta este una din marile lecții ale ultimelor două-trei decenii în „lumea a treia”. Mortalitatea este mai ușor de redus, toată lumea este împotriva mortalității. În schimb reducerea fertilității este cu totul altă problemă. Toate civilizațiile asiatice sau africane care glorifică maternitatea, religiile care sînt toate de acord să favorizeze o fecunditate maximă nu fac acest lucru întimplător, ci pentru că toate societățile care în trecut nu și-au ridicat fecunditatea la maximum fiziologic au dispărut. Fecunditatea ridicată era o condiție a supraviețuirii. Copilul într-o societate rurală este o investiție economică. Dacă mortalitatea infantilă scade, nu mai este nevoie de a avea mai mulți copii pentru ca un anumit număr dintre ei să atingă vîrsta de 20 de ani. După un timp, situația evoluînd în țările „lumii a treia” se va lua act de schimbările din societate sub forma dorinței de a avea un număr mai redus de copii. Această dorință trebuie să fie interiorizată, nu este suficientă propaganda. În aceasta constă, cred eu, marea lecție a Conferinței de la București.

— Ce ne puteți spune despre colaborarea cu demografia români ?

— Acum un an a fost lansat un proiect european de analiză comparativă a fecundității, prezentat inițial la Paris în decembrie 1980 la o întîlnire cu reprezentanții unor țări socialiste, între care și România. Ideea este de a extinde în continuare această cooperare pentru a încerca să colectăm, pe o bază omogenă, un ansamblu de informații privitoare la perioada postbelică. Contactele avute aici mi-au confirmat bunăvoința României față de acest proiect, astfel încît sperăm să ducem mai departe realizările de pînă acum.

Dinu DRAGOMIRESCU

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CONSIDERIND că numai nivelul cererii globale determină nivelul de producție și ocupație, deci că fluctuațiile cererii globale devin principala cauză a fluctuațiilor pe termen scurt și lung ale producției reale și ale utilizării forței de muncă, keynesiștii au urmărit să identifice variabilele care influențează nivelul cererii globale. Pentru ei, principalele variabile ar fi cheltuielile și încasările publice, de unde, punerea în funcțiune a unei politici bugetare; o politică deficitară, în caz de recesiune – prin majorarea cheltuielilor publice – sau excedentară, în caz de inflație, prin creșterea fiscalității. Asemenea idei sînt fundamentate pe faptul că în viziune keynesistă, potrivit teoriei multiplicatorului, cheltuielile publice investite aduc un plus de producție concomitent cu un spor al încasărilor fiscale datorită creșterii masei impozabile. Trebuie spus însă că noua politică economică americană a „Supply Side”-ului, tocmai acest punct îl contestă; în accepția respectivă teoria multiplicatorului nu ține seama de efectele creșterii fiscalității asupra ofertei globale.

Repunerea în cauză a modelelor macroeconomice în general și a conceptelor keynesiste „tradiționale” în special, confirmă aprecierea făcută de prof. Hicks, potrivit căreia, „teoria generală a lui Keynes nu este nici începutul nici sfîrșitul teoriei economice dinamice”¹⁾. Alinierea actualei politici economice americane la noile concepte ale „Supply Side Economics” demonstrează, astfel, atât reconsiderarea fundamentelor teoretice, cit și a celor legate de practica economică, creșterea continuă a cheltuielilor publice înțind de acum să apară ca singurul remediu posibil la criza actuală.

Urmărind relansarea economiei prin acțiunea asupra cererii, politica economică nord-americană din anii '60, caracterizată prin variația încasărilor fiscale, a fost calificată drept nekeynesistă. Pușă în practică odată cu venirea lui J. Kennedy la conducerea statului, noua politică a fost aplicată în condițiile în care economia S.U.A. se găsea deja într-o situație de prelungită stagnare, în cadrul căreia, perioadele scurte de ușoară expansiune alternau cu unele mai lungi de încetinire, ambele însoțite de utilizarea incompletă a

Confruntări occidentale în probleme de politică bugetară

capacităților de producție și de muncă. Concepută nu numai ca un mijloc de a atenua tendințele inflaționiste sau deflaționiste, ci și ca o contribuție directă la creșterea economică, într-o perspectivă atît pe termen scurt cit și pe termen lung, politica bugetară de inspirație keynesistă opunea vechii concepții de echilibrare a bugetului, un dezechilibru temporar, respectiv un excedent în caz de inflație, dar mai ales, un deficit creat în mod deliberat prin reducerea impozitelor și majorarea cheltuielilor publice, în caz de recesiune însoțită de șomaj.

Noua concepție de folosire a bugetului ca mijloc de intervenție a statului în reglementarea fluctuațiilor economice se sprijinea pe elaborarea a două instrumente de analiză: calculul unui P.N.B. potențial în condițiile unei depline utilizări a forței de muncă și capitalului și soldul bugetar al deplinei folosiri, ca diferență între P.N.B. potențial și P.N.B. real, respectiv, diferența între încasările fiscale care s-ar obține în condițiile realizării P.N.B. potențial și cheltuielile publice efective. P.N.B. real, fiind inferior celui potențial, pentru stimularea activității economice și asigurarea unei depline ocupări s-a acționat în direcția reducerii impozitelor cu aproximativ 20%, concomitent cu creșterea cheltuielilor publice prin lansarea unor programe de mare anvergură în domeniul cuceririi spațiului cosmic și al luptei împotriva sărăciei²⁾. Măsurile inițiate și aplicate au permis ca la finele anului 1966, diferența între

P.N.B. potențial și P.N.B. real să fie redusă la minimum, în condițiile unei stabilități relative a prețurilor de 1,3% în medie pe an și de reducere a ratei șomajului de la 7% în 1961 la 4% în 1966, procent considerat normal în S.U.A.³⁾.

Ulterior, creșterea cheltuielilor militare ocazionate de războiul din Vietnam și a celor efectuate în numele „Marii Societăți”, ca și deteriorarea situației economice pe plan mondial ca urmare a creșterii prețurilor la materiile prime, combustibil și energie au făcut ca economia S.U.A. ca și a altor țări vest-europene, să cunoască noi perioade de recesiune însoțite de șomaj și inflație, cărora autoritățile americane nu le-au mai putut face față prin utilizarea mijloacelor tradiționale de politică bugetară și monetară. Faptul că în ultimul deceniu ritmul de creștere economică s-a redus la jumătate față de cel înregistrat în deceniul anterior, iar productivitatea raportată la populația activă a rămas practic neschimbată, determină pe susținătorii teoriei „Supply Side”-ului să aprecieze că terapeutica de inspirație keynesistă aplicată economiei S.U.A. în perioada anilor '60 nu mai poate avea succes în condițiile actuale. În plus, politicile bugetare și monetare practicate pînă în prezent – politici caracterizate prin impozite și dobînzî ridicate – au făcut ca S.U.A. să fie pe ultimul loc printre țările membre ale O.E.C.D. din punct de vedere al economiilor și investițiilor.

Criticele aduse de economiști politici economice de inspirație keynesistă care a dus la creșterea exagerată a cheltuielilor bugetare sînt legate și de faptul că, în ciuda reducerii pragului oficial al sărăciei la 3% din populație (față de 20% cit exista în anii '60), datorita publică s-a triplat în ultimii zece ani, iar impozitele, mai precis presiunea fiscală⁴⁾, au depășit de mult limita admisă⁴⁾. În viziunea lor, continuarea politicii de intervenție economică a statului prin intermediul instrumentelor sale bugetare și monetare de inspirație keynesistă nu poate decît să accelereze inflația, deoarece nu mai există nimic care să incite agenții economici la a investi și a produce. În con-

Prima parte a articolului a apărut în nr. 25 al revistei.

FIȘE

Nicolae Murgu Constantin Lazăr Mugur Isărescu

ÎN ZGOMOTUL BURSEI

● Cartea „În zgomotul bursei”, purtînd semnăturile lui Nicolae Murgu, Constantin Lazăr și Mugur Isărescu se încadrează specificului editurii sub auspiciile căreia a fost tipărită – EDITURA ALBATROS – ea adresîndu-se unui public larg – în special ti-

nerilor – mai puțin familiarizat cu problemele economice. Dar, așa cum remarcă în prefața lucrării profesorul Costin Murgescu, folosirea unui limbaj mai apropiat de literatura de popularizare decît de cea propriu-zis științifică nu diminuează valențele informaționale ale volumului. Dimpotrivă, în tematica bogată, prezentată în cele patru secțiuni ale cărții (bursele – mister, năzuințe, decepții; bursele de valori; bursele și piețele internaționale de mărfuri; bursele în România) precum și în glosarul cuprins în volum cititorul află numeroase puncte de reper capabile să-l orienteze în înțelegerea mecanismelor bursei. În același timp autorii oferă acel minimum de informație care permite, celor doritori să aprofundeze cunoașterea acestor fenomene, să abordeze cu folos și cărți de strictă specialitate

Amortizarea fondurilor fixe

● Pornind de la cerința stringentă a sporirii gradului de utilizare, a creșterii eficienței cu care sînt folosite fondurile fixe în economia națională, Ivan Docev se oprește, în articolul „Amortizațiunata politika i intenzifikaciata na promisenoto proizvodstvo (Rolul amortizării și intensificarea producției în industrie) publicat în numărul 3/1982 al revistei bulgare „IKONOMICESKA MISL” asupra amortizării. Apreciată ca un factor de bază al reproducției fondurilor fixe, importanța amortizării – sporește considerabil în contextul extinderii acțiunii factorilor intensivi în dezvoltarea economiei. Se pune problema: cum trebuie gîndită amortizarea în condițiile în care uzura morală a fondurilor fixe este tot mai rapidă sub influența revo-

luției tehnico-științifice contemporane? Cum influențează amortizarea activitatea economică a fiecărei întreprinderi? Autorul studiului apreciază că stabilirea unor niveluri reale, calculate în funcție de uzura morală înregistrată pe plan mondial, pe tipuri de fonduri fixe este absolut necesară. Este posibil ca într-o primă fază o cotă mai mare de amortizare – cotă variabilă pe intervale scurte de timp – să conducă la o creștere a prețului produselor. Dar numai astfel pot fi cunoscute costurile produselor pe elemente distincte, se pot orienta corect eforturile de diminuare a cheltuielilor de producție. Numai în acest fel apreciază autorul studiului, se creează la dispoziția întreprinderilor fondurile necesare modernizării rapide a fondurilor fixe, ca bază a menținerii competitivității produselor.

secință, politica economică pe care o propun și care deja a și început să fie aplicată are două obiective bine precizate: învingerea inflației și relansarea creșterii, ambele indisolubile. Atingerea acestor obiective cere, în viziunea lor, o strategie simultană de reducere a cheltuielilor publice și de diminuare a impozitelor — una din cauzele persistenței deficitului bugetar fiind legată, în accepția lor, de îngreunarea sarcinilor fiscale care penalizează oferta. Pe de altă parte, o diminuare a impozitelor nu poate avea efecte stimulative asupra ofertei de muncă, asupra economiei și investițiilor: decît dacă este însoțită de o politică de reducere a cheltuielilor publice. Deoarece actuala structură a sistemului fiscal incită un număr crescînd de indivizi la a opta pentru munca la domiciliu în locul celei desfășurate în cadru organizat — purtătoare de impozite — sau determină ca ei să se confrunte cu forme de șomaj mai mult sau mai puțin „voluntare”, se consideră că efectele pozitive ale noii politici economice nu vor fi semnificative decît în condițiile modificării structurii impozitelor.

În optica economiștilor ofertei, impozitele progresive nu sînt de natură să stimuleze inițiativa privată dar, prin reducerea nivelului acestora, vor fi înlăturate cea mai mare parte a dificultăților cu care este confruntată economia americană. Efectele unei asemenea politici ar putea fi următoarele: creșterea productivității, deoarece reducerea baremurilor de impozite va incita muncitorii, funcționarii, și întreprinzătorii să producă mai mult; o anumită reducere a șomajului, deoarece întreprinzătorii nu se vor mai sustrage de la plata impozitelor prin mijloace de evaziune fiscală ci vor investi în economie creînd noi locuri de muncă; frînarea inflației, deoarece investițiile și extinderea numărului de locuri de muncă vor determina o sporire a ofertei care va contracara inflația; diminuarea deficitului bugetar, deoarece prin avîntul înregistrat în creșterea economică, ca urmare a reducerii fiscalității, cîștigurile, salariile și respectiv veniturile statului provenite din creșterea produsului impozabil, vor crește^{*)}.

O asemenea teorie promovînd „at

puternicia impozitelor”, care în urmă cu cîteva ani avea un număr limitat de adepți, a devenit odată cu noua administrație, doctrina economică oficială. Transpunerea sa în practică a avut loc rapid. În decurs de cîteva luni, administrația Reagan a propus adoptarea în Congres a unor reduceri însemnate de impozite pentru întreprinzători, investitori etc., astfel încît, pînă la jumătatea anului 1983 urmează să fie aplicate în trei etape, o reducere totală de 25%. În ceea ce privește cheltuielile publice, au fost deja luate măsuri de reducere la circa jumătate a transferurilor sociale operate în favoarea păturii celei mai defavorizate a populației. Argumentul invocat este acela al risipei și fraudelor semnalate în urma unor controale efectuate asupra modului de folosire a acestor fonduri, partea rămasă urmînd să fie atribuită persoanelor considerate cu adevărat nevoiașe.

Strategia fondată pe concepția economiei ofertei se materializează astfel într-o platformă concretă, ale cărei implicații asupra viitorului economiei americane — după cum susțin numeroșii doctrinari de dincolo de ocean — sînt mult mai complexe decît s-ar putea imagina. Cei care au rămas credincioși doctrinei lui Keynes nu sînt la fel de optimiști în ce privește efectele favorabile ale actualei politici economice, punînd la îndoială înseși conceptele teoretice care stau la baza noii strategii. În optica lor, reducerea impozitelor va determina o asemenea creștere a cererii, încît aceasta va depăși cu mult avantajele pe care scontează adepții „Supply-Side”-ului. Potrivit opiniilor exprimate, asemenea reduceri sînt justificate numai în condițiile în care economia se află într-o criză de defacere. În situația actuală însă, o asemenea politică va avea un efect contrar celui așteptat: accelerarea inflației și încetinirea creșterii.

O problemă încă neelucidată, în jurul căreia se desfășoară actualele dezbateri și controverse, este aceea a limitei pînă la care poate merge fiscalitatea, dincolo de care, reducerea veniturilor statului devine iminentă. Majoritatea economiștilor și teoreticienilor consideră că S.U.A. se plasează în prezent în porțiunea unde încă nu s-a atins limita presiunii fiscale, astfel

încît o reducere a impozitelor devine oportună, ducînd la o diminuare a veniturilor statului. Susținătorii doctrinei ofertei consideră, din contră, că acest prag a fost deja depășit și că în prezent, S.U.A. se află în așa-zisa porțiune „prohibitivă” a „curbei” lui Arthur Laffer. A reduce presiunea fiscală înseamnă, în optica acestuia, a contribui la însănătoșirea economiei, la stăvilirea inflației și a șomajului, la creșterea veniturilor statului concomitent cu cele ale salariaților. Se apreciază, de asemenea, că reducerea impozitelor concepută și aplicată de către susținătorii actualei politici economice americane, mergînd în paralel cu cea de reducere a cheltuielilor publice^{**)}, acționează pe baza unui program profund antisocial care va lovi mai ales în cei mai săraci și cei mai dezmoșteniți. „Ceea ce li se va da cu dreptă prin reducerea fiscalității, li se va lua cu stînga prin reducerea cheltuielilor publice” — se afirmă, adeseori, alimentîndu-se, cu noi argumente, pesimismul asupra însănătoșirii economiei.

Marina RUDAREANU

Institutul de economie socialistă

*) Pondere impozitelor în P.N.B.

**) Economiiștii ofertei propun un ansamblu de economii bugetare draconice în diverse sectoare ale infrastructurii și securității sociale, vizîndu-se: creditele pentru educație, programele de distribuție a bunurilor alimentare sau de reparație a locuințelor subvenționate de către stat, subvențiile acordate rețelei feroviare, echipamentele colective pe autorute și aeroporturi ș.a.

1) Citat după „Petite histoire des grandes économiques”, Ed. M. Th. Génain, Paris, 1977, p. 319.

2) „La politique économique des États-Unis, 1958—1968”, în „Problèmes économiques” nr. 1156 / 1970;

3) Jacques et Colette Nême, „Politiques économiques comparées”, P.U.F., Paris, 1977, p. 423;

4) Henry Lepage, „Keynes est mort... vivent les Reaganauts”, în „Focus”, nov. 1981;

5) „Controversata teorie monetară și fiscală a lui A. Laffer”, în „Der Spiegel” nr. 40 / dec. 1981.

O ecuație a eficienței: antipoluare = recuperare

● Cu toate că obiectivele stabilite la nivelul Organizației Națiunilor Unite în domeniul protecției mediului nu au fost realizate integral, în ultimii ani se constată un fenomen cu efecte pozitive incontestabile. După cum susține Françoise Monier în articolul „La réconciliation écologique” publicat în numărul din 28 mai a.c. al revistei L'EXPRESS ar fi vorba despre deplasarea argumentației, pentru aplicarea pe arii cît mai largi a măsurilor de prevenire a poluării mediului de la elemente de ordin emoțional la cele economice, de eficiență. Practica a numeroase țări, în care legislația în domeniul protecției mediului a fost aplicată cu ferocitate, a dovedit nu numai că cheltuielile nu sînt împovărătoare, dar că ele s-au dovedit

de reală eficiență pentru conducătorii de întreprinderi. A luat naștere, arată F.M., o adevărată industrie de prevenire a poluării în care sînt concentrate importante forțe de cercetare; au fost create noi locuri de muncă. Dar ceea ce reprezintă principala schimbare este faptul că, în mediul industrial, s-a înrădăcinat convingerea potrivit căreia prevenirea poluării echivalează cu recuperarea unor importante cantități de substanțe utile pentru producție. Acest mod de a privi lucrurile a condus la promovarea unei noi concepții în ingineria tehnologică prin care se urmărește în mod convergent recuperarea tuturor subproduselelor și eliminarea surselor de poluare.

Sesiune științifică

● La Iași a avut loc sesiunea științifică cu tema „Probleme

teoretice și metodologice cu privire la dezvoltarea economico-socială în profil teritorial”, organizată de către Comitetul Județean de partid Iași, cu contribuția Institutului Central de Cercetări Economice, Institutului de Planificare și Prognoză, Facultatea de Științe economice din Iași și catedra de economie politică de la Institutul politehnic „Gh. Asachi” Iași.

Sesiunea s-a desfășurat în cadrul unei ședințe plenare și trei secții: a) aspecte teoretice ale prognozării dezvoltării economico-sociale în profil teritorial; b) metodologia elaborării prognozelor teritoriale la nivel național și județean; c) metodologia elaborării prognozelor teritoriale la nivelul unor ramuri și microzone. Au fost prezentate peste 75 de comunicări de către activiști de partid și de stat, cercetători din institute de profil și cadre didac-

FIȘE

tice din învățămîntul superior. Este a treia sesiune științifică organizată la Iași, în ultimii 5 ani, pe probleme ale dezvoltării teritoriale, în cadrul preocupărilor care au loc pentru elaborarea unor studii de prognoză teritorială, în vederea optimizării dezvoltării economico-sociale a județului în perspectiva anilor 2000—2010.

În cadrul sesiunii s-a realizat o dezbateri amplă și rodnică asupra unui cerc larg de probleme teoretico-metodologice, înregistrîndu-se un aport însemnat în direcția perfecționării cadrului teoretic și metodologic al cercetărilor ce se realizează în județ.

22

Rata acumulării și creșterea eficienței acumulării

Continuăm publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale, din Ministerul

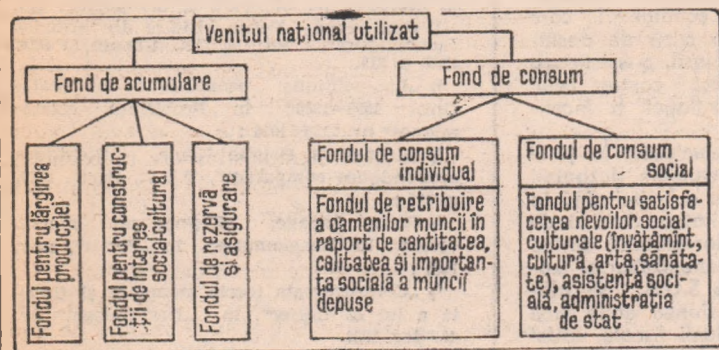
Educației și Învățământului, ele nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Actuala consultație se referă la tema „Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială”, punctul

patru și este publicată la solicitarea unora dintre cititori. Amintim că o primă consultație la această temă a fost publicată în nr. 20 din 21 mai a.c. al revistei și se referea la punctul 6 al temei.

1 În sfera consumului, după trecerea venitului național prin procesul repartitiei se formează două mari fonduri: fondul de acumulare (dezvoltare) și fondul de consum. Aceste două mari fonduri constituie componentele de bază ale utilizării finale a venitului național.

Fondul de acumulare (dezvoltare) este acea parte a venitului național destinată reproducerii socialiste lărgite. Fondul de consum este partea din venitul național destinată satisfacerii nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale întregii societăți. Principalele elemente componente ale fondului de acumulare și ale fondului de consum rezultă din schema nr. 1.



Posibilitățile de lărgire a producției depind, în primul rînd, de mărimea fondului de acumulare. Astfel, cu cât este mai mare fondul de acumulare, sporesc și posibilitățile de lărgire a producției, de creștere în aceste condiții și a volumului venitului național. Efecte asemănătoare asupra posibilităților de desfășurare a procesului reproducerii socialiste lărgite generează și rata acumulării. Prin **rata acumulării** (a) se înțelege expresia procentuală a raportului dintre fondul de acumulare (A) și venitul național ($V.N.$).

$$a = \frac{A}{V.N.} \cdot 100$$

Dacă într-o țară venitul național total este de 400 miliarde dolari, iar fondul de acumulare este de 100 miliarde dolari, rata acumulării este de 25%, fiind determinată astfel:

$$a = \frac{A}{V.N.} \cdot 100 = \frac{100}{400} \cdot 100 = 25\%$$

Din această relație se poate determina și mărimea fondului de acumulare în condițiile în care se cunosc volumul venitului național utilizat și rata acumulării, astfel:

$$A = \frac{V.N. \times a}{100}$$

Pornind de la exemplul de mai sus, fondul de acumulare se determină astfel:

$$A = \frac{400 V.N. \times 25}{100} = 100 \text{ miliarde dolari}$$

Prin urmare, mărimea fondului de acumulare și deci posibilitățile de lărgire a producției depind, pe de o parte, de volumul absolut al venitului național, iar pe de altă parte, de rata acumulării.

2 Dependenta mărimii fondului de acumulare de volumul venitului național utilizat și de rata acumulării, demonstrează că pentru lărgirea proporțiilor producției, cât și pentru satisfacerea nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale populației, o importanță deosebită are proporția în care venitul național utilizat se împarte în fond de acumulare și fond de consum. În egală măsură însă este importantă eficiența cu care este utilizat fondul de acumulare, eficiența investițiilor făcute. „Societatea noastră socialistă, ca orice societate de altfel, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducția lărgită, o acumulare înaltă — baza dezvoltării forțelor de producție, a nivelului de civilizație generală a țării. În același timp, trebuie să se asigure creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice și, odată cu acestea, creșterea venitului național, singura sursă a desfășurării neîntrerupte a reproducției lărgite și ridicării neconținute a nivelului de trai al întregului popor”.

La fundamentarea proporției dintre fondul de acumulare și fondul de consum în țara noastră în etapa actuală se pornește de la necesitatea asigurării unei rate înalte a acumulării și de la necesitatea utilizării cât mai eficiente a acesteia. Această necesitate decurge în primul rînd, din cerințele revoluției științifice-tehnice contemporane. Introducerea în producție a noilor realizări ale științei și tehnicii necesită fonduri sporite de la o etapă la alta, care pot fi asigurate numai prin alocarea unei părți importante din venitul național în vederea lărgirii producției. Amplificarea preocupărilor în domeniul cercetărilor științifice au determinat creșterea ponderii cheltuielilor cu cercetarea științifică în venitul național. De asemenea, actuala revoluție științifică-tehnică favorizează procesul de înnoire a produselor, de ridicare a parametrilor tehnico-economici ai acestora și de lărgire pe această bază a producției.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

În al doilea rînd, creșterea puternică a forțelor de producție, modernizarea acestora, necesită importante fonduri pentru dezvoltarea acelor subramuri ale economiei naționale în care se produc principalele mijloace de producție. Dezvoltarea susținută a ramurilor de vîrf ale industriei constructoare de mașini: electronica, electrotehnica, mecanica fină etc., solicită un volum sporit de investiții care au ca sursă principală fondul de acumulare.

Asigurarea bazei proprii de materii prime și energetice, presupune, de asemenea, ample investigații pe linia prospecțiunilor geologice, în vederea identificării, evaluării și stabilirii modalităților pentru atragerea treptată a tuturor resurselor naturale în circuitul economic. Astfel, în actualul deceniu 1981—1990 sînt alocate fonduri mari de investiții pentru lărgirea bazei de materii prime și energetice, pentru ca țara noastră să devină în această perioadă independentă din punct de vedere energetic.

În al treilea rînd, mărimea acumulării, în etapa actuală, este organic legată de obiectivul strategic stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și trecerea României în rîndurile țărilor cu dezvoltare economică medie pînă în anul 1985. Creșterea în ritm susținut a venitului național, a producției industriale și agricole, a productivității muncii etc., în vederea atingerii unui nivel al acestor indicatori calculați pe locuitor la nivelul realizărilor din țările cu dezvoltare economică medie, necesită întărirea bazei reproducției lărgite și deci alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare.

În al patrulea rînd, înlăptuirea noii revoluții agrare, dezvoltarea susținută a producției agricole, alături de celelalte priorități ale economiei naționale în etapa actuală, necesită fonduri sporite pentru dezvoltarea și modernizarea producției agricole.

În al cincilea rînd, dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și localităților țării, modernizarea economiei tuturor județelor, dezvoltarea mai accelerată a economiei în județele cu un potențial industrial mai scăzut necesită înlăptuirea unui amplu program de investiții care își are sursa principală tot în fondul de acumulare. În aceeași direcție influențează și intensificarea procesului de urbanizare, de creare de noi centre urbane, precum și realizarea celorlalte măsuri stabilite prin programul de sistematizare economico-socială a teritoriului țării.

În al șaselea rînd, acumularea este necesară și pentru asigurarea volumului sporit de investiții destinate dezvoltării bazei materiale a instituțiilor social-culturale. Ridicarea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, presupune existența unei puternice baze materiale a instituțiilor din domeniile învățămîntului, culturii, sănătății, sportului, precum și a unui fond de locuințe care să satisfacă exigențele populației. Reducerea duratei săptămînii de lucru în actualul deceniu va impune în mod necesar lărgirea bazei materiale a instituțiilor culturale și sportive și deci menținerea unei rate înalte a acumulării.

3. Experiența României demonstrează că utilizarea eficientă a acumulării permite creșterea în ritm susținut a venitului național și deci și a fondului de consum pentru asigurarea satisfacerii pe un plan superior a nevoilor materiale și spirituale ale populației. Corelația dintre rata înaltă a acumulării, sporirea venitului național și creșterea în ritm susținut a fondului de consum în țara noastră este convingător ilustrată de datele din tabelul următor.

Așadar, rata înaltă a acumulării în țara noastră, și ca expresie a utilizării ei eficiente, a fost însoțită de creșterea sporului de venit național de la o etapă la alta. În aceste condiții a fost posibilă creșterea în ritm susținut și a fondului de consum, care după anul 1965 a depășit ritmul mediu anual de 7,0 la sută, fiind superior față de perioadele anterioare.

Creșterea fondului de consum în condițiile unei rate înalte a acumulării necesită și asigurarea unei eficiențe economice ridi-

Rata acumulării și creșterea venitului național în R.S. Româna

Perioada	Rata acumulării	Sporul de venit național (miliarde lei)	Ritmul mediu anual de creștere	
			a venitului național	a fond. de consum
1951—1955	17,6	—	—	—
1956—1960	16,0	27	6,9	4,5
1961—1965	24,3	51	7,0	5,3
1966—1970	28,8	66	7,8	7,0
1971—1975	34,1	150	11,3	7,5
1976—1980	36,3	248	7,2	7,0

cate în utilizarea fondului de acumulare, deoarece numai pe această bază este posibilă obținerea sporului de venit național. Totodată, utilizarea cu eficiență economică sporită a fondului de acumulare în etapa actuală este posibilă ca urmare a revoluției științifice tehnice, a soluțiilor moderne, înaintate oferite la numeroasele probleme pe care le ridică dezvoltarea producției.

Pentru cincinalul 1981—1985, rata acumulării va fi de 30%, asigurînd dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, concomitent cu ridicarea bunăstării întregului popor. Nivelul de 30% al ratei acumulării în etapa actuală asigură creșterea în ritm susținut a producției industriale și agricole, a venitului național, trecerea pînă în anul 1985 a României în rîndurile țărilor mediu dezvoltate din punct de vedere economic.

În aceste condiții are loc o creștere susținută și a venitului național pe locuitor care a sporit de la circa 7 670 lei în 1965, la peste 17 000 lei în 1975, la circa 23 000 lei în 1980, la circa 35 000 lei în 1985, urmînd să ajungă la 50 000 lei în 1990.

Nivelul ratei acumulării, într-o etapă sau alta reflectă amploarea și complexitatea obiectivelor reproducției lărgite, precum și efectele acțiunii unor factori tehnici, economici și social-politici și care își pun amprenta asupra dezvoltării economico-socială a unei țări. În acest context, rata acumulării în etapa actuală, utilizarea cît mai eficientă a acesteia trebuie să asigure desfășurarea într-un ritm susținut a reproducției, în condițiile în care economia mondială se confruntă cu probleme deosebit de complexe generate de criza economică, de prelungirea crizei energetice, de materii prime, alimentară etc., efecte ce se fac resimțite și în țara noastră. Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1982, prin nivelul indicatorilor, prin principalele ritmuri și proporții, inclusiv din sfera producerii și utilizării venitului național, cuprinde sarcinile care decurg din obiectivul strategic al dezvoltării economico-sociale a României în actualul cincinal și, totodată, ține seama de unele fenomene ale economiei mondiale. Ritmul de creștere a venitului național de 5,5% în anul 1982 ca și ritmurile de creștere a producției industriale, agricole, a produsului social, deși sînt stabilite la dimensiuni mai mici față de perioadele anterioare, reflectă un dinamism puternic, deoarece exprimă sporuri absolute considerabil mai mari și solicită serioase modificări de structură — accelerarea progresului tehnologic, ridicarea eficienței economice etc. De menționat că ritmurile de creștere ale României și în etapa actuală se situează peste media europeană și mondială.

Menținerea dinamismului economiei românești, necesită în continuare asigurarea unei rate înalte a acumulării, repartizarea judicioasă a venitului național în fond de acumulare și fond de consum, luînd în considerare multitudinea factorilor care acționează în economia țării noastre și în economia mondială.

prof. dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

România la Sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării

Propuneri realiste, constructive pentru o lume fără arme și fără războaie

ESTE O REALITATE profund îngrijorătoare că în perioada care a trecut de la prima sesiune specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării situația în domeniul înarmărilor a evoluat într-o direcție opusă concluziilor și documentelor adoptate cu acel prilej. Accentuarea tendințelor de militarizare a vieții internaționale, acumularea în lume și în special pe continentul european a unui enorm potențial de distrugere, în condițiile perpetuării tendințelor de consolidare și reimpărțire a sferelor de influență, de amestec în treburile interne ale altor state, a mărit considerabil pericolele care amenință pacea, securitatea, însăși existența civilizației umane. În același timp, cheluielile militare provoacă mari dificultăți și distorsiuni în dezvoltarea economică a tuturor țărilor, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, agravează criza economică mondială, reprezintă un obstacol major în calea lichidării subdezvoltării și a instaurării unui ordin economic internațional, a realizării stabilității economice și politice mondiale.

Subliniind că nimic nu justifică și nu poate justifica cursa înarmărilor, politica de înarmare și război, tovarășul Nicolae Ceaușescu releva în expunerea sa programatică la plenara largită din 1—2 iunie a.c. a C.C. al P.C.R. că „este tot mai evident, așa cum afirmă diferite organisme și congrese internaționale, îndeosebi ale oamenilor de știință, că într-un nou război mondial atomo-nuclear n-ar mai exista nici învinși, nici învingători, ci va fi distrusă omenirea. De aceea se impune ca popoarele să-și unească eforturile pentru a opri cursa spre dezastru, pentru asigurarea păcii”.

Pornind de la aceste realități, România consideră că astăzi mai mult ca oricând, problema fundamentală a omenirii este pacea sau războiul. Poporul nostru, care în cursul istoriei sale milenare a cunoscut el însuși și a suferit, nu o dată, ororile și distrugerile războiului, iar în prezent se află angajat într-un grandios efort național de dezvoltare economică și socială, își exprimă convingerea că încetarea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare reprezintă singura alternativă rațională la riscul real al unei conflagrații nucleare nimicitoare. În acest spirit, România a acționat și acționează cu consecvență pentru eliminarea definitivă a forței din relațiile dintre state și soluționarea tuturor conflictelor și diferendelor internaționale exclusiv prin mijloace politice, prin tratative, pentru realizarea dezideratului vital al omenirii de a trăi într-o lume fără arme și fără războaie. Luptător neabătut pentru cauza păcii, libertății și independenței popoarelor, președintele Nicolae Ceaușescu militează cu principialitate și consecvență, în contactele și convorbirile sale frecvente cu conducătorii altor țări, cu oameni politici din diferite țări, precum și în forurile internaționale, în favoarea renunțării cu desăvârșire, de către toate statele, la politica de forță și dictat, pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al națiunilor la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Ca expresie a acestei politici consecvente, din imputernicirea președintelui Nicolae Ceaușescu și în baza mandatului încredințat de către Marea Adunare Națională, au fost prezentate de către ministrul de externe român actualii sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. poziția țării noastre în problemele dezarmării și, în acest cadru, o serie de propuneri concrete destinate să contribuie la succesul acestui forum mondial. Propunerile ample, concrete ale țării noastre, însoțite de semnătura a 18 milioane de cetățeni ai României socialiste, reprezintă o expresie convingătoare a profundului său atașament la cauza dezarmării și înțelegerii internaționale, a solidarității sale cu celelalte națiuni ale lumii în eforturile pentru realizarea unui acord între toate statele, pentru oprirea — până nu este prea târziu — a cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării.

Prezentând acest document țării noastre a pornit de la convingerea fermă că cea de-a doua sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării poate și trebuie să marcheze o cotitură radicală în direcția opririi cursei iraționale a înarmărilor și declanșării unui proces real de dezarmare, în primul rând de dezarmare nucleară. România își exprimă încrederea că stă în puterea țărilor membre ale O.N.U. ca, acționând cu spirit de răspundere și voință politică, să facă din această sesiune un moment hotărâtor în lupta pentru îndeplinirea aspirațiilor arzătoare ale popoarelor spre o lume a înțelegerii și cooperării între toate statele, indiferent de mărime sau orânduire socială.

Cele 17 propuneri prezentate săptămîna trecută de țara noastră în cadrul sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. — și publicate și în revista noastră — reprezintă un program cuprinzător și unitar de acțiune vizînd soluționarea radicală a problemelor dezarmării. Sintetizînd și dezvoltînd corespunzător condițiilor actuale propuneri susținute consecvent de România la O.N.U. și în alte foruri internaționale, acest program vizează toate laturile dezarmării și concepe în mod realist înfăptuirea acesteia ca pe un proces care poate fi înfăptuit numai treptat, prin măsuri parțiale ce ar urma să fie negociate, atît bilateral cît și multilateral, cu priorități și termene bine stabilite, pe baza unei viziuni de perspectivă care să conducă în final la dezarmare generală și totală.

Caracterul realist al acestui document, elaborat sub direcția îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, este evidențiat și de faptul că se urmărește ca fiecare pas în direcția dezarmării să nu se realizeze în detrimentul vreunui stat, să nu micșoreze securitatea statelor și cea mondială în ansamblul său, ci să asigure echilibrul necesar, dar la cote tot mai scăzute, prin diminuarea continuă a armamentelor.

Avînd în vedere că prin uriașa lor capacitate de distrugere, armele nucleare reprezintă cea mai mare primejdie pentru omenire, programul prezentat de România la O.N.U. acordă o prioritate absolută dezarmării nucleare, ceea ce implică încetarea producției de arme nucleare și trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente pînă la lichidarea lor totală, interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare și a celorlalte arme de distrugere în masă. În același timp, considerînd pe deplin îndreptățite preocupările multor popoare cu privire la pericolele pe care le prezintă armamentele convenționale, țara noastră subliniază importanța deosebită pe care ar avea-o pentru asigurarea păcii și securității internaționale adoptarea unor măsuri eficiente de reducere substanțială a acestor armamente și de creștere a încrederii între state.

Considerînd că aplicarea măsurilor vizînd oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare trebuie să se facă în condiții de încredere reciprocă, România se pronunță pentru asigurarea unui control internațional strict și eficient al îndeplinirii obligațiilor asumate, în vederea realizării unei dezarmări reale.

Interdependența dintre dezarmare și soluționarea exclusiv prin mijloace pașnice a diferendelor internaționale scoate puternic în lumină importanța excepțională pe care ar avea-o angajamentul solemn al tuturor statelor de a renunța la orice formă de recurgere la forță și la amenințarea cu forța, de a respecta independența tuturor popoarelor, dreptul lor imprescriptibil de a-și hotărî liber destinele, fără nici un amestec din afară.

Considerînd că în lumea de azi dezarmarea, ca și alte probleme globale de interes vital pentru întreaga omenire trebuie soluționate într-un mod democratic, cu participarea activă a tuturor statelor, România se pronunță și cu acest prilej pentru creșterea rolului și răspunderii Organizației Națiunilor Unite în oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării.

În același timp, un factor nou, progresist, în relațiile internaționale contemporane, de o însemnătate excepțională în lupta pentru salvagardarea păcii pe planeta noastră și afirmarea politicii de destindere și independență națională îl reprezintă acțiunea popoarelor, a opiniei publice mondiale. Un rol deosebit revine în acest context tineretului, vital interesat în asigurarea unui viitor pașnic și fericit, precum și oamenilor de știință, care cunosc cel mai bine capacitatea distructivă a armamentelor moderne și căroră, tocmai de aceea le revine răspunderea de a-și spune cuvîntul în dezbaterile în problema dezarmării.

În spiritul întregii sale politici de pace, colaborare și înțelegere internațională, prezentîndu-și propunerile, țara noastră s-a declarat gata să conlucreze cu celelalte state, în spirit de receptivitate, la examinarea oricăror propuneri constructive, astfel încît sesiunea specială să răspundă pe deplin așteptărilor popoarelor, ducînd la adoptarea de măsuri practice de încetare a cursei înarmărilor și trecere la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, pentru apărarea vieții și civilizației pe planeta noastră, pentru a lăsa moștenire generațiilor de mîine o lume mai sigură, mai bună și mai dreaptă.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Țări în curs de dezvoltare: avantajele economice ale dezarmării

CURSA înarmărilor constituie o uriașă risipă de mijloace materiale și forță de muncă, agravând pericolul izbucnirii unui război nimicitor la scara planetei; mai puțin cunoscute și cuantificate sînt uriașele posibilități pe care operația inversă — dezarmarea — le-ar deschide în fața tuturor țărilor și îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, pentru întărirea potențialului lor economico-social.

O asemenea încercare de evaluare a efectelor favorabile ale dezarmării asupra economiei țărilor cel mai puțin dezvoltate din lume a fost efectuată nu de mult sub egida O.N.U. Din tabelul alăturat rezultă că, în cazul în care se vor realiza pași hotărâți în direcția dezarmării (concretizați, de pildă, în reducerea

Creșteri în perioada 1970—2000

Grupul de țări	P.I.B./loc. (în dolari S.U.A.)			Locuri de muncă în industrie (milioane de om/an)			Resurse de capital de capital (miliarde dolari S.U.A.)		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Țări din zona aridă a Africii	143,4	353,1	246,2	20,6	48,4	234,9	57,3	135,8	236,9
Țări din Africa tropicală	136,1	190,4	139,8	134,1	177,6	132,4	364,4	501,3	137,5
Țări asiatice cu un nivel redus al venitului național	418,2	488,1	116,7	52,8	58,3	110,4	327,5	878,3	115,5
Țări latino-americane, avînd puține resurse	214,9	381,5	155,8	41,6	67,9	163,2	110,5	185,4	167,6

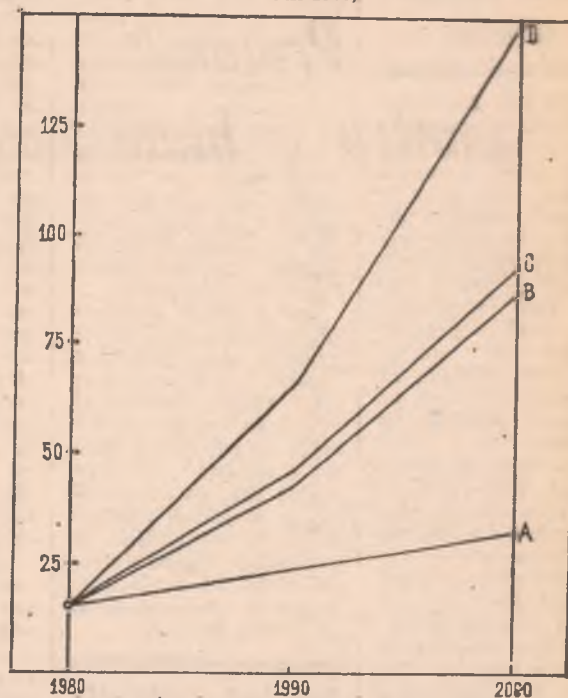
A — În condițiile menținerii constante a ponderii cheltuielilor militare în P.N.B. și a repartitiei geografice a industriei de armament; B — În condițiile dezarmării, respectiv ale reducerii considerabile a cheltuielilor militare în bugetul tuturor statelor; C — Raport procentual între creșterea din cazul B și cea din cazul A.

Sursa: U.N., Doc. A/36/356, 5.X.1981.

cu două treimi a nivelului cheltuielilor militare ale celor două mari puteri și cu 60% a ponderii acestora în P.N.B.-ul celorlalte țări), resursele de capital ale țărilor din diferite zone în curs de dezvoltare din lume ar putea crește de 1,2—2,4 ori mai mult, decît în condițiile menținerii cursului actual al cursei înarmărilor. Aceasta ar permite majorarea mult mai substanțială a locurilor de muncă în industria țărilor respective, iar ambii factori conjugați ar permite accelerarea creșterii P.I.B./loc., în special în țările din zona aridă a Africii și din America Latină.

Evident, o asemenea evoluție presupune și amplificarea fluxului creditelor și ajutoarelor nerambursabile dinspre țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare, mai ales către cele

Previzuni asupra creșterii ajutorului public pentru dezvoltare, în condițiile dezarmării (în miliarde dolari S.U.A., la prețurile din 1970)



A — Ajutorul pentru dezvoltare la nivelul de 0,35% din P.N.B., în perioada 1980—2000

B — Ajutorul de la pct. A, plus 15% din economiile realizate prin dezarmare în 1990 și 25% în anul 2000

C — Ajutorul pentru dezvoltare la nivelul de 0,7% din P.N.B. în 1990, respectiv 1% din P.N.B. în anul 2000

D — Ajutorul de la pct. C, plus aceleași cote din economiile realizate prin dezarmare.

mai sărace dintre ele. O imagine asupra efectului pe care l-ar avea canalizarea în acest sens — fie ea și parțială — a mijloacelor eliberate prin dezarmare este oferită de graficul de mai jos, care ia drept bază două nivele actuale ale ajutorului public pentru dezvoltare: cel preconizat de O.N.U. (0,7% din P.N.B.-ul fiecărei țări furnizoare) și cel realizat efectiv (0,35 — în medie — din P.N.B.-ul global al țărilor furnizoare). Se observă că, dacă s-ar atinge în anul 2000 nivelul ajutorului public de dezvoltare stabilit de O.N.U. și — concomitent — s-ar ajunge să se orienteze în același scop un sfert din fondurile economisite prin dezarmare, volumul resurselor de care ar dispune țările în curs de dezvoltare în vederea accelerării progresului lor economico-social ar spori de patru-cinci ori în raport cu simpla extrapolare a situației actuale.

N.P.

Participarea României la G.A.T.T.

(Continuare din pag. 16)

țările capitaliste dezvoltate și cu 40% la cel în țările în curs de dezvoltare; evitarea folosirii de către partenerii noștri comerciali a metodelor de evaluare vamală în scopuri protecționiste; aplicarea de proceduri simplificate, nediscriminatorii la eliberarea autorizațiilor de import din România; evitarea utilizării standardelor și a sistemelor de certificare a conformității produselor cu standardele în scopul creării de obstacole artificiale în calea exporturilor românești; prevenirea deschiderii de proceduri antidumping împotriva exporturilor românești și a impunerii abuzive de taxe antidumping asupra importurilor provenind din România; facilitarea accesului produselor aeronautice românești pe piețele internaționale, grație eliminării taxelor vamale și a restricțiilor cantitative la aceste produse; asigurarea de condiții mai favorabile pentru exporturile românești de carne de vită și produse lactate. În schimbul acestor facilități tarifare și netarifare pe care le-a obținut în urma rundei Tokyo, țara noastră a acordat reduceri de taxe vamale la import pentru 158 poziții tarifare, a redus coeficientul de evaluare vamală, și-a asumat obligațiile din acordurile la care a aderat.

e) Asigurarea unui cadru favorabil pentru lărgirea exporturilor românești de produse textile prin participarea la Aranjamentul Multifibre încheiat în cadrul G.A.T.T., care stă la baza acordurilor bilaterale de reglementare a comerțului cu aceste produse.

f) Prin aderarea la Protocolul privind negocierile comerciale dintre 18 țări în curs de dezvoltare, negociat în cadrul G.A.T.T., țara noastră beneficiază de reduceri de taxe vamale de 15—50% la exportul unor produse în țările membre la Protocol.

g) Fiind membră a G.A.T.T., țara noastră folosește regulile G.A.T.T. și mecanismele consultărilor pentru reglementarea unor probleme ce apar în schimburile comerciale cu celelalte țări membre.

h) Ca țară în curs de dezvoltare membră a G.A.T.T., țara noastră beneficiază de măsurile speciale în favoarea acestor țări și în special de asistență tehnică din partea secretariatului G.A.T.T., inclusiv pentru pregătirea de cadre în domeniul polițiilor comerciale.

În ce privește obligațiile asumate de partea română prin aderarea la G.A.T.T., în afara celor deja menționate, subliniem necesitatea respectării principiilor și regulilor sale (aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate), publicarea și — după caz — transmiterea la G.A.T.T. a statisticilor și a reglementărilor de comerț exterior etc.

Cu ocazia primirii de către președintele Nicolae Ceaușescu, la 20 mai a.c., a directorului general al G.A.T.T., Arthur Dunkel, care a făcut o vizită în țara noastră, acesta a dat o deosebită apreciere contribuției României la activitățile G.A.T.T. Cu acest prilej s-a exprimat convingerea că reuniunea G.A.T.T. la nivel ministerial din toamna anului 1982 va contribui la dezvoltarea liberă, echitabilă a relațiilor comerciale și economice internaționale, la promovarea colaborării și înțelegerii între națiuni. Președintele Nicolae Ceaușescu a exprimat hotărârea României de a acționa pentru reușita acestei reuniuni.

Stocurile mondiale de uraniu

STUDII ale Institutului britanic al uraniului apreciază la 120 mii tone stocurile mondiale de uraniu, ceea ce — la o pondere a energiei nucleare în balanța energetică a lumii de numai o sută în prezent și 17 la sută prognozată pentru 1985 — permite concluzia că aceste stocuri vor continua să fie ridicate cel puțin pe parcursul intervalului menționat.

Sursa citată de ziarul Financial Times situează la peste 40 mii t/an necesitățile de uraniu în țările nesocialiste, din acest total numai 28 mii tone fiind destinate alimentării reactorilor, iar restul — pentru procesul de îmbogățire. Dar chiar și în acest ultim caz oferta depășește necesitățile ca urmare a încetării temporare a părutului în construcția de

zervele exploatabile acestea sînt estimate la circa 5 mil. tone, cantitate care pînă în perspectiva anului 2000 este considerată drept suficientă și chiar peste necesitățile tipurilor actuale de reactoare. În același timp, îmbunătățirile tehnologice vor fi în măsură să permită reducerea cu pînă la un sfert a consumului de uraniu pentru aceste tipuri de reactoare.

Într-o etapă ulterioară caracterizată prin revenirea semnificativă a cererii, producătorii se vor vedea nevoiți să treacă la programe intense de explorare pentru a depista noi zăcămintele sau, ca alternativă, să majoreze productivitatea activității de exploatare în zăcămintele deja aflate în producție cu conținut sărac de substanță utilă.

Previziuni neconfirmate

PREVIZIUNILE privind situația economiei

Piața uraniului

	Cerere anuală (inclusiv pt. f.c. de îmbogățire) (tone uraniu)	Oferta estimativă (producție potențială maximă a minelor existente și a depozitelor cunoscute) (tone uraniu)
1981	31 000	43 000
1990	61-81 000	96 000
1995	73-111 000	86 000

reactoare, fenomen pus pe seama recesiunii din economia mondială.

În ceea ce privește re-

vest-germane pentru anul în curs sînt mai puțin optimiste decît anticipările făcute anul tre-

cut de aceleași instituțe de specialitate și nu dau speranțe că R.F. Germania va redeveni curînd „locomotivă“ țărilor dezvoltate. Condițiile mai bune în care se desfășoară în acest an activitatea economică sînt caracterizate prin reducerea ratei dobînzilor (dar care rămîne totuși destul de ridicată față de nivelul obișnuit în cazul R.F.G.), ca urmare a diminuării deficitului balanței de plăți precum și a declinului înregistrat de rata inflației, ceea ce a dus la creșterea încrederii în marca vest-germană și la descurajarea scurgerii capitalurilor către alte țări. Totuși, investițiile în producție rămîn reduse, iar șomajul — la un nivel ridicat. În toamna anului trecut instituturile de prognoză anticipau pentru 1982 — o creștere a P.N.B. cu 1 la sută și un nivel al șomajului de 1,6 mil. persoane. În luna mai a.c. aceleași surse indicau posibilitatea unei creșteri reale numai de 0,5 la sută și cifra de 1,8 mil. șomeri. Prin ritmul creșterii P.N.B. Germania Federală se situează încă în urma mediei celorlalte țări occidentale dezvoltate, iar efectul combinat al stocurilor la producția de export și al inflației pune sub semnul întrebării posibilitatea înviorării rapide — respectiv în a doua jumătate a acestui an — a economiei acestei țări.

Programe de dezvoltare

Spania: măsuri de redresare economică

PERSISTENȚA stării de semi-stagnare a economiei (P.I.B. a cunoscut creșteri minore: 2,7% în 1978, 0,6% în 1979, 1,2% în 1980, 1% în 1981), niveluri dintre cele mai ridicate ale șomajului (14%) și inflației (14,4%), un progres minor al investițiilor estimat la numai 1,5%, un deficit al plăților curente de 5 miliarde dolari și o datorie externă pe termen lung de 27 miliarde dolari — au pus în fața guvernului spaniol probleme de politică economică dintre cele mai dificile.

În vederea stimulării activității productive a fost elaborat un program de investiții publice pentru anii 1982-1984 totalizînd 825 miliarde pesetas (aproximativ 9 miliarde dolari), destinate în principal cercetării și dezvoltării tehnologice, protecției de conservare a energiei, dezvoltării transporturilor și infrastructurii în general, acordării de ajutoare agriculturii și pescuitului precum și finanțării parțiale a planurilor de restructurări în industrie. Acestea din urmă privesc următoarele ramuri: siderurgia, construcțiile navale, industria textilă, a hîrtiei, a bunurilor de echipament electrice și a componentelor electronice, iar fondurile necesare, estimate la 570 miliarde pesetas (circa 6 miliarde dolari) în perioada 1981-1983, vor fi constituite — în afara alocărilor de la buget — din credite bancare interne.

Pentru agricultură, care a avut mult de suferit de pe urma gravei secete din 1981 (producția diverselor cereale s-a redus cu procente cuprînsse între 5% și 45%) a fost, de asemenea, elaborat un program prevăzînd extinderea irigațiilor pe 150 mii ha, ameliorarea sistemului de irigații pe alte 125 mii ha, modernizarea producției agricole pe 10 mil ha de ferme și crearea a 50 mii noi locuri de muncă în sectorul agricol.

În cadrul Programului energetic național în 1981 au fost luate noi măsuri urmîrind reducerea dependenței de petrolul importat la 50% în 1982, creșterea utilizării energiei atomice (noi capacități totalizînd 10 mii MW se află în construcție), a cărbunului și gazelor naturale, intensificarea explorărilor petroliere atît în Spania cît și în străinătate prin cooperare, centralizarea sub controlul statului a utilizării petrolului și produselor petroliere.

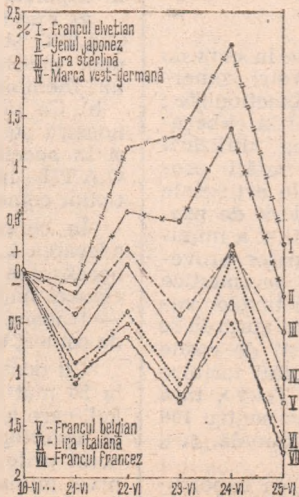
România și Spania au dezvoltat continuu relațiile economice. În Spania funcționează o societate mixtă de producție și comercializare — Caroquem — pentru produse chimice și una — Romfarma — pentru medicamente și cosmetice. România exportă în Spania tractoare, autoturisme de teren ARO, rulmenți, produse siderurgice, produse chimice ș.a. și importă acumulatori pentru mijloace de transport, produse siderurgice și neferoase etc.

Rodica GHEORGHÎȚĂ
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 21-25 iunie a.c. pe fondul unor pronunțate oscilații ale cursului său față de majoritatea valutei occidentale, poziția dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională s-a consolidat. Procesul de apreciere a monedei americane, cu deosebire spre sfîrșitul intervalului analizat, a fost motivat în principal de evoluția curentă a dobînzilor la fondurile în dolari pe piețele S.U.A. și piața internațională de capitaluri, dar mai ales de evoluția anticipată a acestor dobînzii de către majoritatea operatorilor de devalute. Nivelul dobînzilor la fondurile federale s-a majorat de la circa 13,875 la 14,925% (și peste), iar dobînzile la fondurile în eurodolari s-au menținut ferme. Ecartul de dobîndă față de o serie de alte valute, în special față de moneda vest-germană și yenul japonez, s-a accentuat.

Cursul lirei sterline față de dolar s-a deteriorat, de la 1,7325 dolari în ziua de referință de 18 iunie a.c. la 1,7235 la finele intervalului analizat, menținîndu-se însă ferm față de celelalte valute vest-europene. Aceasta se explică îndeosebi prin faptul că, deși traversează o perioadă de puternice conflicte sociale, economia britanică înregistrează un ritm al inflației sub cel anticipat (9,5% în termeni anuali, în prezent) și performanțe relativ bune pe planul schimburilor comerciale cu străinătatea. Poziția mărcii vest-germane față de dolar s-a deteriorat sensibil, cursul modificîndu-se de la 2,4650 mărci/dolar la 18 iunie la 2,43 mărci/dolar la 25 iunie — o depreciere de peste 1,0 puncte procentuale (p.p.) — îndeosebi sub influența ecarterului de dobîndă. Francul elvețian s-a menținut pe poziții relativ ferme (cursul în ziua de referință fiind 2,1350 franci/dolar iar la finele săptămîinii de 2,13 franci/



Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A.

dolar), în principal ca efect al majorării de către marile bănci elvețiene a dobînzilor la depozitele la termen cu 0,5 p.p., cu începere din a doua zi a intervalului analizat.

Cursul francului francez față de dolar a marcat o scădere de peste 1,7 p.p. (de la 6,8 la 6,93 franci/dolar); Banca Franței a continuat politica de reducere a dobînzilor interne de după „realinierea“ recentă în cadrul sistemului monetar vest-european. O proporție apropiată de depreciere (circa 1,65 p.p.) a cunoscut lira italiană, cotată la finele intervalului de 1 402 lire/dolar comparativ cu 1 379 lire/dolar în ziua de referință. Yenul japonez s-a depreciat — în condițiile unei intervenții substanțiale a Băncii Japoniei pentru susținerea valutei naționale — cu numai 0,20 p.p., situîndu-se la finele săptămîinii la 258 yeni/dolar, față de 257,50 yeni/dolar la 18 iunie a.c.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au marcat următoarea evoluție (nivel de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 18 și 25 iunie a.c.): eurodolari — 16,625 și 16,875%, euromărcii vest-germane — 9,1875 și 9,1875%, eurofranci elvețieni 6,875 și 6,5625%.

Prețul aurului a înregistrat scăderi sensibile atîrînd în cursul intervalului și valori de 296 dolari/uncie (cele mai joase din luna august 1979). La ultimul fixing de de la Londra din ziua de 25 iunie prețul aurului a atins 303,50 dolari/uncie, comparativ cu 303,75 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîina precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEAN

Breviar

În urma încheierii negocierilor dintre țările industrializate din O.C.D.E. și cele petroliere membre ale O.P.E.C. s-a hotărât reconstituirea și majorarea fondurilor alocate de F.A.O. țărilor în curs de dezvoltare prin intermediul Fondului internațional de dezvoltare agricolă (F.I.D.A.). Fondurile F.I.D.A. urmează să fie majorate la 2,1 mrd. dolari (de la un mld. dolari în prezent) cu o participare estimată la 620 mil. dolari din partea țărilor dezvoltate din O.C.D.E., 450 mil. dolari din partea țărilor petroliere din O.P.E.C. și 30 mil. dolari vărsăminte ale țărilor în curs de dezvoltare membre. Luând în calcul și veniturile realizate din dobânzi, Fondul va fi în măsură să aloce în perioada 1981-1983 1,3 mld. dolari în plus față de suma de 900 mil. dolari alocată pînă în 1986 programelor de dezvoltare din țările rămase în urmă.

Programul F.I.D.A. a fost constituit ca o instituție financiară menită să asigure fonduri pentru proiecte inițiate de guverne ale țărilor în curs de dezvoltare sau de către diverse agenții internaționale care acordă ajutoare externe. Scopul acestui program constă în sprijinirea eforturilor de creștere a producției agricole și în general a nivelului de trai al populației rurale din țările rămase în urmă.

avea rol de catalizator în sprijinirea eforturilor de cooperare regională „Sud-Sud”; ele pot să dedice o parte din programele lor de dezvoltare, asistenței tehnice în favoarea țărilor rămase în urmă, pentru a contribui la reducerea decalajelor ce afectează în prezent cooperarea regională.

Em. S

*) Laszlo, Ervin, UNITAR launches worldwide research on regional and interregional cooperation and Goals of the UNITAR Programme on regional and interregional cooperation, Bruxelles, mai 1982.

U.N.I.T.A.R.: un vast program de cercetare în sprijinul cooperării Sud-Sud

LA începutul acestui an, Programul Națiunilor Unite pentru formare și cercetare (U.N.I.T.A.R.) a lansat un vast program de cercetare privind posibilitățile și limitele cooperării între țările în curs de dezvoltare, pe plan regional și interregional. Grupul de specialiști în probleme ale dezvoltării (care se va reuni, în următorii doi ani la interval de câteva luni pentru îmbunătățirea programului și determinarea implicațiilor lui sub aspect social) își propune ca, în final, să elaboreze recomandări asupra celor mai pertinente politici în măsură să stimuleze dezvoltarea internațională prin extinderea legăturilor regionale dintre țările rămase în urmă, în condițiile unei cooperări mai eficiente între Nord și Sud. Astfel, programul va include cercetări orientate în trei planuri de acțiune: cooperarea regională între țările în curs de dezvoltare; cooperarea între țări — fie ele în curs de dezvoltare sau dezvoltate — integrate unor organisme regionale; probleme ce țin de cadrul legal, instituțional, social și moral și care să permită buna funcționare a cooperării regionale sau interregionale.

Programul se încadrează în activitatea de cercetare pentru identificarea politicilor și măsurilor adecvate în vederea realizării obiectivelor noii ordini economice internaționale, fiind în consens cu rezoluția O.N.U. privind negocierile

globale menite să ducă la instaurarea unui nou sistem de relații economice internaționale bazat pe principiile egalității în drepturi, avantajului reciproc și promovării intereselor tuturor țărilor.

Aceste preocupări sînt apreciate de inițiatorii proiectului ca esențiale pentru succesul negocierilor globale, atît timp cît se menține și se accentuează dependența țărilor în curs de dezvoltare față de lumea industrializată, atît timp cît mecanismele de ajutor bilateral, cooperarea tehnică bilaterală fragmentează posibilitatea unor eforturi globale. În acest context, cooperarea subregională, regională și interregională este văzută ca o cale pertinentă de abordare spre realizarea dezvoltării colective prin forțe proprii a țărilor rămase în urmă.

După cum sublinia directorul programului, **Ervin Laszlo***, din gama largă a unor astfel de posibilități de cooperare U.N.I.T.A.R. se concentrează asupra problemelor vizînd resursele umane și inovația, avantajele reciproce care trebuie să derive din consolidarea cooperării între grupuri de țări în curs de dezvoltare integrate în organisme regionale. Prin realizarea proiectelor se urmărește evidențierea și utilizarea cît mai completă a posibilităților economice de care dispune, pe planul cooperării, fiecare țară în curs de dezvoltare; în același timp, țările industrializate pot

CONFERINȚA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ALIMENTAȚIE

LA CONFERINȚA Națiunilor Unite pentru Alimentație, ce s-a desfășurat la Acapulco (Mexic), cu participarea a 36 de țări importatoare și exportatoare, s-au dezbătut propunerile de eficientizare a ajutorului alimentar acordat țărilor sărace și căile de soluționare a gravelor probleme ce afectează 435 milioane locuitori ai planetei în stare de subnutriție. Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a declarat la deschiderea conferinței că „situația alimentară în lume se găsește la cel mai critic punct după criza de la începutul anilor '70, în special în Africa, unde fiecare persoană mănîncă cu 15% mai puțin decît în deceniul trecut”.

Specialiștii din cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) prezenți la conferință au subliniat că pentru eradicarea foametei pînă la sfîrșitul acestui secol ar fi necesar un ajutor alimentar suplimentar de 4 miliarde dolari anual. Lăsînd neschimbate actualele politici alimentare populația subnutrită a globului ar putea înregistra o creștere sensibilă de la 435 milioane locuitori, în prezent, la 585 milioane locuitori, pînă la sfîrșitul secolului.

Cea mai controversată problemă de pe agenda conferinței a constituit-o propunerea țărilor în curs de dezvoltare de stabilizare a prețurilor cerealelor pe piața internațională, prin înființarea în țările sărace, a unor stocuri în valoare totală de 2 miliarde dolari (echivalent cu 12 milioane tone cereale). Aceste stocuri ar urma să fie puse la dispoziția țărilor sărace atunci cînd prețurile cerealelor pe piața internațională se majorează. Dar unele din principalele țări exportatoare de cereale, invocînd principiile pieței li-

bere, au manifestat rezerve față de un asemenea plan, care ar putea influența negativ balanța mondială cerere/ofertă. Pe de altă parte, ele au arătat că nu vor putea majora în mod semnificativ ajutorul alimentar pe termen apropiat, datorită importanțelor lor deficitare bugetare.

Ceilalți mari exportatori de cereale — Canada, Australia, C.E.E. — deși nu sînt de acord în principiu cu crearea unui stoc — au arătat o anumită flexibilitate în această problemă. Franța și R. F. Germania au declarat că vor majora ușor ajutorul alimentar acordat țărilor în curs de dezvoltare, dar așa cum apreciază oficialitățile de la Națiunile Unite, acest ajutor se situează cu mult sub nivelul necesar pentru eradicarea foametei în lume.

La încheierea conferinței cele 36 de delegații participante au aprobat concluziile finale, cerînd Consiliului Mondial al Alimentației (WFC) să elaboreze un studiu privind crearea unor rezerve la dispoziția țărilor sărace, în perioadele de deficit cerealiere. S-a făcut totodată recomandarea să se studieze posibilitățile finanțării acestor stocuri de către Fondul Monetar Internațional (FMI). Aceste recomandări s-au făcut după ce principalele țări exportatoare de cereale au respins propunerea creării unui stoc în valoare de 2 miliarde dolari, echivalent cu importul anual al celor mai sărace țări.

Consiliul Mondial pentru Alimentație (WFC) urmează să elaboreze studiul și să-l prezinte la viitoarea Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

V. CĂMPEANU

Persistența decalajelor

DATELE statistice publicate de U.N.C.T.A.D. evidențiază că, în perioada 1960—1980, datorită faptului că țările în curs de dezvoltare au înregistrat un ritm de creștere economică superior celui al țărilor capitaliste dezvoltate, primul grup de țări și-a îmbunătățit întrucâtva poziția în cadrul producției mondiale. Pornind de la premisa că tendința amintită se va menține în perioada următoare, experții U.N.C.T.A.D. apreciază că în anul 2000 ponderea țărilor capitaliste dezvoltate se va reduce până aproape de 50 la sută, în timp ce ponderea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare va depăși un sfert (vezi tabelul).

Ponderi (în %) în populația și producția mondială

Grupul de țări	Populație			Produsul intern brut (total)		
	1960	1980	2000*	1960	1980	2000*
Țări capitaliste dezvoltate	22,9	19,4	16,2	72,1	64,7	50,5
Țări socialiste	34,2	31,9	28,9	16,0	20,6	23,6
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	42,9	48,7	54,9	11,9	14,7	25,9

*) Previzțiuni.

Sursa: U.N.C.T.A.D., Rapport sur le commerce et le développement, 1981.

Totuși, chiar și în aceste condiții și deși se scotează totodată o reducere treptată a ratei creșterii populației în țările în curs de dezvoltare, produsul intern brut mediu pe locuitor din acest grup de țări nu va reprezenta decât aproximativ 15 la sută din nivelul său mediu pentru țările capitaliste dezvoltate.

R. S. Vietnam: jaloane ale dezvoltării

DUPĂ CUM S-A ARĂTAT la cel de-al V-lea Congres al Partidului Comunist din Vietnam, sarcina economică fundamentală în actualul deceniu constă în continuarea făuririi bazei tehnico-materiale a socialismului (punându-se accent pe dezvoltarea agriculturii, a producției de bunuri de larg consum și de mărfuri pentru export), în accelerarea progresului tehnic și pregătirea condițiilor pentru realizarea unui ritm mai rapid de creștere a industriei grele în etapele următoare, în satisfacerea necesităților esențiale ale populației, în stabilizarea și ridicarea nivelului său de trai material și cultural.

În acest context planul de dezvoltare a economiei naționale a R.S. Vietnam pe anul 1982 prevede — ca principali indicatori — o creștere cu 4% față de nivelul din 1981 a produsului social total, cu 5% a venitului național, cu 5% a producției industriale globale și cu 8% a celei agricole. În agricultură — principala ramură a economiei — extinderea cu 7% a suprafețelor destinate culturilor alimentare, alături de

lărgirea terenurilor irigate cu încă 44 mii ha, va permite recoltarea a 16 milioane tone de cereale (în echivalent orez nedecorticat), față de ceva mai mult de 15 mil. tone anul trecut; în domeniul zootehniei se urmărește îndeosebi sporirea cu 4—4,5% a șeptelului de vite cornute mari și de porci. Aceste creșteri, ca și cele ale producției industriale, exportului, volumului transporturilor, sînt susținute printr-un volum de investiții în economia națională cu 6,7% superior celui din 1981.

S. U. A.: protejarea mediului inconjurător

DACĂ în anii '60 în Statele Unite nu se putea vorbi încă de protejarea mediului inconjurător ca de un domeniu distinct de activitate, în deceniul următor — în urma înființării unei agenții de specialitate și a promulgării unei serii de legi — activitatea respectivă a cunoscut o dezvoltare rapidă. Cercetarea și elaborarea, fabricarea și instalarea, întreținerea și repararea diverselor aparaturi menite să prevină, să semnalizeze sau să contracareze efectele multiplelor forme de poluare a mediului inconjurător s-au desfășurat concomitent cu studierea unor probleme fundamentale legate de viața pe planeta noastră, corelația dintre starea mediului inconjurător și cea a sănătății oamenilor, impactul diverselor activități umane (inclusiv turismul), evoluția utilizării solului planetei ș.a.

După aprecierea unor specialiști, în prezent — în cadrul celor peste treizeci de profesii legate direct de protecția mediului inconjurător — sînt ocupate (cu normă întreagă) circa 1,5 milioane de persoane, iar în perspectiva anului 1990 efectivul lor este estimat la ceva mai mult de 2 milioane de persoane, respectiv 1,75% din întreaga populație activă a S.U.A.

În S.U.A. șase ramuri industriale — companiile producătoare de energie electrică, industria petrolului și chimică, industria hîrtiei, siderurgia și metalurgia neferoasă — contribuie cu circa 80% la cheltuielile totale pentru combaterea poluării mediului inconjurător, ceea ce le stimulează să dezvolte cercetarea în acest domeniu și să introducă tehnologii nepoluante.

Îmbunătățirea valorificării resurselor secundare

LA UN seminar-dezbateri, organizat de filiala din Silezia de sud a Societății științifice pentru organizare și conducere din R.P. Polonă, pe problemele utilizării optime a resurselor secundare, au fost examinate atît cauzele care frînează o asemenea utilizare cît și modalitățile de înlăturare a acestora. Printre recomandările făcute cu această ocazie figurează — după cum arată

revista *Gospodarka materialami* — includerea gospodării resurselor secundare în modelul social-economic de dezvoltare a economiei naționale; perfecționarea sistemului de organizare a colectării, păstrării și transportului resurselor respective prevederea cerințelor acestei activități la proiectarea noilor întreprinderi; asigurarea unui sistem eficient de stimulare economică a colectării și folosirii resurselor secundare; organizarea unor modalități de informare multilaterală asupra posibilităților de valorificare a resurselor menționate; dezvoltarea producției de mașini și utilaje menite să faciliteze această valorificare; îmbunătățirea reglementărilor privind activitatea de valorificare a resurselor secundare; lărgirea și diversificarea activității de colectare a resturilor menajere, a reziduurilor și deșeurilor urbane și industriale; intensificarea cercetărilor științifice legate de valorificarea diferitelor deșuri, îndeosebi în sectorul minier. Important este — s-a subliniat în cursul dezbaterilor — să se țină cont și de repercusiunile pe care valorificarea resurselor secundare le poate avea asupra unor indicatori ai activității de producție, ca productivitatea muncii, fondul de retribuire, producția realizată.

Economia vest-germană în confruntare cu șomajul

ÎN R.F. Germania, a cărei economie este confruntată cu agravarea continuă a șomajului (efectivul mediu al șomerilor din acest an fiind evaluat la 1,8 milioane, față de 1,6 milioane, la cît se ridicau estimările anterioare), se prevede o sporire cu circa 4,1 miliarde mărci a fondului de alocații pentru șomaj din 1982. Povara respectivă pentru bugetul statului — remarcă recent ziarul *Die Welt* — ar fi putut să fie și mai mare, deoarece de fapt 40—50% din șomeri (printre care mulți tineri, absolvenții ai diferitelor școli și aflați în căutarea primului loc de muncă) nu beneficiază de dreptul la alocații de șomaj.

Într-un studiu publicat de Institutul pentru cercetări economice (D.I.W.) din Berlinul occidental, se relevă că una din cauzele primare ale recrudescenței șomajului în R.F.G. o constituie orientarea politicii financiare din ultimii trei ani, care a determinat reducerea investițiilor publice. Specialiștii institutului recomandă elaborarea și promovarea pe termen lung a unei politici consecvente în domeniul financiar și al ocupării forței de muncă, politică care să prevadă — printre altele — lărgirea investițiilor bugetare pentru relansarea activității în sectorul construcțiilor, deosebit de afectat de criza economică.

EXIGENȚE ALE ECONOMISIRII ENERGIEI

(Urmare din pag. 1)

carca integrală a tuturor resurselor locale combustibile (lemn de la defrișări, cioate, coaje de lemn, paie etc.) În acest sens, unitățile de specialitate trebuie să examineze posibilitatea construirii de cazane la care să poată fi folosiți orice fel de combustibili.

În ceea ce privește **valorificarea surselor noi de energie**, în vederea măririi aportului acestora la acoperirea necesarului de energie termică prin panouri solare, stații de utilizare a apelor geotermale, pompe de căldură pentru valorificarea căldurii deșeu, instalații de producere a biogazului, cazane pentru arderea deșeurilor menajere și a altor resurse combustibile, s-au prevăzut măsuri privind îmbunătățirea echipamentelor și instalațiilor pentru sporirea performanțelor lor economice și tehnice.

Soluțiile de perspectivă privind alimentarea cu energie termică a consumatorilor, care corespund și sarcinilor de gospodărire eficientă a acesteia, sint:

— termoficarea pe cărbune reprezintă soluția optimă de alimentare cu căldură a marilor consumatori industriali și urbani. Se are în vedere pre-

luarea consumului de căldură din localitățile cu mari platforme industriale și cartiere noi de locuințe netermoficcate până în prezent, cât și a celor alimentate până acum din centrale electrice de termoficare funcționând pe hidrocarburi, disponibilizându-se, astfel, mari cantități de resurse energetice deficitare;

— pentru localitățile cu nivele de consum de căldură mai reduse de 100—150 Gcal/h, termoficarea se justifică economic numai în cazuri speciale (legate de utilizarea de resurse energetice secundare, disponibilizarea unor cantități de hidrocarburi din centralele existente etc);

— pentru localitățile cu consumuri termice mai reduse, soluțiile de alimentare cu căldură sint reprezentate de centralele termice de zonă, de cvartal și de bloc și de instalații individuale de încălzire și sobe.

În ceea ce privește echipamentele pentru centralele de termoficare, deosebit de importantă este acțiunea pentru reproiectarea și realizarea acestora în vederea funcționării exclusiv pe cărbune fără adaos de hidrocarburi. În acest sens o atenție specială se cere

acordată de către unitățile constructoare de mașini specializate în utilaj energetic realizării cazanelor de apă fierbinte pe cărbune de 50 Gcal/h și 100 Gcal/h. Pentru mărirea eficienței soluțiilor de acoperire a consumului de energie termică este necesar să se coreleze cât mai strâns parametrii la care are loc consumul de căldură (presiune și temperatură) cu echipamentele care se instalează.

Înscrise în cadrul unui program de mare amploare, măsurile și acțiunile menite să conducă la economisirea și gospodărirea rațională a resurselor energetice prevăd sarcini pentru unele ministere, centrale industriale, întreprinderi, institute de cercetare și proiectare, comitete județene și municipale de partid și consilii populare. Cât privește ministerul nostru care, conform hotărârii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 iunie 1982 preia întreaga responsabilitate privind producerea, distribuția și utilizarea, în condiții de eficiență maximă, a energiei termice, îi revin sarcini de maximă importanță pentru îndeplinirea prevederilor înscrise în programul de măsuri, astfel încât nivelele de economisire a energiei termice și de reducere a consumurilor de hidrocarburi să fie realizate în termen cât mai scurt.

NOTE

Resurse materiale care așteaptă să fie valorificate

VALORIFICAREA integrală a tuturor resurselor care se produc în economia națională constituie un obiectiv de înaltă răspundere pentru buna gospodărire a avuției țării. Orice efort depus în această direcție permite punerea la dispoziția economiei naționale a unor cantități suplimentare de produse, comitent cu creșterea eficienței activității desfășurate. Și nu puține sint exemplele pozitive de acest gen.

Din păcate, se mai întâlnesc însă cazuri când însemnate cantități de resurse materiale nu se valorifică la nivelul posibilităților. Așa se prezintă, de pildă, situația cu coaja rezultată din decojirea lemnului utilizat ca materie primă în industria de celuloză. Dacă în unele cazuri aceasta este arsă în instalații speciale (împreună cu păcura) pentru producerea căldurii sau energiei termice, în multe situații ea este folosită pentru astuparea gropilor, sau pur și simplu este depozitată pe suprafețe întinse de teren. La Zărnești, spre exemplu, Combinatul de hârtie și celuloză, prin procesul de decojire a buștenilor, obține zilnic peste 80 m³ de coajă. Nedispunând de instalații de ardere a acesteia (instalațiile pe care le posedă nu au la dispoziție cantitățile necesare de păcură pentru arderea acestor resurse), coaja de copac este îngropată în zone unde terenul este accidentat sau este pusă ca zăplaz pe marginea riului Vulcănița, iar o parte este depozitată pe un teren agricol — ocupând zeci de hectare — pentru care plătește chirie. Un calcul sumar arată că în acest mod se pierde anual, numai la acest combinat, circa 30 000 m³ de coajă. Dacă raportăm situația la nivelul întregii industrii de hârtie și celuloză a țării — cantitatea irosită și nevalorificată de coajă de copac se ridică la sute de mii de metri cubi.

Nu poate exista nici o motivație pentru o asemenea stare de lucruri. De aceea, trebuie să se întreprindă cercetările necesare pentru găsirea de soluții eficiente de valorificare, pentru realizarea instalațiilor corespunzătoare de ardere, în așa fel încât pierderile să fie eliminate cu desăvârșire. Coaja de copac rămâne o resursă importantă care poate fi folosită ca îngrășămint agricol, dacă este măcinată, sau ca un combustibil util în producerea căldurii și energiei termice. Se cere doar inițiativă, spirit gospodăresc, pentru a-i da o cât mai eficientă întrebuințare.

Aproape asemănător stau lucrurile și cu o altă resursă prețioasă rezultată din procesele tehnologice din industria chimică, și anume bioxidul de carbon. În multe unități acesta este eșapat, poluând atmosfera. Prin chimizare, bioxidul de carbon poate fi folosit la fabricarea metanolului, înlocuind gazul metan. Bunăoară, prin utilizarea a 5—6 000 metri cubi de bioxid de carbon la fabricarea metanolului producția ar crește în cazul Combinatului chimic din orașul Victoria cu circa 30%, economisindu-se peste 26 milioane metri cubi gaz metan pe an.

Ce se poate întreprinde pentru a valorifica această importantă resursă? În cazul Combinatului chimic Făgăraș, care în procesele tehnologice de fabricare a amoniacului produce și bioxid de carbon, se impune captarea acestuia și trimiterea prin mijloace adecvate (conducente executate pe o distanță de numai 35 km) la combinatul chimic „Victoria”; această din urmă unitate ar obține astfel însemnate economii și beneficii peste plan, iar la nivelul țării s-ar disponibiliza milioane de metri cubi de gaz metan care ar putea fi folosit în alte scopuri. Dar economiile ar fi și mai mari dacă o asemenea acțiune de valorificare a bioxidului de carbon s-ar întreprinde în toate unitățile care-l produc.

Am prezentat doar două exemple, dar sint numeroase resurse care se irosec în bună măsură, în timp ce economia națională face eforturi serioase pentru a le procura. Este momentul ca unitățile în cauză să fie obligate, prin măsuri corespunzătoare, să găsească soluții pentru valorificarea integrală a unor asemenea resurse, cooperând, dacă situația o cere, cu instituturile de cercetare sau alte unități ce pot utiliza în procesele tehnologice diferitele materii prime refolosibile pentru obținerea unei game cât mai variate de produse, cu costuri cât mai reduse.

V. B.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 26 din 2 iulie 1982

- Conștiința și cultura economică în procesul dezvoltării 2
- Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României (I) (Costinel Lazăr) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Exigențe ale economisirii energiei (Nicolae Armencoiu) 5
- Note
- Priorități în echiparea economiei cu mijloace tehnice moderne (Stelian Teodorescu) 6
- Fundamentarea deciziei de stabilire a dimensiunii optime a fermelor de vaci de lapte (Letiția Zahiu, Gh. N. Iosif) 8
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezulte. Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale — rezervă de creștere a eficienței producției (Ioan Nicoară) 10
- Dezbateri „R. E”. Cercetarea științifică în sprijinul creșterii eficienței exporturilor românești. Scurtarea ciclului „Idee-produs nou — export” 12

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

- Aplicarea operativă în producție a tehnologiilor moderne (Cristian Popescu) 14

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

- Participarea României la Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT) (Ion Niță) 16

TEORII — IDEI

- Dinamica structurii sociale sub incidența progresului forțelor de producție (Constantin Enache) 17
- Industria informatică și informatica funcțională (II) (Mihai Drăgănescu) 19
- Structura demografică și capacitatea de inovație. Convorbiri economice cu Gerard Calot 21
- Școli • curente • economiști. Confrontări occidentale în probleme de politică bugetară (Marina Rudăreanu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Rata acumulării și creșterea eficienței acumulării (Constantin Bărbăcioru) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Propuneri realiste, constructive pentru o lume fără arme și fără războaie (D. Dinu) 26
- Statistică internațională 27
- Tendințe — conjuncturi 28
- Forumul dezvoltării 29
- Mondorama 30

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI:
• Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice • Din sumarul „Revistei economice” pe semestrul I 1982

IN THIS ISSUE

- Economic conscience and culture in the process of development 2
- Qualitative elements in Romania's economic and social development (I) (Costinel Lazăr) 3
- Priorities in equipping the economy with modern technical means (Stelian Teodorescu) 6
- Scientific research for increasing the efficiency of Romanian exports. Shortening the "idea — new product — export" cycle (a R.E. debate) 12
- Romania's participation to the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) (Ion Niță) 16
- The dynamics of the social structure under the influence of the progress of the productive forces (Constantin Enache) 17
- Schools • trends • economists. Western confrontations on budget policy matters (Marina Rudăreanu) 22
- Realistic, constructive proposals for a world without arms and wars (D. Dinu) 26

DANS LE NUMÉRO

- La conscience et la culture économiques dans le processus de développement 2
- Éléments qualitatifs dans le développement économique et social de la Roumanie (I) (Costinel Lazăr) 3
- Priorités de l'équipement de l'économie avec des moyens techniques modernes (Stelian Teodorescu) 6
- La recherche scientifique au service de l'accroissement de l'efficacité des exportations roumaines. La réduction de la durée du cycle „idée — produit nouveau — exportation” (débat) 12
- La participation de la Roumanie à l'Accord Général pour les Tarifs et le Commerce (GATT) (Ion Niță) 16
- La dynamique de la structure sociale sous l'incidence du progrès des forces productives (Constantin Enache) 17
- Ecoles • courants • économistes. Confrontations occidentales dans des problèmes de politique budgétaire (Marina Rudăreanu) 22
- Propositions réalistes, constructives pour un monde sans armes et sans guerres (D. Dinu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Экономическое сознание и экономическая культура в процессе развития 2
- Качественные элементы в экономико-социальном развитии Румынии (I) (Костинел Лазар) 3
- Приоритеты в деле оснащения экономики современными техническими средствами (Стелиан Теодореску) 6
- Научное исследование на службе увеличения эффективности румынского экспорта. Укорачивание цикла «идея-новое изделие — экспорт» (Обсуждение) 12
- Участие Румынии в ГАТТ (Ион Ница) 16
- Динамика социальной структуры под влиянием прогресса производительных сил (К. Энаке) 17
- Школы • течения • экономисты. Противоборство на Западе по вопросам бюджетной политики (Марина Рударяну) 22
- Реалистические, конструктивные предложения за мир без оружия и без войн (Д. Дину) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

PENTRU

Sezonul
estival



Odată cu sosirea sezonului estival, noile modele de confecții se
află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.
De remarcat linia sport a modelelor expuse, în pas cu tendințele
modei actuale.

Nu întârziți !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !

INVITAȚIE LA SATUL DE VACANȚĂ CONSTANȚĂ



Casa dobrogeană



Casa vranceană

În cartierul Tomis Nord — Constanța, în apropiere de plajă de la Mamaia, în perimetrul cuprins între Marea Neagră, Lacul Sutuțchiol și Lacul Tăbăcării, un original sat de vacanță a devenit de mai mulți ani un loc de mare atracție pentru turiștii aflați pe litoral.

Satul de vacanță Constanța cuprinde 25 de case construite în stilul gospodăriilor țărănești. Fiecare reprezintă specificul unui județ cu tot ce are mai caracteristic ca stil arhitectonic, elemente decorative, artizanat și chiar... artă culinară; căci în majoritatea acestor case funcționează unități de alimentație publică — mici restaurante — în care oaspeții se pot delecta cu cele mai gustoase mâncăruri tradiționale și regionale.

An de an, Satul de vacanță Constanța se prezintă cu noutăți și îmbunătățiri în organizare, aprovizionare și servicii. Unele case, precum și un camping oferă și posibilități de cazare.

Tot aici s-a organizat un mare bazar realizat în stil rustic, sugerând o curte țărănească, în interiorul căreia se desfășoară articole de artizanat, de plajă și sport, galanterie, țesături ș.a.

Vizitați satul de vacanță Constanța

